

ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนกับคุณภาพชีวิต
ของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม

วิทยานิพนธ์
ของ
พรรณผกา แสงสุด

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต
กันยายน 2557
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนกับคุณภาพชีวิต
ของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม

วิทยานิพนธ์
ของ
พรรณผกา แสงสุด

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต
กันยายน 2557
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยงบประมาณเงินรายได้ ประจำปีงบประมาณ 2557
ประเภทนิสิตระดับปริญญาโท คณะการบัญชีและการจัดการ
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีการศึกษา 2556

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนางสาวพรรณผกา แสงสุด
แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต
ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(อาจารย์ ดร.ศรัญญา รักสงฆ์)

ประธานกรรมการ

(อาจารย์บัณฑิตศึกษาประจำคณะ)

(ผศ.ดร.อาณันท์ ตั้งภิญโญพิศุค)

กรรมการ

(ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์)

(อาจารย์ ดร.ไตรรงค์ สวัสดิกุล)

กรรมการ

(กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์)

(อาจารย์ ดร.กัญญาณัฐ รัตนประภาธรรม)

กรรมการ

(อาจารย์บัณฑิตศึกษาประจำคณะ)

(อาจารย์ ดร.มัลลิกา จำปาแพง)

กรรมการ

(ผู้ทรงคุณวุฒิ)

มหาวิทยาลัยมหาสารคามให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

(อ.ดร.ปภุกษ์บารมี อุดสาหะวณชกัจ)

(ศ.ดร.ประดิษฐ์ เทอดทูล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 19 เดือน ก.ย. พ.ศ. 2557

คณบดีคณะการบัญชีและการจัดการ

ประกาศขอบคุณการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่ง จากบุคคลหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ให้ความอนุเคราะห์ในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ญาณินท์ ตั้งภิญโญพุมิคุณ ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ ดร.ไตรรงค์ สวัสดิกุล กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าในการให้คำปรึกษาด้านต่าง ๆ และควบคุมคุณภาพของวิทยานิพนธ์ ให้คำแนะนำและความรู้ อันมีค่าที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงานวิจัย

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ปภุภักษ์บารมี อุตสาหกรรมาณิซิกิจ คณบดีคณะกรรมการบัญชีและการจัดการ และอาจารย์ ดร.ณัฐวุฒิ ตันติเศรษฐ อาจารย์ประจำคณะกรรมการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่ให้ความช่วยเหลือในการตรวจแก้ไขเครื่องมือในการวิจัย ตลอดจนมอบความรู้และให้คำแนะนำทางด้านต่าง ๆ จนงานวิจัยสำเร็จสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณคณาจารย์คณะกรรมการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคามทุกท่านที่ให้ความรู้และให้ความช่วยเหลือในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ด้วยดีเสมอ ตลอดจนสนับสนุนทุนในการทำวิจัย ประจำปีงบประมาณ 2557

ขอขอบพระคุณ เกษตรกรในจังหวัดมหาสารคามที่ได้กรุณาให้ความอนุเคราะห์และสละเวลาในการให้ข้อมูล ทำให้ได้ข้อมูลที่เกิดประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิจัย

ขอขอบพระคุณ คุณตาทองอินทร์ ทองระย้า คุณยายโสภภา ทองระย้า คุณพ่อบุญเลิศ แสงสุด และคุณแม่รุ่งทิพา แสงสุด ผู้เป็นแรงผลักดันที่คอยให้การสนับสนุนตั้งแต่ต้นจนสำเร็จการศึกษาด้วยความรัก เอาใจใส่เป็นอย่างดีทำให้การวิจัยครั้งนี้เสร็จสมบูรณ์ไปด้วยดี

ขอขอบคุณเพื่อนนิสิตบัณฑิตมหาบัณฑิต รุ่นที่ 18 ที่เป็นกำลังใจเสมอมา รวมถึงเจ้าหน้าที่คณะกรรมการบัญชีและการจัดการทุกท่าน ที่ช่วยเหลือและให้การสนับสนุนการทำวิจัยให้เสร็จลุล่วงด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์จากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาแด่พระคุณบิดามารดา ตลอดจนบูรพาจารย์ และผู้มีพระคุณที่ให้การอบรมสั่งสอน ประสิทธิ์ประสาทวิชา ซึ่งผู้วิจัยจะนำความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาการทำงานให้ดียิ่งขึ้น เพื่อประโยชน์ต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติต่อไปในอนาคต

พรรณผกา แสงสุด

ชื่อเรื่อง	ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนกับคุณภาพชีวิต ของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม		
ผู้วิจัย	นางสาวพรรณผกา แสงสุด		
กรรมการควบคุม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ญาณินท์ ตั้งภิญโญพุมิคุณ และอาจารย์ ดร.ไตรรงค์ สวัสดิ์กุล		
ปริญญา	บช.ม.		
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ปีที่พิมพ์	2557

บทคัดย่อ

ในสถานการณ์ปัจจุบันที่กระแสวัตถุนิยมเข้ามามีบทบาทในสังคม การจัดทำบัญชีครัวเรือนจึงเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ช่วยให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้เงินให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยทำการเชื่อมโยงการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของครอบครัวให้เหมาะสมกับรายได้และรายจ่าย รวมทั้งการเก็บเงินส่วนหนึ่งไว้ใช้ในอนาคตได้อย่างเหมาะสมโดยยึดหลักการดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยจะส่งผลดีต่อการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศให้เข้มแข็งต่อไปในอนาคตได้อย่างยั่งยืน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนกับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 330 คน และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ F-test (ANOVA และ MANOVA) การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ การวิเคราะห์ถดถอยอย่างง่าย และการวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณ

ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกร มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการออม และอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการเพิ่มรายได้ และด้านการลดรายจ่าย และเกษตรกร มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีคุณภาพชีวิตโดยรวมและเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านที่อยู่อาศัย ด้านครอบครัว และด้านการมีส่วนร่วม และอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านสุขภาพ และด้านรายได้

เกษตรกรที่มีรายได้ต่อเดือนของครัวเรือนและค่าใช้จ่ายต่อเดือนของครัวเรือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยรวมแตกต่างกัน เกษตรกรที่มีรายได้ต่อเดือนของครัวเรือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีคุณภาพชีวิตโดยรวม ด้านที่อยู่อาศัย และด้านรายได้แตกต่างกัน เกษตรกรที่มีจำนวนการกักเงินจากธนาคาร เพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตรแตกต่างกัน มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีคุณภาพชีวิตโดยรวม ด้านที่อยู่อาศัย ด้านครอบครัว และด้านการมีส่วนร่วมแตกต่างกัน

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์และผลกระทบ พบว่า 1) ประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการลดรายจ่าย มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพชีวิต ด้านที่อยู่อาศัย 2) ประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการเพิ่มรายได้ มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพชีวิตโดยรวม ด้านสุขภาพ และด้านครอบครัว และ 3) ประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการออม

มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพชีวิตโดยรวม ด้านสุขภาพ ด้านที่อยู่อาศัย ด้านครอบครัว ด้านรายได้ และด้านการมีส่วนร่วม

โดยสรุป ประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม ดังนั้น เกษตรกรควรจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยให้ความสำคัญกับการจดบันทึกบัญชีในด้านรายได้และรายจ่ายของตน นอกจากนี้ยังควรทำการวางแผนเพื่อหาทางที่จะลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ของครอบครัว รวมถึงการออมเงินไว้ใช้ในยามฉุกเฉินและอนาคต ซึ่งส่งผลให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้นต่อไป

TITLE Relationships between Household Accounting Efficiency and Quality of Life of Farmers in Mahasarakham Province.

AUTHOR Miss Panpaka Sangsud

ADVISORS Asst. Prof. Dr. Yanin Tangpinyoputtikhun and Dr. Trairong Swatdikun

DEGREE M.Acc.

UNIVERSITY Mahasarakham University **DATE** 2014

ABSTRACT

Materialism has influenced in society now a day, household accounting can be a tool to amend agriculturists behaviors on spending to maximize its value. By collaborative decision making regarding to family's activities which are appropriate and suitable to income and expenditure. The result is saving capacity for the future. These such activities lead to the use prudent life on self-sufficient economic philosophy that affects to develop national economic system in order to make stable continually. Thus, the researcher conducted a study of relationships between household accounting efficiency and quality of life of farmers in Mahasarakham by using a questionnaire as an instrument for collecting data from 330 farmers in Mahasarakham. The statistics used for analyzing the collected data were F-test (ANOVA and MANOVA), multiple correlation analysis, simple regression analysis and multiple regression analysis.

The findings revealed that the farmers agreed with having household accounting efficiency in overall at a middle level. when considering in each item, saving money was considered at a high level. These following aspects was considered at a middle level : increasing revenue and decreasing expend. The farmers agreed with the necessary of having quality of life in overall and in each aspects at a high level. The aspects were as followed. habitat, family and participation. And these aspects at a middle level : health and revenue aspect.

The farmers having differences in income and their living expenses had different opinions towards the household accounting efficiency. The farmers having differences monthly income and household distinct, had different opinions towards the quality of life, in total habitat and revenue. The farmers having differences loan to bank of agriculture and co-agriculture, had different opinions towards the quality of life, in total habitat, family and participation aspect.

According to analysis on the correlation and effects, it was found that
1) household accounting efficiency, decreasing expend, positively affects on the quality of life, habitat
2) household accounting efficiency, increasing revenue, positively affects on the overall of quality of life, health and family and
3) household accounting

efficiency, saving money positively affects on the overall of quality of life, health, habitat, family, revenue and participation aspect.

In conclusion, household accounting efficiency positively affects on the quality of life of farmers in Maharashtra. Thus, The farmers should weep a record on their household accounting, The important aspects are recording their income and expense Furthermore financial planning is a must on managing their expense, increasing their income, while saving money for necessary and the future use All these matter will lead the farmers to a better living quality in the future.

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	3
ความสำคัญของการวิจัย	3
กรอบแนวคิดของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	4
สมมุติฐานของการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการเกษตร	7
แนวคิดเกี่ยวกับการบัญชีครัวเรือน	14
แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต	19
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	26
งานวิจัยในประเทศ	26
งานวิจัยต่างประเทศ	28
3 วิธีดำเนินการวิจัย	30
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	30
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	31
การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ	32
การเก็บรวบรวมข้อมูล	33
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	33
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	34
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	36
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	36
ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	37
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	37
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	67
ความมุ่งหมายของการวิจัย	67
สรุปผล	67

บทที่	หน้า
อภิปรายผล	69
ข้อเสนอแนะ	75
บรรณานุกรม	77
ภาคผนวก	83
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม	84
ภาคผนวก ข คุณภาพเครื่องมือ	92
ภาคผนวก ค การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่	95
ภาคผนวก ง การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ	101
ภาคผนวก จ หนังสือขอความอนุเคราะห์	104
ประวัติย่อของผู้วิจัย	106

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของเกษตรกรในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามตำบล	31
2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม	38
3 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการเกษตรในจังหวัดมหาสารคาม	39
4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยรวมและเป็นรายด้าน ของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม	40
5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการลดรายจ่าย เป็นรายข้อของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม	40
6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการเพิ่มรายได้ เป็นรายข้อของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม	41
7 ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการออมเป็นรายข้อ ของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม	43
8 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตโดยรวมและเป็นรายด้านของเกษตรกรใน จังหวัดมหาสารคาม	44
9 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต ด้านสุขภาพเป็นรายข้อของเกษตรกรใน จังหวัดมหาสารคาม	44
10 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต ด้านที่อยู่อาศัยเป็นรายข้อของเกษตรกรใน จังหวัดมหาสารคาม	45
11 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต ด้านครอบครัวเป็นรายข้อของเกษตรกรใน จังหวัดมหาสารคาม	45
12 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต ด้านรายได้เป็นรายข้อของเกษตรกรใน จังหวัดมหาสารคาม	46
13 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต ด้านการมีส่วนร่วมเป็นรายข้อของเกษตรกร ในจังหวัดมหาสารคาม	47
14 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยรวมของ เกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม ที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนแตกต่างกัน (ANOVA)	47
15 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนเป็นรายด้าน ของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม ที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนแตกต่างกัน (MANOVA)	48
16 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยรวมของ เกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม ที่มีรายได้ต่อเดือนของครัวเรือนแตกต่างกัน (ANOVA)	48

32 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตโดยรวมของเกษตรกรในจังหวัด มหาสารคามที่มีจำนวนการกักขังเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร แตกต่างกัน (ANOVA)	56
33 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตเป็นรายด้านของเกษตรกรในจังหวัด มหาสารคาม ที่มีจำนวนการกักขังเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร แตกต่างกัน (MANOVA)	57
34 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนกับคุณภาพชีวิตโดยรวม ของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม	58
35 การทดสอบความสัมพันธ์ของสัมประสิทธิ์ถดถอยกับคุณภาพชีวิตโดยรวมของเกษตรกร ในจังหวัดมหาสารคาม	59
36 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนกับคุณภาพชีวิต ด้านสุขภาพของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม	59
37 การทดสอบความสัมพันธ์ของสัมประสิทธิ์ถดถอยกับคุณภาพชีวิต ด้านสุขภาพ ของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม	60
38 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนกับคุณภาพชีวิต ด้านที่อยู่อาศัยของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม	61
39 การทดสอบความสัมพันธ์ของสัมประสิทธิ์ถดถอยกับคุณภาพชีวิต ด้านที่อยู่อาศัย ของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม	62
40 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนกับคุณภาพชีวิต ด้านครอบครัวของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม	62
41 การทดสอบความสัมพันธ์ของสัมประสิทธิ์ถดถอยกับคุณภาพชีวิต ด้านครอบครัวของ เกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม	63
42 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนกับคุณภาพชีวิต ด้านรายได้ของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม	64
43 การทดสอบความสัมพันธ์ของสัมประสิทธิ์ถดถอยกับคุณภาพชีวิต ด้านรายได้ของเกษตรกร ในจังหวัดมหาสารคาม	65
44 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนกับคุณภาพชีวิต ด้านการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม	65
45 การทดสอบความสัมพันธ์ของสัมประสิทธิ์ถดถอยกับคุณภาพชีวิต ด้านการมีส่วนร่วม ของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม	66
46 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	93
47 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดทำบัญชี ครัวเรือนโดยรวมของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม ที่มีรายได้ต่อเดือนของครัวเรือน แตกต่างกัน	96

48 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดทำบัญชี ครัวเรือนโดยรวมของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม ที่มีค่าใช้จ่ายต่อเดือนของครัวเรือน แตกต่างกัน	96
49 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตโดยรวม ของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม ที่มีรายได้ต่อเดือนของครัวเรือนแตกต่างกัน	96
50 การเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตเป็นรายด้าน ของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม ที่มีรายได้ต่อเดือนของครัวเรือนแตกต่างกัน	97
51 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต ด้านที่อยู่อาศัย ของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม ที่มีรายได้ต่อเดือนของครัวเรือนแตกต่างกัน	97
52 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต ด้านรายได้ ของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม ที่มีรายได้ต่อเดือนของครัวเรือนแตกต่างกัน	98
53 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตโดยรวม ของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม ที่มีจำนวนการกู้ยืมเงินจากธนาคาร เพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรแตกต่างกัน	98
54 การเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตเป็นรายด้าน ของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม ที่มีจำนวนการกู้ยืมเงินจากธนาคาร เพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรแตกต่างกัน	99
55 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต ด้านที่อยู่อาศัย ของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม ที่มีจำนวนการกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตรแตกต่างกัน	99
56 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต ด้านครอบครัว ของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม ที่มีจำนวนการกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตรแตกต่างกัน	100
57 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต ด้านการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม ที่มีจำนวนการกู้ยืมเงิน จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรแตกต่างกัน	100
58 การทดสอบความสัมพันธ์ของสัมประสิทธิ์ถดถอยกับคุณภาพชีวิตโดยรวมของเกษตรกร ในจังหวัดมหาสารคาม	102
59 การทดสอบความสัมพันธ์ของสัมประสิทธิ์ถดถอยกับคุณภาพชีวิต ด้านสุขภาพ ของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม	102
60 การทดสอบความสัมพันธ์ของสัมประสิทธิ์ถดถอยกับคุณภาพชีวิต ด้านที่อยู่อาศัย ของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม	102
61 การทดสอบความสัมพันธ์ของสัมประสิทธิ์ถดถอยกับคุณภาพชีวิต ด้านครอบครัว ของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม	103

ตาราง	หน้า
62 การทดสอบความสัมพันธ์ของสัมประสิทธิ์ถดถอยกับคุณภาพชีวิต ด้านรายได้ ของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม	103
63 การทดสอบความสัมพันธ์ของสัมประสิทธิ์ถดถอยกับคุณภาพชีวิต ด้านการมีส่วนร่วม ของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม	103

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในสถานการณ์ปัจจุบันที่กระแสวัตถุนิยมเข้ามามีบทบาทในสังคม อีกทั้งสภาวะเศรษฐกิจของประเทศเข้าสู่ปัญหาวิกฤตสินค้าอุปโภคบริโภคมีราคาสูงขึ้นเป็นเหตุให้รายจ่ายเพิ่มขึ้น ซึ่งรายจ่ายเหล่านี้มีจำนวนเพิ่มสูงขึ้นมาโดยตลอดและไม่มีแนวโน้มที่จะลดลง ส่งผลให้เกษตรกรจำนวนมากในประเทศมีรายรับไม่เพียงพอกับรายจ่าย การจัดทำบัญชีครัวเรือนจึงเป็นเครื่องมือทางการเงินวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้เกษตรกรใช้รายจ่ายให้มีความรอบคอบ เกิดการประหยัด และเกิดประโยชน์สูงสุด ปัจจุบันการจัดทำบัญชีครัวเรือนได้เข้ามามีบทบาทต่อชีวิตประจำวันของเกษตรกรมากขึ้น โดยการจัดทำบัญชีครัวเรือนนับได้ว่าเป็นกิจกรรมหนึ่งซึ่งช่วยให้เกษตรกรเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองและมองเห็นข้อมูลการใช้เงินได้อย่างชัดเจน ทำให้เห็นถึงความจำเป็นในการใช้จ่าย และสามารถบริหารจัดการทางการเงินของครัวเรือนให้เกิดความสมดุลระหว่างรายรับและรายจ่าย รวมถึงสามารถเชื่อมโยงกับการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของครอบครัวให้เหมาะสมกับรายได้และรายจ่ายของตนเอง ดังนั้นการจัดทำบัญชีครัวเรือนจึงมีความสำคัญต่อการบริหารจัดการด้านการเงินของเกษตรกรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และส่งผลดีต่อการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศให้เข้มแข็งต่อไปในอนาคต (นภาพร ลิขิตวงศ์ขจร. 2550 : 25)

ประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน (Household Accounting Efficiency) เป็นความสามารถในการบริหารจัดการด้านการเงินของครัวเรือนเพื่อให้ทราบที่มาของรายรับและรายจ่าย ซึ่งจะนำไปสู่การวางแผนทางการเงินภายในของครัวเรือนให้มีระเบียบและเกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งการจัดทำบัญชีครัวเรือนเป็นการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับรายรับและรายจ่ายประจำวันของครัวเรือน โดยนำข้อมูลที่ได้จากการบันทึกบัญชีมาวิเคราะห์เพื่อพิจารณาปรับปรุงและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางการเงินของครัวเรือนให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด และข้อมูลที่ได้สามารถนำมาใช้ในการวางแผนการใช้จ่ายเงินของครัวเรือนให้มีความเหมาะสม โดยประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน สามารถวัดได้ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการลดรายจ่าย (Decreasing Expend) ด้านการเพิ่มรายได้ (Increasing Revenue) และด้านการออม (Saving Money) (กรมการพัฒนาชุมชน. 2549 : 17) ซึ่งหากเกษตรกรสามารถนำข้อมูลมาวางแผนเพื่อลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นลง หากทางเพิ่มรายได้ให้มากขึ้น และเก็บเงินส่วนหนึ่งไว้เพื่อใช้ในยามจำเป็นหรือในอนาคต จะช่วยให้สามารถแก้ไขปัญหาหนี้สินได้อย่างยั่งยืน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนชีวิตและกิจกรรมต่าง ๆ ภายในของครัวเรือนทำให้ตนเองและสมาชิกภายในครัวเรือนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

คุณภาพชีวิต (Quality of Life) เป็นความพึงพอใจต่อความเป็นอยู่ที่ดี มีสุขภาพกายดี มีสุขภาพจิตดี มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ อยู่ในครอบครัวที่อบอุ่น อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งคุณภาพชีวิตได้ถูกกำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยแนวคิดนี้เกิดจากการพิจารณาถึงการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่เป็นไปอย่างรวดเร็วและรายได้ประชาชาติที่เพิ่มมากขึ้นแต่การกระจายรายได้กลับไม่เป็นธรรมผู้มีรายได้น้อยยังคงมีภาระค่าใช้จ่ายสูงกว่ารายได้

อย่างต่อเนื่อง (ฉวีวรรณ เรื่องทัย. 2541 : 1) โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรกรซึ่งกลุ่มคนเหล่านี้เป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศทำให้ภาพรวมของประเทศดูเหมือนยากจนลง รัฐบาลจึงได้มีการส่งเสริมสนับสนุนวิธีการต่าง ๆ ที่จะทำให้คุณภาพชีวิตของเกษตรกรดีขึ้น ดังนั้นคุณภาพชีวิตจึงเป็นเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยมุ่งเน้นไปที่ปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีพเป็นสำคัญซึ่งประกอบด้วยปัจจัยหลาย ๆ ด้านรวมกันไม่ว่าจะเป็นด้านสุขภาพ (Health) ด้านที่อยู่อาศัย (Habitat) ด้านครอบครัว (Family) ด้านรายได้ (Revenue) และด้านการมีส่วนร่วม (Participation) ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเสริมสร้างคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น เพราะหากเกษตรกรซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศมีคุณภาพชีวิตที่ดีย่อมทำให้เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อมของประเทศดีตามไปด้วย ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าได้อย่างมั่นคงต่อไป (สาวิตรี เมืองมุงคุณ. 2551 : 4)

เกษตรกร (Farmers) เป็นอาชีพเกษตรกรรมซึ่งเป็นอาชีพหลักของคนไทยมาช้านาน โดยเฉพาะเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคามที่ยังคงประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 94.26 ของประชากรทั้งจังหวัด มีพื้นที่ทำการเกษตร จำนวน 2,922,263 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 88.36 ของพื้นที่ทั้งจังหวัด เกษตรกรในจังหวัดมหาสารคามส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ ทำนา ทำไร่ เลี้ยงไหม และเลี้ยงสัตว์ ซึ่งจังหวัดมหาสารคามมีรายได้หลักจากการส่งสินค้าที่เป็นผลผลิตทางการเกษตรออกจำหน่ายทั้งในจังหวัดและจังหวัดใกล้เคียง โดยอาศัยพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง และอ้อยโรงงาน จึงนับได้ว่าอาชีพเกษตรกรรมเป็นโครงสร้างหลักที่สำคัญของจังหวัดมหาสารคาม (สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม. 2557 : เว็บไซต์) ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรจังหวัดมหาสารคามจึงได้มีการส่งเสริมให้เกษตรกรลูกค้าที่เป็นสมาชิกของธนาคารได้เห็นถึงความสำคัญของการบริหารจัดการด้านการเงิน โดยสนับสนุนให้เกษตรกรได้มีการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือนกันอย่างกว้างขวาง เพื่อให้เกษตรกรได้มีการวางแผนทางการเงินของครัวเรือนได้เป็นอย่างดี โดยธนาคารได้เล็งเห็นว่าการจัดทำบัญชีครัวเรือนจะเป็นการดูแลปัญหาภาระหนี้สินของเกษตรกรได้อย่างต่อเนื่อง และยังเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนด้านการเงินให้กับเกษตรกร ดังนั้นการจัดทำบัญชีครัวเรือนจึงเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เกษตรกรเกิดการวางแผนการใช้จ่ายภายในครัวเรือนได้ดีขึ้น สามารถควบคุมรายรับรายจ่ายของครัวเรือนให้เพียงพอต่อการดำรงชีพ ทำให้คุณภาพชีวิตของเกษตรกรดียิ่งขึ้น (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรจังหวัดมหาสารคาม. 2556 : เว็บไซต์)

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนกับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบว่า ประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตหรือไม่ อย่างไร ซึ่งทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม ผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางสำหรับเกษตรกรในการจัดทำบัญชีครัวเรือน และส่งเสริมให้เกษตรกรเห็นความสำคัญของการทำบัญชีครัวเรือน ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางการเงิน เพื่อที่จะได้บริหารจัดการด้านการเงินของตนเองและครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังเป็นข้อเสนอแนะให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนและส่งเสริมให้เกษตรกรจัดทำบัญชีครัวเรือน เพื่อให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นต่อไปในอนาคต

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม
3. เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนกับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม
4. เพื่อทดสอบผลกระทบของประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่มีต่อคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม
5. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคามที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน รายได้ต่อเดือนของครัวเรือน ค่าใช้จ่ายต่อเดือนของครัวเรือน ประเภทการเกษตร และจำนวนการกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรแตกต่างกัน
6. เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม ที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน รายได้ต่อเดือนของครัวเรือน ค่าใช้จ่ายต่อเดือนของครัวเรือน ประเภทการเกษตร และจำนวนการกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรแตกต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

1. เพื่อเป็นข้อเสนอแนะในการนำไปพัฒนาปรับปรุงการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรให้ดียิ่งขึ้น
2. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับเกษตรกรในการจัดทำบัญชีครัวเรือนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดี
3. เพื่อเป็นข้อมูลให้แก่เกษตรกรในจังหวัดมหาสารคามและจังหวัดอื่น ๆ ได้ตระหนักและให้ความสำคัญกับการจัดทำบัญชีครัวเรือนมากยิ่งขึ้น
4. เพื่อเป็นแนวทางให้แก่เกษตรกรในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้จ่ายเงิน เพื่อที่จะได้บริหารจัดการด้านการเงินของตนเอง และครอบครัวให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น
5. เพื่อเป็นข้อเสนอแนะให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนและส่งเสริมให้เกษตรกรมีการจัดทำบัญชีครัวเรือนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนกับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

1. ประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน (Household Accounting Efficiency) โดยประยุกต์จากแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการบันทึกบัญชีรับ-จ่าย เพื่อยกระดับรายได้ครัวเรือนของ กรมการพัฒนาชุมชน (2549 : 17) ประกอบด้วย
 - 1.1 ด้านการลดรายจ่าย (Decreasing Expend)
 - 1.2 ด้านการเพิ่มรายได้ (Increasing Revenue)

- 1.3 ด้านการออม (Saving Money)
2. คุณภาพชีวิต (Quality of Life) โดยประยุกต์จากแนวคิดการวัดระดับคุณภาพชีวิตของ
สาวิตรี เมืองมุงคุณ (2551 : 4) ประกอบด้วย
 - 2.1 ด้านสุขภาพ (Health)
 - 2.2 ด้านที่อยู่อาศัย (Habitat)
 - 2.3 ด้านครอบครัว (Family)
 - 2.4 ด้านรายได้ (Revenue)
 - 2.5 ด้านการมีส่วนร่วม (Participation)

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากร (Population) ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เกษตรกรในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม
จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 2,182 คน (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรจังหวัดมหาสารคาม.
2555)
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เกษตรกรในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม
จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 330 คน โดยเปิดตาราง Krejcie และ Morgan (บุญชม ศรีสะอาด.
2554 : 42 - 43) และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling)
2. พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ จังหวัดมหาสารคาม
3. ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล วันที่ 25 พฤศจิกายน 2556 - 15 มกราคม 2557
4. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย
 - กลุ่มที่ 1 การทดสอบความสัมพันธ์และผลกระทบของประสิทธิภาพการจัดทำบัญชี
ครัวเรือนกับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม
 - ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน
 - ตัวแปรตาม ได้แก่ คุณภาพชีวิต
 - กลุ่มที่ 2 การเปรียบเทียบประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนและคุณภาพชีวิต
ของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม
 - ตัวแปรอิสระ ได้แก่ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน รายได้ต่อเดือนของครัวเรือน
ค่าใช้จ่ายต่อเดือนของครัวเรือน ประเภทการเกษตร
และจำนวนการกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตร
และสหกรณ์การเกษตร
 - ตัวแปรตาม ได้แก่ ประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน และคุณภาพชีวิต

สมมุติฐานของการวิจัย

1. ประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของเกษตรกร
ในจังหวัดมหาสารคาม

2. ประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม
3. เกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม ที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน รายได้ต่อเดือนของครัวเรือน ค่าใช้จ่ายต่อเดือนของครัวเรือน ประเภทการเกษตร และจำนวนการกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรแตกต่างกัน มีประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนแตกต่างกัน
4. เกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม ที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน รายได้ต่อเดือนของครัวเรือน ค่าใช้จ่ายต่อเดือนของครัวเรือน ประเภทการเกษตร และจำนวนการกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรแตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เกษตรกร (Farmers) หมายถึง ประชาชนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองมหาสารคาม โดยได้กู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

2. ประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน (Household Accounting Efficiency) หมายถึง การบริหารจัดการด้านการเงินของครัวเรือนเพื่อให้ทราบที่มาของรายรับและรายจ่าย โดยนำไปสู่การวางแผนทางการเงินของครัวเรือนเพื่อให้การเงินภายในครัวเรือนมีระเบียบและเกิดประโยชน์สูงสุดประกอบด้วย

2.1 ด้านการลดรายจ่าย (Decreasing Expend) หมายถึง การลดรายจ่ายในชีวิตประจำวัน และตัดรายจ่ายในสิ่งฟุ่มเฟือยและไม่จำเป็นในครัวเรือนออกไป เพื่อควบคุมการใช้จ่ายและลดภาระการจ่ายเงินของครัวเรือนให้น้อยลง

2.2 ด้านการเพิ่มรายได้ (Increasing Revenue) หมายถึง การเพิ่มพูนรายได้ให้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เพื่อให้ครัวเรือนมีรายได้มากขึ้น และจัดสรรรายได้ของครัวเรือนให้เหมาะสมและเพียงพอต่อการใช้จ่ายภายในครัวเรือน

2.3 ด้านการออม (Saving Money) หมายถึง การบริหารรายได้และค่าใช้จ่ายของครัวเรือนให้รัดกุม เพื่อให้มีเงินเหลือเก็บเพิ่มมากขึ้น และมีการแบ่งส่วนหนึ่งเก็บสะสมไว้ใช้ในอนาคต เพื่อเป็นการเพิ่มความมั่นคงในชีวิต

3. คุณภาพชีวิต (Quality of Life) หมายถึง ความพึงพอใจต่อการมีความเป็นอยู่ที่ดี มีสุขภาพกายดี มีสุขภาพจิตดี มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ อยู่ในครอบครัวที่อบอุ่น อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

3.1 ด้านสุขภาพ (Health) หมายถึง ความสมบูรณ์ของสภาพร่างกายของบุคคล ซึ่งปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ เป็นผลมาจากการบริโภคอาหารที่ถูกหลักโภชนาการ การออกกำลังกายที่สม่ำเสมอ การพักผ่อนอย่างเพียงพอ และได้รับการรักษาดูแลเมื่อยามเจ็บป่วย

3.2 ด้านที่อยู่อาศัย (Habitat) หมายถึง การมีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่งสำหรับตัวเองและครอบครัว อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีขนาดพอเหมาะกับสมาชิกในครอบครัว มีความสะอาดถูกสุขลักษณะ ตลอดจนมีเครื่องอำนวยความสะดวกและสาธารณูปโภคเพียงพอกับความต้องการตามสมควรกับฐานะความเป็นอยู่

3.3 ด้านครอบครัว (Family) หมายถึง การที่สมาชิกในครอบครัวรักใคร่ปรองดอง สามัคคีกัน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละให้แก่กัน เข้าใจและยอมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในครอบครัว ให้อภัยสมาชิกในครอบครัวได้ และให้ความช่วยเหลือในยามที่สมาชิกในครอบครัวประสบปัญหาต่าง ๆ

3.4 ด้านรายได้ (Revenue) หมายถึง องค์กรประกอบทางด้านเศรษฐกิจของบุคคลและครอบครัว ซึ่งรายได้ต้องมีเพียงพอสำหรับค่าใช้จ่ายในสิ่งที่จำเป็นแก่การดำรงชีวิต และต้องมีรายได้บางส่วนที่เหลืออดออมไว้เพื่อสร้างฐานะเป็นปีกแผ่นให้ตนเองและเป็นค่าใช้จ่ายในยามฉุกเฉิน

3.5 ด้านการมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึง การปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันในชุมชน การมีส่วนร่วมในชุมชน การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนเพื่อผลประโยชน์ของชุมชน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนกับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษา ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการเกษตร
2. แนวคิดเกี่ยวกับการบัญชีครัวเรือน
3. แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการเกษตร

1. ประวัติความเป็นมาของการเกษตร

1.1 วิวัฒนาการของการเกษตร

ประเทศไทยได้ชื่อว่าเป็นประเทศเกษตรกรรมมาช้านาน เนื่องจากมีสภาพภูมิประเทศ ทรัพยากร สิ่งแวดล้อม และภูมิอากาศเอื้ออำนวยต่อการทำการเกษตร ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ ประกอบอาชีพทางการเกษตรหรือเกี่ยวข้องมาโดยตลอด แม้ว่าจะพยายามพัฒนาไปสู่ความเป็นประเทศอุตสาหกรรมเพียงใดก็ตาม แต่ก็ยังคงพึ่งพาอาศัยเกษตรกรรมอยู่เช่นเดียวกับประเทศที่ได้พัฒนาไปแล้วทั้งหลาย ซึ่งวิวัฒนาการและพัฒนากการเกษตรของไทยได้เปลี่ยนแปลงได้ตามยุคสมัยและตามกระแสการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของโลกตามลำดับ ดังนี้ (จำเริญ ยืนยงสวัสดิ์. 2550 : เว็บไซต์)

1.1.1 สมัยกรุงสุโขทัย (พ.ศ.1781 - พ.ศ.1893) การเกษตรในประเทศไทยได้มีการพัฒนามาตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี ราว พ.ศ.1800 พ่อขุนรามคำแหงทรงมีการส่งเสริมและบำรุงการเกษตร โดยให้ประชาชนมีอิสระเสรีในการประกอบอาชีพตามถนัด ที่ดินที่ได้ปลูกสร้างทำประโยชน์ขึ้นก็ให้เป็นกรรมสิทธิ์แก่ผู้ปลูกสร้าง และให้เป็นมรดกตกทอดไปถึงลูกหลาน เป็นการให้กำลังใจแก่ประชาชนที่จะหักล้างถางพงปลูกสร้างทำที่ดินให้เกิดประโยชน์ ในสมัยนั้นมีระบบปลูกพืชเป็นแปลงขนาดใหญ่ซึ่งสันนิษฐานได้ว่าคงมีระบบการทดน้ำและระบายน้ำเป็นอย่างดี ทำให้สามารถปลูกพืชเป็นแปลงใหญ่ ๆ ได้ เพราะเมืองสุโขทัยเป็นที่ดอน แปลงปลูกพืชที่เป็นป่ามีทั้ง ป่าหมาก ป่าตาล ป่าพลู ป่าผลไม้ เช่น มะม่วง มะขาม มะพร้าว ตลอดไปจนถึงไร่และนาซึ่งมีอยู่มากมาย อีกทั้งไม่คิดภาษีจึงก่อให้เกิดการเพิ่มแรงจูงใจในการทำการเกษตร และทำให้การเกษตรพัฒนามาโดยตลอด

1.1.2 สมัยกรุงศรีอยุธยา (พ.ศ.1893 - พ.ศ.2310) มีการบริหารราชการแผ่นดินแบบจตุสดมภ์ ประกอบด้วย กรมเมือง กรมวัง กรมคลัง และกรมนา กรมนามีหน้าที่เกี่ยวกับกิจการไร่นาและสัตว์พาหนะ ต่อมาได้ขยายหน้าที่ไปประจำตามหัวเมืองด้วย มีหน้าที่จัดการกับที่ดินรกร้างว่างเปล่าให้มีการใช้ประโยชน์ จัดการเกี่ยวกับการชลประทาน และเก็บภาษีเป็นทางข้าวขึ้นฉางหลวง

ทำให้เห็นว่าการเกษตรได้เจริญขึ้นในสมัยนี้ ซึ่งการขยายตัวของกรรมนา แสดงว่าข้าวกลายเป็นพืชสำคัญที่มีการปลูกและขยายตัวออกไปอย่างกว้างขวางในสมัยกรุงศรีอยุธยา ซึ่งข้าวได้มีส่วนทำให้กรุงศรีอยุธยามีความมั่งคั่งเพราะเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญ

1.1.3 สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ (พ.ศ.2394 - ปัจจุบัน) ได้มีการคบหาสมาคมกับชาวต่างประเทศมากขึ้น มีการทำสัญญาทางพระราชไมตรีกับต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศต่าง ๆ ในยุโรป รวมไปถึงสหรัฐอเมริกา นอกจากเป็นการเปิดทางทำมาค้าขายและการเดินเรือระหว่างกัน และเพื่อความเป็นประเทศเอกราชที่ทัดเทียมกันแล้ว ยังเป็นยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงในการทำให้ประเทศทันสมัย ในส่วนของการเกษตรมีการส่งสินค้าออกที่เกี่ยวกับการเกษตรมากขึ้น และกำหนดภาษีแตกต่างกันไปในแต่ละประเภทของสินค้า เช่น ข้าว ไม้สัก ปลาแห้ง น้ำตาล ฝ้าย ไหม พริกไทย ยาสูบ เทียนไข ปลาหู และช้าง ด้านการผลิต มีการปลูกข้าวกันทั่วไปทางภาคเหนือ มีพืชสำคัญ ได้แก่ ข้าว ยาสูบ และฝ้าย การแลกเปลี่ยนสินค้าเกษตรแทนเงินก็มีอยู่มาก โดยเฉพาะตามชนบทเช่น แลกฝ้ายกับไหมที่มาจากยูนนาน ประเทศจีน ส่วนปศุสัตว์ เช่น โค กระบือ ในทางภาคเหนือมีพ่อค้าเงี้ยว ต้อนจากเชียงตุงเข้ามาขายในไทย ส่วนทางเมืองเพชรบุรีมีต้นตาลมาก และชาวบ้านปาดตาลเพื่อทำน้ำตาลเป็นส่วนใหญ่ ทางราชบุรีมีการปลูกอ้อย ยาสูบ ซึ่งเป็นไร่ของชาวจีน การเก็บของป่า เช่น เห็ด ปลา กบ บึง ไม้ฝาง มาเป็นอาหารและใช้ประโยชน์อย่างอื่น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความอุดมสมบูรณ์ของประเทศ สำหรับพริกไทยที่ส่วนมากส่งเป็นสินค้าออกนั้นปลูกกันมากทางภาคใต้เมื่อราคาพริกไทยในตลาดโลกตกต่ำได้มีการรณรงค์ปลูกพืชอื่นทดแทน ได้แก่ หมาก จันทน์เทศ มะพร้าว และยางพาราจากมลายูซึ่งนำมาทดลองปลูก จัดว่าเป็นการปลูกพืชแบบผสมผสาน จากการเปลี่ยนแปลงระบบบริหารการปกครอง ได้มีการแบ่งราชการให้มีการเกษตรเป็นเอกเทศและขยายงานจากกรมไปสู่กระทรวง เช่น กรมนา ซึ่งแต่เดิมเน้นเรื่องไร่นา เมื่อตั้งเป็นกระทรวงเกษตรราชการก็ต้องมีกรมดูแลให้ครอบคลุมถึงงานด้านอื่น ๆ ทั้งด้านสัตว์ ชลประทาน แร่ โหม ป่าไม้ และการประมง จนกระทั่งวันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2498 กลุ่มชาวนาได้เริ่มมีการรวมตัวกันเป็นครั้งแรกอย่างไม่เป็นทางการ และหลังจากนั้นทางราชการได้ส่งเสริมให้ตั้งกลุ่มชาวนาขยายไปทั่วประเทศ โดยใช้การจดทะเบียนไว้เป็นหลักฐานแต่ไม่ได้เป็นนิติบุคคล จนเมื่อกรมส่งเสริมการเกษตรก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2510 กลุ่มชาวนาจึงเปลี่ยนชื่อเป็นกลุ่มเกษตรกร ทั้งนี้เพื่อให้มีความหมายกว้างขึ้นสามารถครอบคลุมอาชีพการเกษตรทุกสาขาซึ่งได้เพิ่มขยายจำนวนขึ้นตามลำดับ เนื่องจากประเทศไทยเป็นแหล่งผลิตข้าวของโลกผู้คนในอดีตจึงสืบทอดการทำเกษตรให้ลูกหลานต่อกันมาเป็นทอด ๆ โดยข้าวเป็นพืชเกษตรหลักในการหาเลี้ยงชีพ ส่วนการปลูกผลไม้ ปลูกพืชผัก ผลไม้อื่น ๆ เป็นเพียงการปลูกไว้รับประทานในครัวเรือน และแบ่งปันญาติมิตรเพื่อนบ้านเหลือจึงขาย เมื่อการเปลี่ยนแปลงยุคเกษตรกรรมแบบตะวันตกเริ่มเข้ามาในประเทศไทย คนไทยได้รับเอาวิธีการผลิตพืชผลเกษตรเข้ามาปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการทำงานเกษตรแบบเดิมจากการปลูกพืชแบบผสมผสาน ปลูกข้าวเป็นหลักมาเป็นการปลูกพืชผลไม้เชิงเศรษฐกิจเพียงชนิดเดียวเป็นหลัก และมีการนำเทคโนโลยีส่งเสริมการเกษตรเข้ามาแทนที่การทำงานเกษตรแบบเดิมด้วยรถไถ เครื่องสูบน้ำ เครื่องพ่นยา ปุ๋ยเคมี และสารเคมีต่าง ๆ การทำการเกษตรในประเทศไทยจึงเข้าสู่ยุคการเกษตรเชิงเศรษฐกิจ เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดและพ่อค้าคนกลาง ปัจจุบันการเกษตรมีทิศทางหลากหลายมากขึ้น ทำให้การเกษตรไทยเข้าสู่ยุคเกษตรธรรมชาติ ให้ความสำคัญกับความปลอดภัยของผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

1.2 พัฒนาการทางการเกษตร

การพัฒนาทางการเกษตรได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคตามสมัยต่าง ๆ โดยพัฒนาการทางการเกษตรสามารถแบ่งออกเป็น 3 ช่วง ดังนี้ (จำเริญ ยูนิยงสวัสดิ์. 2550 : เว็บไซต์)

1.2.1 ช่วงการเกษตรแบบดั้งเดิม หรือเรียกกันว่า เกษตรยุคโบราณ เป็นการเพาะปลูกแบบดั้งเดิมที่อาศัยธรรมชาติ เพาะปลูกตามฤดูกาล ไถกลบดินในฤดูใบไม้ผลิ หว่านเมล็ดปลูกในฤดูร้อน เก็บเกี่ยวผลผลิตในฤดูใบไม้ร่วง และหยุดพักดการงานในฤดูหนาว ที่ดำเนินมาเป็นเวลาไม่ต่ำกว่าหลายพันปี ในเวลานั้นยังไม่มียาและปุ๋ยเคมี ผลผลิตที่ได้มีต่ำมาก ซึ่งผลผลิตของการเพาะปลูกขึ้นอยู่กับธรรมชาติดินฟ้าอากาศ เมื่อเผชิญกับภัยธรรมชาติครั้งใดก็ทำให้เก็บเกี่ยวไม่ได้ทำให้เกิดภาวะขาดแคลนเสบียงอาหารขึ้น

1.2.2 ช่วงการเกษตรเคมีภัณฑ์ หรือที่เรียกกันว่า การปฏิวัติเขียว เป็นการเพาะปลูกที่ได้นำเอาสารตกค้างหลงเหลือหลังจากการกลั่นน้ำมันดิบมาผลิตเป็นปุ๋ย ยาป้องกัน กำจัดศัตรูพืช และพลาสติกมาใช้เพิ่มผลผลิตทางการเพาะปลูกอย่างกว้างขวาง แต่การใช้ปุ๋ย ยา และผลิตภัณฑ์พลาสติกเหล่านี้ในปริมาณมาก ๆ เป็นเวลายาวนานนั้นนำมาซึ่งปัญหาที่ยากต่อการควบคุม ก่อเกิดความเสียหายในหลาย ๆ ด้าน เป็นการทำลายระบบทางธรรมชาติก่อผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมโดยเฉพาะการแปรเปลี่ยนที่เกิขึ้นกับผิวน้ำและอากาศ ทำให้พื้นดินก่อตัวแข็งกระด้างและปนเปื้อนด้วยสารพิษ ทำให้โรคและแมลงพัฒนาสร้างภูมิต้านทานต่อสารเคมีที่นำมาใช้ ทำให้ยากต่อการกำจัด ผู้คนจึงโหมเพิ่มปริมาณการใช้ย่ำหนักต่อเนื่องเป็นวงจรทวีที่บดบังกันตลอด เวลายิ่งใช้ยิ่งมากต้นทุนก็ยิ่งเพิ่ม จนกระทั่งมีผลกระทบต่อสุขภาพของเรา เนื่องด้วยผลกระทบก่อเกิดในทางลบที่มีต่อสภาพแวดล้อมอย่างรุนแรง ทำให้ผลผลิตทางการเกษตรส่วนใหญ่ อย่างธัญหาร น้ำมัน ผัก ผลไม้ ปศุสัตว์และเนื้อสัตว์บรรจุไม่ถึงมาตรฐานการส่งออก กรณีเกิดเป็นพิษอุบัติขึ้นบ่อยครั้งทำให้เกษตรกรผู้ผลิตเองก็ไม่กล้าบริโภคพืชผลที่ตนเองผลิตขึ้น และในช่วงระยะเวลาใกล้ 20 ปีมานี้ โรคมะเร็งชนิดต่าง ๆ โรคเลือด โรคหัวใจ โรคเม็ดโลหิตขาว รวมทั้งโรคที่ไม่เคยเกิดขึ้นให้เห็นมาก่อนก็ปรากฏให้เห็นกันทำให้รัฐบาลประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก รวมทั้งองค์การอนามัยโลกได้ให้ความสำคัญและเร่งเป็นพิเศษต่อกรณีที่เกิดขึ้นนี้ และเรียกร้องให้มีการประชุมถกถึงหนทางการเปลี่ยนแปลงวิถีทางการเกษตรแผนใหม่ขึ้น ซึ่งก็คือเกษตรแสงอาทิตย์ที่สนับสนุนให้เลิกใช้ยาเคมีและมาตรการลดการใช้ปุ๋ยเคมีลงด้วย

1.2.3 ช่วงการเกษตรแสงอาทิตย์ เป็นการค้นพบครั้งใหม่ของเทคโนโลยี GPIT ซึ่งครั้งนี้เป็นที่สนใจของสังคมนักวิชาการทั่วโลก โดยเทคโนโลยี GPIT ได้รับการเรียกขานว่าเป็นการปฏิวัติทางการเกษตร เทียบเท่ากับเป็นการปฏิวัติเขียวครั้งที่ 2 เนื่องจากเป็นการเปลี่ยนแปลงวิถีทางการเกษตรในระดับแนวหน้าที่ปลอดสารพิษ ลดการใช้สารเคมี ไม่ก่อมลภาวะ เสริมสร้างสุขภาพที่แข็งแรง เป็นหนทางก้าวสู่ความมั่นคงอย่างมั่นคงของเกษตรกรอย่างแท้จริง และเป็นเครื่องมือแก้ไขปัญหามลภาวะขาดแคลนอาหารการกินของประชากรในสากลโลก

2. ความหมายของการเกษตร

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้มีผู้ให้ความหมายของการเกษตร ไว้ดังนี้
ชูศักดิ์ คงคานนท์ (2555 : 235) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การเกษตร หมายถึง การเพาะหรือปฏิบัติกับที่ดินเพื่อให้เกิดผลผลิตที่อาศัยกระบวนการเจริญเติบโตของพืชและสัตว์เป็นพื้นฐาน

กุลวดี สอนกลิ่น (2553 : เว็บไซต์) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การเกษตร หมายถึง การปฏิบัติกับที่ดินเพื่อให้เกิดผลผลิต ทั้งการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ การทำประมง และการเกษตรผสมผสาน

โดยอาศัยความรู้ ความชำนาญ ประสบการณ์ ทรัพยากรธรรมชาติ และเงินทุน เพื่อให้พืชและสัตว์ เจริญเติบโตให้ผลผลิตต่าง ๆ

ปัทมา คุ่มศรี (2553 : เว็บไซต์) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การเกษตร หมายถึง วิธีการ ยังชีพอย่างหนึ่งของมนุษย์ เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการปลูกพืช และเลี้ยงสัตว์ การเกษตรจึงเป็นการจัดการ กับทรัพยากรธรรมชาติ แรงงาน และทุน โดยอาศัยความรู้และประสบการณ์ เพื่อให้ได้มาซึ่งผลผลิตจาก ทั้งพืชและสัตว์ ซึ่งเรานิยมเรียกว่าผลผลิตทางการเกษตร

จากความหมายของการเกษตรข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การเกษตร หมายถึง การเพาะปลูก พืชต่าง ๆ รวมทั้งการเลี้ยงสัตว์ และการประมง โดยอาศัยความรู้ และประสบการณ์ เพื่อให้ได้มาซึ่ง ผลผลิตจากพืชและสัตว์

3. ความสำคัญของการเกษตร

การเกษตรมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ตั้งแต่อดีตมาโดยมนุษย์รู้จักใช้ ประโยชน์อย่างหลากหลายจากพืช สัตว์ ทั้งในชีวิตประจำวันและการดำรงชีวิต ตลอดจนในการพัฒนา ประเทศให้เจริญมั่นคง การเกษตรจึงมีความสำคัญ ดังนี้ (จตุพล สุภิสงห์. 2555 : เว็บไซต์)

3.1 การเกษตรกับชีวิตประจำวัน

ในอดีตมนุษย์ดำรงชีวิตอยู่อย่างง่าย ๆ โดยการล่าสัตว์ เก็บพืชผักจากป่ามากิน เป็นอาหาร อาศัยอยู่ตามถ้ำหรือเพิงที่สร้างจากกิ่งไม้ ต่อมามนุษย์เริ่มรู้จักเพาะปลูกพืช รู้จักเลี้ยงสัตว์ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการทำการเกษตร ทำให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นจนถึงปัจจุบัน แม้วิทยาการต่าง ๆ จะเจริญก้าวหน้าขึ้นมนุษย์ก็ยังคงอาศัยผลผลิตที่ได้จากการเกษตรเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตเช่นเดิม การเกษตรจึงมีความสำคัญต่อมนุษย์ ดังนี้

3.1.1 เป็นวัตถุดิบในการผลิตปัจจัยสี่ คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค โดยมนุษย์รู้จักเก็บเกี่ยวผลผลิตทางเกษตร นำไปประกอบอาหารรับประทานสร้างความเจริญเติบโตแก่ร่างกาย นำส่วนต่าง ๆ ของพืชเส้นใยไปผลิตสิ่งทอหรือใช้หนังสัตว์ ทำเครื่องนุ่งห่ม ปลูกป่าเพื่อนำไม้ไปเป็นอุปกรณ์การก่อสร้าง สร้างที่พักอาศัย อาคารสถานที่ ทำเฟอร์นิเจอร์ เครื่องใช้ต่าง ๆ และปลูกพืชสมุนไพรเพื่อนำไปใช้เป็นยารักษาโรค ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนมีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ทั้งสิ้น

3.1.2 เป็นงานที่ทำรายได้ให้แก่เกษตรกร โดยเกษตรกรสามารถนำผลผลิตทางการเกษตรที่เหลือจากการบริโภคใช้สอยประโยชน์ในครอบครัวไปจัดจำหน่ายแก่ผู้อื่นได้ทั้งตลาดภายในประเทศ และต่างประเทศซึ่งจะทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น

3.1.3 เป็นแหล่งให้ความร่มรื่นสวยงาม การทำการเกษตรมิได้ให้ประโยชน์ทางด้านการบริโภคหรือการค้าเท่านั้น แต่ยังให้ความร่มรื่น ความเพลิดเพลิน ความสวยงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อยอีกด้วย เพื่อให้คนได้ใช้เป็นที่ผ่อนคลายอารมณ์ เช่น การไปเที่ยวสวนธารณะ การเลี้ยงปลาสวยงาม เป็นต้น

3.1.4 ส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ สำหรับผู้ที่มีเวลาว่างจากการประกอบอาชีพหลักสามารถทำการเกษตร เช่น ปลูกไม้ประดับ ปลูกผักสวนครัว เลี้ยงไก่ เป็นงานอดิเรก เพื่อไม่ให้เวลาว่างนั้นเปล่าประโยชน์หรือแม้แต่ชวาหน้า หลังเก็บเกี่ยวข้าวแล้วอาจปลูกถั่วในที่นาที่จะมีงานทำตลอดปี

3.2 การเกษตรกับความเจริญของประเทศ

การเกษตรเป็นงานที่สำคัญมากสำหรับประเทศไทย เพราะเป็นงานที่สร้างเสริมความสุขสมบูรณ์ให้แก่บ้านเมืองโดยรวม ผลผลิตทางการเกษตรเป็นปัจจัยสนับสนุนให้เกิดสินค้าอาหาร ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่ใช้ภายในประเทศและส่งออกจำหน่ายเป็นสินค้าออก อาจกล่าวได้ว่าการเกษตรมีความสำคัญต่อความเจริญของประเทศ ดังต่อไปนี้

3.2.1 เป็นอาชีพหลักของคนไทย ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีพื้นฐานทางการเกษตรแม้จะมีการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมในหลาย ๆ ด้าน แต่ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศไทยประกอบอาชีพทางการเกษตร ส่วนที่เหลือประกอบอาชีพอื่น ๆ เช่น ค้าขาย งานช่าง งานบริการ งานวิชาการ เป็นต้น จึงนับได้ว่าเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักของคนไทย

3.2.2 เป็นแหล่งวัตถุดิบป้อนโรงงานอุตสาหกรรมในประเทศ ผลผลิตทางการเกษตรสามารถนำเข้าโรงงานอุตสาหกรรมเพื่อแปรรูปออกมาเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เช่น อ้อย ผลิตเพื่อป้อนโรงงานน้ำตาล ปลาต่าง ๆ ส่งเข้าโรงงานปลากระป๋อง หน่อไม้ฝรั่ง ข้าวโพดฝักอ่อน ส่งเข้าโรงงานผักกระป๋องหรือผักแช่แข็ง เป็นต้น สินค้าเหล่านี้ ล้วนส่งออกไปขายต่างประเทศ ทำให้ประเทศมีรายได้เพิ่มขึ้นทั้งสิ้น นอกจากนี้อุตสาหกรรมเกษตรดังกล่าวแล้ว สินค้าเกษตรบางชนิดยังผลิตขึ้นเพื่อป้อนอุตสาหกรรมอื่น ๆ เช่น ฝ้าย ผลิตเพื่อป้อนโรงงานทอผ้า ซึ่งจะนำไปใช้ผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปต่อไป การผลิตพืชสมุนไพรเพื่อใช้ในอุตสาหกรรมเคมีและเภสัชกรรม เป็นต้น

3.2.3 เป็นปัจจัยส่งเสริมธุรกิจและบริการผลิตผลทางการเกษตรของประเทศไทย ซึ่งมีหลายประเภทที่มีคุณภาพดีและเป็นที่ยอมรับของต่างชาติ เช่น ไม้ดอกไม้ประดับ รวมทั้งผลไม้เมืองร้อน เช่น มะม่วง ทุเรียน มังคุด เป็นต้น สิ่งเหล่านี้มีส่วนช่วยดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเที่ยวเมืองไทยเพิ่มขึ้น ทำให้เกิดอาชีพด้านธุรกิจการท่องเที่ยวและบริการเพิ่มขึ้น

3.2.4 ผลผลิตทางการเกษตรเพิ่มรายได้ให้กับประเทศ โดยราคาสินค้าเกษตรที่เกษตรกรขายได้สูงขึ้น ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มสูงขึ้น ทั้งนี้เนื่องมาจากมีการเพิ่มปริมาณการผลิตขยายพื้นที่เพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ ประมงและผลิตผลที่ได้อยู่ในเกณฑ์ดี สินค้าเกษตรนอกจากจะทำรายได้หลักภายในประเทศแล้ว ยังมีการส่งออกไปสู่ตลาดต่างประเทศ เพิ่มรายได้ให้กับประเทศ

3.2.5 เป็นปัจจัยสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศ การเกษตรมีความสำคัญในแง่ของการสร้างฐานะทางเศรษฐกิจ ดังจะเห็นได้จากการที่ผลิตผลทางการเกษตรเพียงพอต่อการบริโภคภายในประเทศ เกษตรกรมีรายได้ มีฐานะดีขึ้น ประชาชนกินดีอยู่ดี ไม่อดอยาก นอกจากนี้ยังมีผลิตผลเหลือส่งออกจำหน่ายยังต่างประเทศ นำรายได้เข้าประเทศเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นฐานทำให้ประเทศไทยมีความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ

4. การเกษตรในจังหวัดมหาสารคาม

อาชีพหลักของประชาชนจังหวัดมหาสารคาม คือ การเกษตรกรรม โดยคิดเป็นร้อยละ 94.26 ของประชากรทั้งจังหวัด มีพื้นที่การเกษตรประมาณ 2,922,263 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 89.42 ของพื้นที่ทั้งจังหวัด ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา ทำไร่ เลี้ยงไหม และเลี้ยงสัตว์ โดยอาศัยพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง ปอแก้ว ปอกระเจา และหม่อน ส่วนทรัพยากรที่สำคัญของจังหวัดมหาสารคาม ได้แก่ ป่าไม้ ซึ่งประกอบไปด้วย ไม้เต็ง ไม้รัง และไม้พลวง และแร่ธาตุสำคัญนั้นยังไม่ปรากฏนอกจากเกลือสินเธาว์ที่มีเป็นจำนวนมาก ซึ่งโครงสร้างทางเศรษฐกิจของจังหวัดมหาสารคามพึ่งพาการเกษตรเป็นหลัก โดยอาศัยพืชเศรษฐกิจหลักที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว มีพื้นที่ปลูกจำนวน

2,174,490 ไร่ อ้อยโรงงาน มีพื้นที่ปลูก จำนวน 159,968 ไร่ และมันสำปะหลัง มีพื้นที่ปลูก จำนวน 150,154 ไร่ โดยมีข้อมูลดังนี้ (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดมหาสารคาม. 2553 : 79 - 85)

4.1 ข้าว จังหวัดมหาสารคามมีการปลูกข้าวในทุกอำเภอ โดยแหล่งเพาะปลูกที่สำคัญสำหรับข้าวนาปี ได้แก่ บริเวณโครงการชลประทานเขตอำเภอโกสุมพิสัย อำเภอเชียงยืน อำเภอกันทรวิชัย และเขตทุ่งกุลาร้องไห้ของอำเภอยักษ์ภูมิพิสัย รวมทั้งอำเภอบรบือ อำเภอวาปีปทุม ส่วนข้าวนาปรังปลูกเฉพาะในเขตชลประทานและลำนํ้าชี ซึ่งได้แก่ อำเภอโกสุมพิสัย อำเภอเชียงยืน อำเภอกันทรวิชัย และบางส่วนของอำเภอเมือง ซึ่งการเพาะปลูกข้าวเจ้าทำได้ปีละ 2 ครั้ง คือข้าวนาปีและข้าวนาปรัง โดยข้าวนาปีเพาะปลูกในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงกันยายน และเก็บเกี่ยวในช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคม ส่วนข้าวนาปรังเพาะปลูกในช่วงเดือนมกราคมถึงมีนาคม และเก็บเกี่ยวในช่วงเดือนกรกฎาคมถึงสิงหาคม

4.2 มันสำปะหลัง เป็นพืชเศรษฐกิจหลักชนิดหนึ่งของจังหวัดมหาสารคาม เนื่องจากจังหวัดมหาสารคามมีสภาพพื้นที่ที่เอื้ออำนวยต่อการเพาะปลูกตลอดจนมีแหล่งรองรับผลผลิต คือลานมัน โรงแปงมันสำปะหลังภายในจังหวัด และจังหวัดใกล้เคียง โดยการเพาะปลูกมันสำปะหลังสามารถเพาะปลูกได้ทั้งปี สำหรับจังหวัดมหาสารคามมันต้นฤดูฝนจะปลูกเดือนเมษายนถึงพฤษภาคม และมันปลายฤดูฝนจะปลูกเดือนตุลาคมถึงธันวาคม ซึ่งระยะเวลาเพาะปลูกจนถึงขูดหัวมันออกสู่ตลาดใช้เวลาประมาณ 8 - 12 เดือน แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับภาวะด้านราคาซื้อขาย ถ้าหากได้ราคาดีเกษตรกรจะขูดออกสู่ตลาดมาก หากราคาต่ำก็อาจจะไม่มีการขูดมันหรือปล่อยเป็นมันข้ามปี การเก็บเกี่ยวมันจังหวัดมหาสารคามขูดมันออกสู่ตลาดเกือบตลอดทั้งปีขึ้นกับราคาและสภาพภูมิอากาศ ถ้าสภาพภูมิอากาศแห้งแล้งมากดินแข็งจะไม่มีการขูดมันเพราะจะทำให้หัวมันแตกเกิดการสูญเสียเนื้อมันไป แต่ระยะเวลาที่มีการขูดหัวมันออกสู่ตลาดมากที่สุดในช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงกุมภาพันธ์

4.3 อ้อยโรงงาน ทำรายได้ให้กับประเทศและยังสร้างอาชีพให้เกษตรกร อีกทั้งยังเป็นพืชเศรษฐกิจหลักของจังหวัดมหาสารคาม เนื่องจากจังหวัดมหาสารคามมีพื้นที่เหมาะสมกับการปลูกอ้อย การลงทุนน้อยได้ผลผลิตแน่นอนกว่าพื้นที่อื่น สามารถเก็บเกี่ยวได้ 3 ครั้ง และมีตลาดที่แน่นอนคือ มีโรงงานน้ำตาล ทำให้ชาวไร่อ้อยขยายพื้นที่ปลูกมากขึ้น

5. ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม

จังหวัดมหาสารคามประสบกับปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อเกษตรกรเป็นจำนวนมาก โดยสามารถจำแนกปัญหาเป็นด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้

5.1 ปัญหาด้านการเกษตร ที่ผ่านมามีการเกษตรประสบกับปัญหาของการขาดแคลนน้ำในการเพาะปลูกเนื่องจากร้อยละ 80 ของพื้นที่ทำการเกษตร อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ขาดแคลนเมล็ดพันธุ์พืชที่มีคุณภาพ รวมถึงการใช้เทคโนโลยีการผลิตที่ไม่ถูกต้องและเหมาะสม ส่งผลให้ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำ และกิจกรรมต่อเนื่องจากการผลิตทางเกษตรยังไม่ได้รับการส่งเสริม (สำนักงานจังหวัดมหาสารคาม. 2557 : 33)

5.2 ปัญหาด้านการตลาด จากปัญหาภาวะเศรษฐกิจโลกถดถอย และปัญหาการเมืองภายในประเทศ ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโดยรวมของจังหวัดมหาสารคาม ทำให้ภาวะการค้าและการตลาดกระทบต่อพืชเศรษฐกิจหลักที่สำคัญของจังหวัดมหาสารคาม ได้แก่ ข้าว อ้อยโรงงาน และมันสำปะหลัง ดังนี้ (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดมหาสารคาม. 2553 : 79 - 85)

5.2.1 ข้าว

5.2.1.1 ข้าวนาปี สภาพโดยทั่วไปเกษตรกรเน้นการปลูกข้าวเหนียว เพื่อเก็บไว้บริโภคเป็นอันดับแรก ส่วนที่เหลือจะนำออกขายหรือหากเกษตรกรรายใดมีพื้นที่มากพอก็จะแบ่งพื้นที่บางส่วนปลูกข้าวเจ้าไว้เพื่อจำหน่าย สำหรับการตลาดในจังหวัดมหาสารคามนั้น เนื่องจากจำนวนโรงสีขนาดใหญ่มีอยู่เพียง 7 โรง ซึ่งไม่เพียงพอในการรองรับผลผลิตทั้งจังหวัด ฉะนั้นข้าวเปลือกคุณภาพต่ำออกสู่ตลาดในช่วงต้นฤดูจึงส่งไปจำหน่ายให้โรงสีทางภาคกลาง เช่น สระบุรี ลพบุรี สุพรรณบุรี เป็นต้น และสำหรับข้าวเปลือกเหนียวหรือข้าวเปลือกเจ้าคุณภาพดี ส่วนหนึ่งได้ส่งไปป้อนให้แก่โรงสีจังหวัดใกล้เคียง คือ ขอนแก่น ร้อยเอ็ด กาฬสินธุ์ เป็นต้น ปัญหาเกี่ยวกับการจำหน่ายผลผลิต คือ ปัญหาข้าวเปลือกมีราคาไม่แน่นอน

5.2.1.2 ข้าวนาปรัง การเพาะปลูกข้าวนาปรังเกษตรกรจะเน้นการลงทุนปลูกข้าวเจ้าเพื่อการจำหน่ายโดยเฉพาะทำให้ต้นทุนการผลิตต่อไร่สูงกว่าข้าวนาปี ประกอบกับช่วงการเก็บเกี่ยวเป็นฤดูฝนทำให้ข้าวเปลือกมีความชื้นผลผลิตที่นำไปจำหน่ายจึงมีราคาต่ำ

5.2.2 มันสำปะหลัง

5.2.2.1 ความรู้ของเกษตรกร เนื่องจากเกษตรกรยังขาดความเข้าใจในการผลิตสินค้าให้มีคุณภาพ เช่น ตัดเหง้าหรือตัดสิ่งเจือปนออกจากผลผลิต ผู้รับซื้อจะใช้เป็นข้ออ้างในการหักน้ำหนักหรือสิ่งเจือปน ทำให้เกษตรกรขายผลผลิตได้ในราคาต่ำกว่าความเป็นจริง

5.2.2.2 ความผันผวนด้านราคา เนื่องจากการปลูกมันสำปะหลังเป็นการปลูกเพื่อการส่งออกดังนั้นราคาหัวมันสดและผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังภายในประเทศจึงขึ้นอยู่กับภาวะการค้าและความต้องการสินค้าของตลาดต่างประเทศเป็นสำคัญ โดยเฉพาะสหภาพยุโรปซึ่งเป็นตลาดหลักของไทย ดังนั้นราคาหัวมันสำปะหลังจึงมีความผันผวนตามราคาของตลาดโลก

5.2.2.3 การขาดความรู้ด้านข้อมูลข่าวสาร การเพาะปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกรจะปลูกตามช่วงระยะเวลาที่เอื้ออำนวยต่อการเพาะปลูก และใช้ราคาในปีที่ผ่านมาเป็นเกณฑ์ประกอบการตัดสินใจเพาะปลูกมากกว่าการติดตามข้อมูลข่าวสารเพื่อวางแผนการผลิต ทำให้ผลผลิตไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด

5.2.3 อ้อย การทำไร่อ้อยของเกษตรกรประสบปัญหาทั้งด้านการผลิตและการตลาด ได้แก่ ปัญหาผลผลิตต่อไร่ต่ำ ต้นทุนการผลิตสูง ในขณะที่ราคารับซื้อผลผลิตไม่แน่นอนทำให้ไม่คุ้มทุน

5.3 ปัญหาเกี่ยวกับดิน

จังหวัดมหาสารคามมีทรัพยากรดินซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานการผลิตที่สำคัญทางการเกษตรเกิดการเสื่อมโทรมลงทุกขณะ เพราะสาเหตุหลัก ๆ คือ ปัญหาทางกายภาพของดินที่เป็นดินทรายทำให้ดินอุ้มน้ำไม่ดี อินทรีย์วัตถุที่เป็นธาตุอาหารของพืชในดินต่ำ การใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างไม่เหมาะสมและต่อเนื่อง ทั้งยังขาดการปรับปรุงบำรุงดินอย่างถูกวิธี หรือแม้กระทั่งการใช้สารเคมีสะสมมาเป็นเวลานานทำให้ดินเสื่อมโทรมลงอย่างรุนแรง ส่งผลให้ผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ เกษตรกรมีรายได้น้อย นอกจากนี้ยังพบปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ไม่เหมาะสมกับศักยภาพ ทำให้เสียต้นทุนทางธรรมชาติ ซึ่งทรัพยากรดินที่เป็นปัญหาในจังหวัดมหาสารคาม มี 4 ประเภทหลัก ได้แก่ (สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 5. 2554 : 8)

5.3.1 ดินเค็ม มีเนื้อที่ 266,633 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 6.85 ของจังหวัด พบมากในอำเภอยักษ์ภูมิพิสัย รองลงมา ได้แก่ อำเภอกันทรวิชัย อำเภอนาเชือก และอำเภอนาปีนรุฒ

5.3.2 ดินค่อนข้างเป็นทราย มีเนื้อที่ 914,205 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 30.67 ของจังหวัด พบมากในอำเภอนาปีนรุฒ รองลงมา ได้แก่ อำเภอยักษ์ภูมิพิสัย อำเภอยะผิงและอำเภอมือทอง

5.3.3 ดินทรายจัด มีเนื้อที่ 1,177,256 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 35.60 ของจังหวัดพมมาก
ในอำเภอบรบือ และอำเภอโกสุมพิสัย รองลงมา ได้แก่ อำเภอนาเชือก อำเภอนาป่า และอำเภอเมือง

5.3.4 ดินปนกรวด มีเนื้อที่ 4,630 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.14 ของจังหวัดพมมาก
ในอำเภอนาคู รองลงมา ได้แก่ อำเภอกันทรวิชัย อำเภอนาป่า และอำเภอบรบือ

5.4 ปัญหาภัยธรรมชาติ

จังหวัดมหาสารคามประสบกับสถานการณ์ปัญหาภัยธรรมชาติต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อ
ต่อการเกษตรเป็นอย่างมาก ได้แก่ (สำนักงานจังหวัดมหาสารคาม. 2557 : 58)

5.4.1 สถานการณ์ภัยแล้ง ปัญหาด้านภัยแล้ง นับวันยิ่งทวีความรุนแรงและ
ขยายวงกว้างออกไป โดยในรอบ 10 ปีที่ผ่านมาปริมาณน้ำฝนที่ตกอยู่ระดับต่ำสุดในรอบ 10 ปี
ส่งผลให้ในหลายพื้นที่ของจังหวัดมหาสารคามประสบกับปัญหาแหล่งน้ำดิบที่จะนำไปผลิตน้ำประปา
และแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

5.4.2 สถานการณ์น้ำท่วม เนื่องจากจังหวัดมหาสารคามตั้งอยู่ในพื้นที่ลุ่มแม่น้ำชี
มีแม่น้ำชีเป็นแม่น้ำสายหลักเมื่อถึงฤดูฝนน้ำชีจะเอ่อท่วมทั้ง 2 ฝั่ง ในพื้นที่อำเภอโกสุมพิสัย อำเภอกันทรวิชัย
และอำเภอเมือง ซึ่งส่งผลกระทบต่อราษฎรในพื้นที่ทั้ง 3 อำเภอ พื้นที่นาถูกน้ำท่วมเสียหายทุกปี

5.4.3 สถานการณ์ภัยธรรมชาติทางเกษตร จากสภาพอากาศที่ร้อนจัดและ
แห้งแล้งที่สุดในรอบ 10 ปี ในพื้นที่จังหวัดมหาสารคามส่งผลให้เกิดเพลิงแ่งระเบิดในพื้นที่ปลูก
มันสำปะหลังของเกษตรกร โดยเฉพาะพื้นที่อำเภอกุดรัง อำเภอบรบือ อำเภอเชียงยืน อำเภอนาเชือก
และอำเภอนาป่า ซึ่งเป็นแหล่งเพาะปลูกมันสำปะหลังที่สำคัญของจังหวัด จากสถานการณ์เพลิง
ระเบิดได้สร้างความเสียหายให้แก่เกษตรกรเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ยังพบว่าพื้นที่ชาวนาปรางค์ได้รับ
ความเสียหายจากเพลิงกระโดดสีน้ำตาลและโรคไหม้เข้า โดยมีสาเหตุจากสภาพอากาศที่แปรปรวนทั้ง
ร้อนและชื้นแฉะ รวมทั้งเกษตรกรหว่านข้าวหนาแน่นเกินไป ทำนาหลายครั้งในรอบปี มีการใช้ปุ๋ยเคมีผิด
ประเภทกับความเหมาะสมกับสภาพดิน และเกษตรกรบางรายใช้สารเคมี ซึ่งเป็นตัวทำลายระบบนิเวศน์
ทำให้แมลงศัตรูธรรมชาติบางประเภทที่เป็นตัวทำลายเพลิงกระโดดสีน้ำตาลถูกทำลายไปด้วยจึงเป็น
ช่องทางให้เพลิงกระโดดสีน้ำตาลชนิดดังกล่าวเจริญพันธุ์และกัดกินน้ำเลี้ยงของต้นข้าวจนแห้งตาย

แนวคิดเกี่ยวกับการบัญชีครัวเรือน

1. ความหมายของการบัญชีครัวเรือน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้มีผู้ให้ความหมายของการบัญชีครัวเรือน
ไว้ดังนี้

พิเชษฐ์ ตั้งสงค์ไพบูรณ์ (2555 : 4) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบัญชีครัวเรือน หมายถึง
การแสดงหรือการบันทึกจำนวนเงินรับจ่ายประจำของครัวเรือน โดยแสดง วัน เดือน ปี รายการรับ
รายการจ่าย และจำนวนเงิน

ฉัตรมณี กลางสวัสดิ์ (2552 : 8) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบัญชีครัวเรือน หมายถึง
การรวบรวมข้อมูลเพื่อมาบันทึก โดยมีการจำแนกข้อมูลทางการเงินของครอบครัวที่อยู่บ้านเดียวกัน
โดยแยกเป็นหมวดหมู่เพื่อนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์

ภัทธา เรื่องสิทธิสัญญา (2552 : 3) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบัญชีครัวเรือน หมายถึง การนำการบัญชีมาประยุกต์เพื่อเป็นเครื่องมืออย่างมือของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยเป็นบัญชีที่ใช้สำหรับบันทึกรายได้และรายจ่าย

นภาพร ลิขิตวงศ์ขจร (2550 : 25 - 29) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบัญชีครัวเรือน หมายถึง การจดบันทึกรายรับรายจ่ายประจำวันของครัวเรือน ข้อมูลที่ได้จากการบันทึกจะเป็นตัวบ่งชี้อดีต ปัจจุบัน และอนาคตของชีวิตตัวเอง โดยสามารถนำข้อมูลอดีตมาบอกปัจจุบันและอนาคตได้

สุภาภค อินทองคง (2550 : เว็บไซต์) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบัญชีครัวเรือนมิได้หมายถึง การทำบัญชีหรือบันทึกรายรับรายจ่ายประจำวันเท่านั้น แต่อาจหมายถึงการบันทึกข้อมูลด้านอื่น ๆ ในชีวิต ในครอบครัว เป็นต้น เช่น บัญชีทรัพย์สิน พันธุ์พืช พันธุ์ไม้ ในบ้านเรา ในชุมชนเรา บัญชีความรู้ความคิดของเรา บัญชีผู้ทรงคุณ ผู้รู้ในชุมชน บัญชีเด็ก และเยาวชนของเรา บัญชีภูมิปัญญา ด้านต่าง ๆ ของเรา เป็นต้น หมายความว่าเรื่องราวต่าง ๆ ในชีวิตของเรา เราจดบันทึกได้ทุกอย่าง

ธนากรเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (2548 : 11) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบัญชีครัวเรือน หมายถึง การแสดงหรือบันทึกจำนวนเงินรับ - จ่าย ประจำวันของครัวเรือน โดยแสดง วัน เดือน ปี รายการรับ - จ่าย และจำนวนเงิน บัญชีครัวเรือนมีทั้งแบบบันทึกอย่างง่าย และแบบบันทึกที่ซับซ้อน

Wallace (2014 : 9) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบัญชีครัวเรือน หมายถึง สมุดบันทึกทางการเงินที่ใช้บันทึกข้อมูลเกี่ยวกับรายการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน

Phillip (2010 : 11) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบัญชีครัวเรือน หมายถึง การบันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงของรายได้และค่าใช้จ่ายภายในครอบครัว โดยข้อมูลที่ได้จากการบันทึกสามารถบอกสถานะทางการเงินของครอบครัวทั้งในปัจจุบันและอนาคตได้

Wallace (2014 : 9) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบัญชีครัวเรือน หมายถึง สมุดบันทึกทางการเงินที่ใช้บันทึกข้อมูลเกี่ยวกับรายการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน

Evans (2009 : เว็บไซต์) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบัญชีครัวเรือน หมายถึง การจดบันทึกรายได้และค่าใช้จ่ายของครอบครัว โดยการแยกรายได้และค่าใช้จ่ายออกเป็นหมวดหมู่ ซึ่งข้อมูลที่ได้สามารถนำมาจัดระเบียบรายได้และค่าใช้จ่ายของครอบครัว

Whelan (2008 : เว็บไซต์) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบัญชีครัวเรือน หมายถึง การบันทึกรายได้และค่าใช้จ่ายภายในครัวเรือน โดยข้อมูลที่ได้จากการบันทึกสามารถนำมาตรวจสอบรายได้และค่าใช้จ่ายได้อย่างชัดเจน ซึ่งเป็นการบันทึกบัญชีวิธีหนึ่งที่ดีที่สุดที่ช่วยให้ประหยัดค่าใช้จ่าย และสามารถบริการจัดการการเงินภายในครัวเรือนได้

จากความหมายของการบัญชีครัวเรือนข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การบัญชีครัวเรือน หมายถึง การจดบันทึกรายรับรายจ่ายของครัวเรือนในแต่ละวันแต่ละเดือน เพื่อให้ทราบที่มาของรายรับและรายจ่ายว่าได้มาจากแหล่งใดบ้าง โดยนำข้อมูลที่ได้มาพิจารณาเพื่อวางแผนทางการเงินของครัวเรือนในอนาคต

2. ความสำคัญของการบัญชีครัวเรือน

การบัญชีครัวเรือนเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากในการช่วยเตือนให้ทราบถึงสถานะทางการเงินทั้งส่วนของการใช้จ่ายในครัวเรือนและต้นทุนในการประกอบอาชีพ หากพบว่าเริ่มมีรายจ่ายหรือหนี้สินเพิ่มมากขึ้นจากการประกอบอาชีพก็จะได้ทราบว่าหนี้สินหรือรายจ่ายที่เพิ่มมากขึ้น

เกิดจากสาเหตุใด และหากพบว่ามีหนี้สินพอกพูนจากการประกอบอาชีพทุกปีก็อาจพิจารณาปรับเปลี่ยนไปประกอบอาชีพอื่น หรืออาจมีอาชีพเสริมอื่นเข้ามาเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว และการบัญชีครัวเรือนยังสามารถนำเอาข้อมูลการใช้จ่ายเงินภายในครอบครัวมาจัดเรียงลำดับความสำคัญของรายจ่าย และวางแผนการใช้จ่ายเงินโดยการพิจารณาแต่ละรายการในแต่ละวันว่ามีรายจ่ายใดที่มีความสำคัญมาก และรายจ่ายใดไม่จำเป็นให้ตัดออก เพื่อให้การใช้จ่ายเงินภายในครอบครัวมีพอใช้ และเหลือเก็บเพื่อการออมทรัพย์สำหรับใช้จ่ายสิ่งจำเป็นต่อไปในอนาคต (นภาพร ลิขิตวงศ์ขจร. 2550 : 26)

3. ประโยชน์ของการจัดทำบัญชีครัวเรือน

การจัดทำบัญชีครัวเรือนทำให้ทราบว่าแต่ละเดือนครอบครัวมีรายรับ รายจ่ายอะไรบ้าง ซึ่งคนส่วนมากมักจะหลงลืมหรือไม่สนใจที่จะจดจำกับสิ่งที่ต้องใช้จ่ายเงินออกไปหรือรับเงินเข้ามา ดังนั้นการจัดทำบัญชีครัวเรือนจะช่วยเตือนความจำทำให้รู้ถึงที่มาของการใช้จ่ายเงิน เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการวางแผนการใช้จ่ายเงินของครอบครัวได้อย่างเหมาะสม (ภัทรา เรื่องสินภิญญา. 2552 : 6) ซึ่งการรู้จักวางแผนใช้จ่ายเงินจะช่วยให้สถานการณ์การเงินของครอบครัวดีขึ้น ทำให้มองเห็นถึงการนำข้อมูลของการบัญชีครัวเรือนไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาหนี้สินของครอบครัว โดยการควบคุมรายจ่าย รู้จักประหยัด ตัดค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือย และมีจัดแบ่งส่วนเพื่อการออม (Chira. 2551 : เว็บไซต์)

4. วิธีการจัดทำบัญชีครัวเรือน

การจัดทำบัญชีครัวเรือนเป็นเรื่องที่ทำได้ไม่ยาก ทุกคนสามารถบันทึกบัญชีครัวเรือนได้ด้วยตนเองในเวลาไม่มาก และแบบฟอร์มสามารถจัดทำขึ้นเองได้ง่าย ๆ โดยใช้สมุดหรือกระดาษเหลือใช้มาทำเป็นสมุดบัญชีครัวเรือน ซึ่งวิธีการในการจัดทำบัญชีครัวเรือนสามารถจัดทำได้หลายรูปแบบแตกต่างกันออกไป ดังนี้

4.1 วิธีการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อให้ผู้บันทึกบัญชีเกิดความเข้าใจได้ง่ายขึ้น มีวิธีการดังนี้ (ภัทรา เรื่องสินภิญญา. 2552 : 7 - 8)

4.1.1 ช่อง “วันที่” ใช้บันทึก วันที่ เดือน และปี พ.ศ. ที่เกิดรายการรับเงินหรือจ่ายเงินจริง แต่หากจำวันที่เกิดรายการไม่ได้ ให้ใช้วันที่ทำการบันทึกบัญชีแทน

4.1.2 ช่อง “รายการ” ใช้บันทึกคำอธิบายหรือรายละเอียดของการรับเงินหรือจ่ายเงิน การรับเงิน เช่น รับเงินเดือน รับค่าล่วงเวลา การจ่ายเงิน เช่น ค่าอาหาร ค่าเช่าหนี้เงินกู้ ค่าน้ำ - ค่าไฟฟ้า ค่าเรียนพิเศษลูก เป็นต้น

4.1.3 ช่อง “รับ” ใช้บันทึก “จำนวนเงิน” ที่ได้รับเข้ามาทุกรายการ ไม่ว่าจะเป็นรายรับจากอาชีพหลักหรือรายได้อื่น ๆ

4.1.4 ช่อง “จ่าย” ใช้บันทึก “จำนวนเงิน” ที่จ่ายออกไปทุกรายการ ไม่ว่าจะเป็นจ่ายออกไปในเรื่องใดก็ตาม

4.1.5 ช่อง “คงเหลือ” ใช้บันทึก “จำนวนเงิน” คงเหลือ หลังจากได้รับเข้ามาหรือจ่ายออกไป ควรคำนวณทุกครั้งที่มีการบันทึกบัญชีการรับเข้าหรือจ่ายออก เพื่อจะได้ทราบว่าปัจจุบันมีจำนวนเงินคงเหลืออยู่เท่าใด โดยตั้งต้นด้วยจำนวนเงินคงเหลือล่าสุด นำรายการรับมาบวกเข้า และนำรายการจ่ายมาหักออก จะได้ยอดคงเหลือปัจจุบัน เพื่อสามารถวางแผนการใช้จ่ายในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.1.6 ช่อง “หมายเหตุ” ใช้บันทึกรายละเอียด ที่ต้องการบันทึกเพิ่มเติมจากช่องรายการ

4.1.7 บรรทัด “ยอดคงเหลือยกมา” ใช้บันทึก “จำนวนเงิน” ในช่องคงเหลือ โดยนำตัวเลขมาจากจำนวนเงินในช่อง “คงเหลือ” จากบรรทัด “รวม” (บรรทัดสุดท้าย) ของหน้าบัญชีก่อนหน้า แต่หากเป็นการเริ่มต้นบันทึกบัญชีเป็นครั้งแรกในหน้านี้ ให้ใส่จำนวนเงินคงเหลือตามตัวเลขที่มีเงินคงเหลืออยู่เป็นตัวเลขตั้งต้น

4.1.8 บรรทัดรวม รับ จ่าย และยอดคงเหลือยกไป ใช้บันทึก “จำนวนเงินรวม” ตามแนวตั้งในช่อง รับและจ่าย ส่วนช่องคงเหลือ เป็นจำนวนเงินคงเหลือที่เป็นปัจจุบัน โดยนำตัวเลขนี้มาจากช่องคงเหลือล่าสุดของหน้าบัญชีนี้ ซึ่งจำนวนเงินนี้จะนำไปใส่ในบรรทัดยอดคงเหลือยกมา ในช่องคงเหลือของหน้าบัญชีถัดไป แต่หากต้องการทราบยอดรวมของรายรับและรายจ่ายในหน้าบัญชีถัดไปด้วย ก็ให้ยกยอดรวมในช่องรับและจ่ายไปใส่ในหน้าบัญชีถัดไปพร้อมกัน จำนวนเงินยอดคงเหลือยกไปในหน้าบัญชีนี้จะต้องเท่ากับจำนวนเงินยอดคงเหลือยกมาในหน้าบัญชีถัดไป

4.2 วิธีการบันทึกบัญชีรายรับ - รายจ่ายภายในครัวเรือน และจากการประกอบอาชีพ สามารถทำได้ดังนี้ (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์. 2550 : 3)

4.2.1 ลงวัน เดือน ปี ช่อง “วัน เดือน ปี” เขียนวันที่ เดือน ปี พ.ศ. ที่มีรายการรับเงิน และรายการจ่ายเงิน

4.2.2 ลงรายการช่อง “รายการ” เขียนรายละเอียดของรายการรับเงินและจ่ายเงินที่เกิดขึ้น

4.2.3 ลงรายการรับช่อง “รายรับ” เขียนจำนวนเงินที่ได้รับจากการประกอบอาชีพ และรายรับอื่น ๆ ซึ่งไม่ได้เกิดจากการประกอบอาชีพ

4.2.4 ลงรายการจ่ายช่อง “รายจ่าย” เขียนจำนวนเงินที่จ่ายไป เพื่อการประกอบอาชีพ และรายจ่ายในครัวเรือนซึ่งไม่ได้เกิดจากการประกอบอาชีพ

4.2.5 รวมเงินในแต่ละเดือนทุก ๆ สิ้นเดือนให้รวมจำนวนเงินที่ได้รับและจำนวนเงินที่จ่ายไปในแต่ละเดือน เขียนยอดรวมจำนวนเงินแต่ละช่องทุกช่องไว้ในบรรทัด “รวมเดือน.....” และระบุชื่อเดือนไว้ด้วย

4.3 การบันทึกสมุดบัญชีครัวเรือนประจำครอบครัวมีวิธีการและขั้นตอน ดังนี้ (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. 2548 : 4)

4.3.1 ช่อง วัน/เดือน/ปี ใช้บันทึกวันที่ เดือน และปี พ.ศ. ที่มีรายรับเงิน และรายจ่ายของเงินที่เกิดขึ้น

4.3.2 ช่องรายการ ใช้บันทึกรายละเอียดของรายการรับเงิน เช่น รับเงินค่าขายผลิตภัณฑ์ รับเงินจากค่าจ้าง หรือใช้บันทึกรายละเอียดของรายจ่าย เช่น การจ่ายเงินให้ลูกไปโรงเรียน

4.3.3 ช่องรายรับ ใช้บันทึกจำนวนเงินที่ได้รับเข้ามาให้ตรงกับรายละเอียดในช่องรายการ

4.3.4 ช่องรายจ่าย ใช้บันทึกจำนวนเงินที่จ่ายออกไปเป็นเงินสด หรือเงินเชื่อทุกรายการให้ตรงกับรายละเอียดในช่องรายการ

4.3.5 การสรุปบัญชีครัวเรือน (รายรับ - รายจ่าย) ใช้บันทึกยอดเงินรวมของจำนวนเงินที่ได้รับและจำนวนเงินที่จ่ายของแต่ละเดือน

5. ปัญหาในการจัดทำบัญชีครัวเรือน

ในระยะเริ่มต้นของการจัดทำบัญชีครัวเรือนจะเกิดปัญหา เนื่องจากประชาชนเห็นว่าค่าใช้จ่ายมากกว่ารายได้ ทำให้เกิดการท้อแท้ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน และไม่ต้องการทำบัญชีต่อไป โดยปัญหาส่วนใหญ่ในการจัดทำบัญชี ได้แก่ (ภัทรณรินทร์ นิลวดีพิพัฒน์. 2554 : เว็บไซต์)

5.1 การลืมนบันทึกบัญชี ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการบันทึกบัญชี และส่งผลให้ไม่อยากบันทึกบัญชี

5.2 ผู้จัดทำเข้าใจผิดในรายการบัญชี ไม่เข้าใจรายการที่เป็นรายรับจึงไม่ได้บันทึกบัญชี เช่น ลูกส่งเงินมาให้พ่อแม่สำหรับใช้จ่ายทุกวันสิ้นเดือน แต่พ่อแม่ไม่ได้บันทึกบัญชีรายรับ เนื่องจากเข้าใจว่าเงินที่ได้รับมานั้นมิได้เกิดจากการประกอบอาชีพของตนเอง หรือเข้าใจผิดในรายการหนี้สิน เช่น ยืมเงินมาใช้แต่บันทึกว่าเป็นรายรับทำให้มีได้เก็บเงินไว้สำหรับจ่ายชำระหนี้ในอนาคต

5.3 การเขียนชื่อรายการผิด การบันทึกตัวเลขผิด การบวก หรือการลบจำนวนเงินผิด อาจเกิดจากการลืมนจดบันทึกรายการบัญชี หรือบันทึกรายการซ้ำ ๆ กันหลายรายการ ปัญหาดังกล่าวแก้ไขโดยการคำนวณจำนวนเงินกระทบยอดเงินคงเหลือในบัญชีกับยอดเงินฝากธนาคารที่ครอบครัวมีอยู่จริงหรือยอดเงินที่เก็บไว้สำหรับใช้จ่ายจริง หากพบว่ายอดเงินคงเหลือในบัญชีเท่ากับยอดเงินคงเหลือในบัญชีเงินฝากธนาคารแสดงว่าการจัดทำบัญชีถูกต้อง แต่หากกระทบยอดแล้วยอดเงินทั้งสองไม่เท่ากันอาจเกิดจากการบันทึกบัญชีผิดพลาด หรือเงินสดของครอบครัวสูญหาย

6. ประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน

การทำบัญชีครัวเรือนเป็นการให้สมาชิกภายในครัวเรือนมีการจดบันทึกบัญชีเกี่ยวกับรายรับและรายจ่ายของตนเองอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อให้สมาชิกทุกคนในครัวเรือนรู้รายรับรายจ่ายในแต่ละวันแต่ละเดือน ซึ่งเป็นการกระตุ้นเตือนให้ทุกคนตระหนักถึงความเป็นอยู่ของตนเอง ทั้งในปัจจุบันและอนาคตภายใต้แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยนำข้อมูลที่ได้จากการบันทึกบัญชีมาพิจารณาปรับปรุง และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางการเงินของครอบครัวให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดใน 3 ด้าน ดังนี้ (กรมการพัฒนาชุมชน. 2549 : 17)

6.1 การลดรายจ่าย (Decreasing Expend) เป็นการให้ครัวเรือนบันทึกบัญชีรับ - จ่าย เพื่อลดรายจ่ายในครัวเรือนให้ต่ำลง โดยมีกิจกรรมเพื่อลดรายจ่าย เช่น เลี้ยงสัตว์ ปลูกพืชผักสวนครัว การแปรรูปผลผลิต และมีกิจกรรมเพื่อลดต้นทุนการผลิตในการประกอบอาชีพของครัวเรือน เช่น ใช้ปุ๋ยชีวภาพ ปุ๋ยอินทรีย์ รวมถึงการตัดรายจ่ายในสิ่งที่ฟุ่มเฟือย เช่น รายจ่ายเกี่ยวกับการพนัน และสิ่งเสพติด เป็นต้น

6.2 การเพิ่มรายได้ (Increasing Revenue) เป็นการให้ครัวเรือนบันทึกบัญชีรับ - จ่าย เพื่อที่จะได้มีกิจกรรมเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือนมากขึ้น เช่น การทำอาชีพเสริม ผลิตสินค้า OTOP การใช้เวลาว่างรับจ้างเย็บเสื้อผ้า เป็นต้น และครัวเรือนควรมีการทำเกษตรแบบผสมผสาน ทำไร่นาสวนผสม และครัวเรือนควรมีการใช้อุปกรณ์เครื่องมือในการประกอบอาชีพ หรือสิ่งอำนวยความสะดวกในครัวเรือนที่เหมาะสมซึ่งจะทำให้เกิดความคุ้มค่าและประหยัด

6.3 การออม (Saving Money) เป็นการให้ครัวเรือนบันทึกบัญชีรับ - จ่าย เพื่อให้ครัวเรือนได้ตระหนักถึงการประหยัดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ และมีการออมเงินไว้กับธนาคารหรือสถาบันการเงินอื่น ๆ เพื่อเก็บไว้ใช้ในยามจำเป็นหรือฉุกเฉิน

จากการอธิบายมาแล้วข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน (Household Accounting Efficiency) หมายถึง การบริหารจัดการด้านการเงินของครัวเรือนเพื่อให้ทราบที่มาของรายรับและรายจ่าย โดยนำไปสู่การวางแผนทางการเงินของครัวเรือนเพื่อให้การเงินภายในครัวเรือนมีระเบียบและเกิดประโยชน์สูงสุด โดยประยุกต์จากแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการบันทึกบัญชีรับ - จ่าย เพื่อยกระดับรายได้ครัวเรือนของ กรมการพัฒนาชุมชน (2549 : 17) ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการลดรายจ่าย (Decreasing Expend) 2) ด้านการเพิ่มรายได้ (Increasing Revenue) และ 3) ด้านการออม (Saving Money)

แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต

1. ความหมายของคุณภาพชีวิต

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้มีผู้ให้ความหมายของคุณภาพชีวิต ไว้ดังนี้
 อติเทพ มโนการ (2556 : 49) ได้ให้ความหมายไว้ว่า คุณภาพชีวิต หมายถึง สภาพการดำรงชีวิตที่บุคคลแต่ละคนจะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมหนึ่ง ๆ ได้อย่างมีความสุขทั้งร่างกายและจิตใจ ได้รับการตอบสนองตามความต้องการทำให้มีการกินดีอยู่ดี เหมาะสมตามสภาพแวดล้อม

กุสุมา โกศล (2555 : 13) ได้ให้ความหมายไว้ว่า คุณภาพชีวิต หมายถึง การดำรงชีวิตของบุคคลที่ได้รับการตอบสนองความต้องการทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านต่าง ๆ อาทิ ชีวิตครอบครัว หน้าที่การงาน สุขภาพอนามัย ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ชีวิตในชุมชน ความเป็นอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี เป็นต้น

เศรษฐโชค ศรีละพันธ์ (2553 : 19) ได้ให้ความหมายไว้ว่า คุณภาพชีวิต หมายถึง ชีวิตที่มีความสุข ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และความคิด มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมถึงมีความเป็นอยู่ที่ดี มีรายได้ดี สามารถปรับตัวให้เข้ากับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้

ศรีเมือง พลึงฤทธิ์ (2552 : 1) ได้ให้ความหมายไว้ว่า คุณภาพชีวิต หมายถึง ความพึงพอใจ ความเป็นอยู่ที่ดี มีสุขภาพกายดี มีสุขภาพจิตดี มีอาหารการกินดี มีสิ่งของ หรือเงินใช้ตามความจำเป็น อยู่สังคม และสิ่งแวดล้อมที่ดีมีความสุข

แสงระวี แก้วเมืองฝาง (2552 : 14) ได้ให้ความหมายไว้ว่า คุณภาพชีวิต หมายถึง สภาพการดำรงชีวิตในสังคมที่เจ้าของชีวิตมีความพึงพอใจในช่วงเวลาหนึ่ง ที่ครอบคลุมทั้งด้านครอบครัว สุขภาพ จิตใจ สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม

อรรถพงษ์ อินทพงษ์ (2551 : 11) ได้ให้ความหมายไว้ว่า คุณภาพชีวิต หมายถึง การมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีทั้งทางร่างกาย จิตใจสังคม และเศรษฐกิจ มีความรู้สึกพึงพอใจในตนเอง สามารถประกอบกิจวัตรประจำวันในแต่ละวันได้ด้วยตนเองอย่างมีความสุข

Orem (2001 : 179) ได้ให้ความหมายไว้ว่า คุณภาพชีวิต หมายถึง การรับรู้ของบุคคลต่อการมีชีวิตอยู่ตามประสบการณ์ของความพึงพอใจ ความรู้สึกเป็นสุขภายในจิตใจ

Sheldon (2000 : 321) ได้ให้ความหมายไว้ว่า คุณภาพชีวิต หมายถึง การรวมความพร้อมในเรื่องการเป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน การมีระดับค่าครองชีพที่ต่ำ มีความพอใจในชีวิต มีความปลอดภัย มีความสุข มีอิสระ และชีวิตที่มีความมั่นคง

Ferrans และ Power (1992 : 29 – 38) ได้ให้ความหมายไว้ว่า คุณภาพชีวิต หมายถึง ความรู้สึกมีความสุข ซึ่งมีผลมาจากความรู้สึกพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจในแต่ละด้านของชีวิตที่มีความสำคัญต่อบุคคลนั้น ๆ

Hunter (1992 : 17 - 20) ได้ให้ความหมายไว้ว่า คุณภาพชีวิต หมายถึง การมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคมและเศรษฐกิจ

Meeberg (1992 : 32) ได้ให้ความหมายไว้ว่า คุณภาพชีวิต หมายถึง ความรู้สึกพึงพอใจต่อชีวิตทั่ว ๆ ไป เป็นความสามารถด้านอารมณ์ในการประเมินชีวิตตนเองตามความพึงพอใจ สภาพการยอมรับได้ของสุขภาพทางกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม ตลอดจนส่วนที่เป็นจิตวิสัย และวัตถุวิสัย ซึ่งทั้งสองส่วนล้วนมีความจำเป็น

Zhan (1992 : 793) ได้ให้ความหมายไว้ว่า คุณภาพชีวิต หมายถึง ระดับความพึงพอใจซึ่งขึ้นกับประสบการณ์ในชีวิตของแต่ละบุคคล

จากความหมายของคุณภาพชีวิตข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า คุณภาพชีวิต หมายถึง ความพึงพอใจต่อการมีคุณภาพเป็นอยู่ที่ดี มีสุขภาพกายดี มีสุขภาพจิตดี มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ อยู่ในครอบครัวที่อบอุ่น อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2. ความสำคัญของคุณภาพชีวิต

คุณภาพชีวิตเป็นสิ่งที่มนุษย์กำหนดสร้างขึ้น และชวนชวนให้ได้มาด้วยตัวของมนุษย์เอง นอกจากนั้นยังเป็นเกณฑ์หรือมาตรฐานที่จะทำให้มนุษย์ได้พัฒนาตนเองไปสู่เป้าหมายที่พึงปรารถนา บุคคลและครอบครัวที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีย่อมเป็นเป้าหมายในการดำรงชีวิตให้ดีขึ้นในทุก ๆ ด้าน อยู่ตลอดเวลา เป็นต้นว่า ด้านการศึกษา อาชีพ รายได้ สุขภาพอนามัย ฯลฯ ในลักษณะเช่นนี้ เขาย่อมมีความสามารถในการปรับปรุงทั้งตนเองและสิ่งแวดล้อมในเกิดคุณค่าและประโยชน์สูงสุด ปัญหาต่าง ๆ ในสังคมก็จะลดลงหรือหมดไป อาทิเช่น ปัญหาครอบครัว ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ฯลฯ ส่วนประเทศที่มีประชาชนไม่มีคุณภาพชีวิต จะประสบปัญหาความล่าช้าหรือความล้มเหลวในการพัฒนาประเทศ ซึ่งเป็นปัญหาต่อเสถียรภาพความมั่นคงและความปลอดภัยของประเทศด้วย ดังนั้นประเทศทั้งหลายจึงใช้ความพยายามกันอย่างเต็มที่ในการที่จะปรับปรุงและพัฒนาประชากรด้วยคุณภาพให้มีคุณภาพชีวิตที่สูงขึ้นจนถึงระดับมาตรฐานที่สังคมต้องการ ทั้งนี้เพื่อช่วยให้บุคคลและสังคมเกิดความเจริญก้าวหน้า มีความสุขสมบูรณ์และเกิดความมั่นคงปลอดภัย (ทิพวัลย์ วรรณโชติผาเวช. 2546 : 10 - 11)

3. องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้มีผู้จำแนกองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตไว้ดังต่อไปนี้

3.1 การมีคุณภาพชีวิตที่ดีนั้นต้องขึ้นอยู่กับหลาย ๆ ปัจจัยเป็นองค์ประกอบ ซึ่งประกอบไปด้วย 6 ด้าน ดังนี้ (กุสุมา โกศล. 2555 : 7)

3.1.1 ด้านชีวิตครอบครัว หมายถึง สภาพที่อยู่อาศัย ความสัมพันธ์กับสมาชิกในครอบครัว ความสัมพันธ์ของครอบครัวกับเครือญาติ การเสริมสร้างความเข้าใจและความผูกพันการใช้เวลาหรือทำกิจกรรมร่วมกัน การแก้ไขปัญหาครอบครัว การปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนาผลกระทบในภาวะวิกฤติเศรษฐกิจที่มีต่อครอบครัว

3.1.2 ด้านชีวิตการทำงาน หมายถึง ความรู้สึกพึงพอใจที่แตกต่างกันออกไปตามมิติของการรับรู้ของแต่ละคน ในด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม สภาพการทำงานที่คำนึงถึงความปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ ความมั่นคง การบูรณาการทางสังคมหรือการทำงานร่วมกัน และความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว

3.1.3 ด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ หมายถึง รายได้ของประชาชนจะต้องกระจายรายได้ตามกลุ่มและแหล่งของรายได้มีเพียงพอสำหรับเป็นค่าใช้จ่ายในสิ่งที่จำเป็นแก่การดำรงชีวิต และการออมจะต้องได้สัดส่วนของค่าใช้จ่ายความจำเป็นพื้นฐาน รู้จักใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งมีความมั่นคงของรายได้สำหรับเลี้ยงชีพด้วย

3.1.4 ด้านสุขภาพอนามัย หมายถึง ความถี่ในการเจ็บป่วย ความรุนแรงของโรค ความเครียด การป้องกันดูแลสุขภาพ ความสะดวกในการเข้ารับบริการจากสถานพยาบาล

3.1.5 ด้านชีวิตในชุมชน หมายถึง ความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การมีส่วนร่วมในชุมชน ความสะดวกในการติดต่อราชการสำคัญ การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน

3.2 องค์ประกอบของคุณภาพชีวิตที่มีอิทธิพลต่อการมีคุณภาพชีวิต ประกอบด้วย 2 ปัจจัย ได้แก่ (ชุมพลภัทร์ คงธนจารุอนันต์. 2551 : 22)

3.2.1 ปัจจัยที่สำคัญต่อการดำรงชีวิต ซึ่งมักจะเป็นองค์ประกอบทางด้านกายภาพที่สามารถวัดและนับได้ เช่น อาหาร น้ำ ยารักษาโรค เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย สุขภาพพลานามัย การศึกษา และรายได้ เป็นต้น

3.2.2 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจในชีวิต ทำให้มีสุขภาพจิตที่ดี ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์ เช่น ความมั่นคงในหน้าที่การงาน เกียรติยศ ชื่อเสียง เสรีภาพในชีวิต ครอบครัว ชุมชน สิ่งแวดล้อม และการเมืองการปกครอง เป็นต้น

3.3 องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต โดยใช้เครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตในประเมิน สามารถจัดกลุ่มได้เป็น 6 ด้าน ดังนี้ (องค์การอนามัยโลก. 1994)

3.3.1 ด้านร่างกาย (Physical Domain) คือ การรับรู้สภาพทางด้านร่างกายของบุคคลซึ่งมีผลต่อชีวิตประจำวัน เช่น การรับรู้สภาพความสมบูรณ์แข็งแรงของร่างกาย การรับรู้ถึงความรู้สึกสุขสบาย ไม่มีความเจ็บปวด การรับรู้ถึงความสามารถที่จะจัดการกับความเจ็บปวดทางร่างกาย การรับรู้ถึงพลังกำลังในการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งการรับรู้เหล่านี้มีผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน

3.3.2 ด้านจิตใจ (Psychological Domain) คือ การรับรู้สภาพทางจิตใจของตนเอง เช่น การรับรู้ความรู้สึกทางบวกที่บุคคลมีต่อตนเอง การรับรู้ภาพลักษณ์ของตนเอง การรับรู้ถึงความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง การรับรู้ถึงความมั่นใจในตนเอง การรับรู้ถึงความคิด ความจำ สมาธิ การตัดสินใจ ความสามารถในการเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ ของตน และการรับรู้ถึงความสามารถในการจัดการกับความเศร้าหรือกังวล เป็นต้น

3.3.3 ด้านระดับความเป็นอิสระของบุคคล (Level of Independence Domain) คือ การรับรู้ถึงความเป็นอิสระที่ไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น การรับรู้ถึงความสามารถในการเคลื่อนไหวของตน การรับรู้ถึงความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของตน การรับรู้ถึงความสามารถในการทำงาน การรับรู้ว่าคุณไม่จำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยต่าง ๆ หรือการรักษาทางการแพทย์อื่น ๆ เป็นต้น

3.3.4 ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (Social - Relationship Domain) คือ การรับรู้เรื่องความสัมพันธ์ของตนกับบุคคลอื่น การรับรู้ถึงการที่ได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นในสังคม การรับรู้ว่าคุณได้เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่นในสังคม รวมถึงการรับรู้ในเรื่องอารมณ์ทางเพศหรือการมีเพศสัมพันธ์

3.3.5 ด้านสิ่งแวดล้อม (Environment Domain) คือ การรับรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต เช่น การรับรู้ว่าคุณมีชีวิตอยู่อย่างอิสระ มีความปลอดภัย และมั่นคงในชีวิต การรับรู้ว่าคุณได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ดี ปราศจากมลพิษต่างๆ การคมนาคม มีแหล่งประโยชน์ด้านการเงิน สถานบริการทางสุขภาพ และสังคมสงเคราะห์ การรับรู้ว่าคุณมีโอกาสที่จะได้รับข่าวสารหรือฝึกฝนทักษะต่าง ๆ การรับรู้ว่าคุณได้มีกิจกรรมในเวลาว่าง เป็นต้น

3.3.6 ด้านความเชื่อส่วนบุคคล (Spirituality Religion / Person Beliefs Domain) คือ รวมไปถึงการรับรู้เกี่ยวกับความเชื่อต่าง ๆ ของตน ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต เช่น การรับรู้เรื่องความเชื่อด้านจิตวิญญาณ ศาสนา การให้ความหมายของชีวิต และความเชื่ออื่น ๆ ที่มีผลในทางที่ดีต่อการดำเนินชีวิต มีผลต่อการเอาชนะอุปสรรค เป็นต้น

3.4 คุณภาพชีวิตสามารถประเมินได้จากความพึงพอใจ หรือความไม่พึงพอใจในชีวิต โดยการนำเอาองค์ประกอบย่อย ๆ ในด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ และด้านสังคม มาเป็นเครื่องมือในการวัดคุณภาพชีวิต ซึ่งสามารถวัดได้ 4 ด้าน ดังนี้ (Ferrans และ Power. 1992 : 89)

3.4.1 ด้านสุขภาพและหน้าที่ ได้แก่ การดูแลสุขภาพตนเอง การพักผ่อน การทำกิจกรรมต่าง ๆ ในเวลาว่าง การมีกิจกรรมในครอบครัว และการเดินทาง

3.4.2 ด้านสังคมเศรษฐกิจ ได้แก่ สภาพความเป็นอยู่ รายได้ การทำงาน เพื่อนร่วมงาน และที่อยู่อาศัย

3.4.3 ด้านจิตวิญญาณ ได้แก่ ความรู้สึกพึงพอใจในชีวิต ความสงบทางจิตใจ การบรรลุเป้าหมายชีวิต และความพึงพอใจในชีวิตความเป็นอยู่

3.4.4 ด้านครอบครัว ได้แก่ ความสุขในครอบครัว ความสัมพันธ์กับคู่สมรส และบุตร และภาวะสุขภาพของครอบครัว

3.5 คุณภาพชีวิตเป็นส่วนที่มีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยส่วนบุคคล โดยบุคคลสามารถรับรู้และประเมินคุณภาพชีวิตได้ด้วยตนเอง โดยสามารถประเมินจาก 4 ด้าน ดังนี้ (Zhan. 1992 : 795 - 800)

3.5.1 ด้านความพึงพอใจในชีวิต (Life Satisfaction) เป็นการรับรู้ในสิ่งที่ตนเป็นอยู่ ได้แก่ ความพึงพอใจในสภาพความเป็นอยู่ สภาพแวดล้อม และการดำเนินชีวิต

3.5.2 ด้านอัตมโนทัศน์ (Self Concept) เป็นความรู้สึก หรือความคิดเห็นที่มีต่อตนเอง การยอมรับ และการรับรู้ถึงคุณค่าของตนเองรวมถึงภาพลักษณ์ของตนเอง

3.5.3 ด้านสุขภาพและการทำงานของร่างกาย (Health and Functioning) เป็นการรับรู้เกี่ยวกับความสามารถด้านร่างกาย สุขภาพ และการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน

3.5.4 ด้านสังคมเศรษฐกิจ (Socioeconomic) เป็นการรับรู้ถึงความพึงพอใจในด้านสังคมทั่วไป รวมถึงรายได้ อาชีพ และการศึกษา

4. ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต

มนุษย์เป็นผู้มีบทบาทที่สำคัญที่สุดในด้านการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์และสนองต่อความต้องการขั้นพื้นฐาน ในขณะที่เดียวกันมนุษย์ก็มีบทบาทที่สำคัญในการทำลาย และก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในด้านต่าง ๆ ปัญหาที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตทั้งทางตรงและทางอ้อม สามารถจำแนกออกเป็น 3 ปัญหาใหญ่ ๆ ได้แก่ (อนุรักษ์ ปิ่นทอง. 2550 : เว็บไซต์)

4.1 ปัญหาภัยธรรมชาติ (Natural Disaster) เช่น ภัยพิบัติ อุทกภัย ความแห้งแล้ง แผ่นดินไหว ภูเขาไฟระเบิด ทำให้เกิดความสูญเสียในทางเศรษฐกิจอย่างมหาศาล และทำให้สังคมเกิดภาวะการขาดแคลน หรือเข้าสู่ข้าวยากหมากแพงขึ้นได้

4.2 ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติร่อยหรอ (Resource Depletion) สาเหตุการร่อยหรอหรือหมดไป หรือการขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่

4.2.1 ความไม่สมดุลของประชากร (Population Imbalances) การขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติเป็นผลมาจากการที่มีจำนวนประชากรมากเกินไป เช่น สัตว์ที่อยู่ในระบบนิเวศตามธรรมชาติต้องการสิ่งจำเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต ได้แก่ อาหาร น้ำ ที่อยู่อาศัย และที่หลบภัยสำหรับสัตว์แต่ละชนิดแตกต่างกันไป หากมีจำนวนประชากรเกินกว่าที่สิ่งแวดล้อมจะรองรับได้ จำนวนของสัตว์จะลดลงตามธรรมชาติโดยอาจเกิดการอดตาย โรคระบาด ถูกล่าหรือย้ายถิ่นที่อยู่ มนุษย์ก็เช่นเดียวกัน หากมีจำนวนประชากรมากเกินไปจะทำให้เกิดความอดอยาก การแก่งแย่งทรัพยากร โรคระบาดรวมทั้งเกิดสงคราม

4.2.2 สมรรถนะการรองรับได้ในเมือง (Urban Carrying Capacity) การขยายตัวของเมืองอย่างรวดเร็ว และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำให้ความหนาแน่นของประชากรเพิ่มขึ้น เช่น การเพิ่มขึ้นของที่พักอาศัยในแนวตั้งมากขึ้น หากขาดการวางแผนจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดีจะก่อให้เกิดปัญหาความแออัด ขาดแคลนน้ำดื่ม เกิดปัญหาขยะมูลฝอยและมลพิษต่าง ๆ เมื่อเกิดการขาดแคลนจึงต้องมีการดึงทรัพยากรจากชนบทเข้ามาตอบสนองความต้องการของคนในเมืองเป็นผลให้ทรัพยากรร่อยหรอเร็วขึ้น

4.2.3 ความไม่เสมอภาคของทรัพยากร (Resource Disparity) ประชากรในประเทศพัฒนาแล้วมีอัตราการใช้ทรัพยากร หรือบริโภคทรัพยากรสูงกว่าประชากรในประเทศกำลังพัฒนาหลายเท่า ประเทศพัฒนาแล้วยังรับซื้อวัตถุดิบและทรัพยากรจากประเทศกำลังพัฒนาแล้วนำมาแปรรูปเป็นสินค้าสำเร็จรูปกลับมาขายประเทศกำลังพัฒนาในราคาสูงมาก นอกจากนี้การกระจายตัวของทรัพยากรที่ไม่เท่าเทียมกัน เช่น น้ำมัน ถ่านหิน ซึ่งเป็นแหล่งเชื้อเพลิงพลังงาน ทำให้เกิดปัญหาการเคลื่อนย้ายทรัพยากรส่งผลกระทบต่อภาวะสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น

4.2.4 ผลที่เกิดจากการใช้เทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสม (Consequences of Misapplied Technology) ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่มนุษย์นำมาช่วยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตนั้นมีส่วนช่วยเร่งให้เกิดการขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติมากขึ้น เพราะกระบวนการผลิตทางอุตสาหกรรมต้องการวัตถุดิบเป็นจำนวนมาก และสามารถสร้างผลผลิตออกมาได้อย่างรวดเร็วเพื่อสนองความต้องการของมนุษย์ นอกจากนี้การใช้ที่ไม่เหมาะสมมีส่วนทำให้เกิดมลพิษ และการทำลายทรัพยากรธรรมชาติเป็นจำนวนมาก เช่น การใช้เครื่องมือการประมงในการจับสัตว์น้ำที่ทันสมัยจะทำให้จำนวนประชากรสัตว์น้ำลดลง

4.2.5 การรบกวนทรัพยากรที่มีอยู่ (Interruption of Supply) การที่มนุษย์เข้าไปใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ เช่น การใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่า การจับสัตว์น้ำ การล่าสัตว์

การทำเหมือง ฯลฯ ล้วนเป็นการเข้าไปรบกวนทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ ระบบนิเวศจะพยายามปรับตัวเข้าสู่สมดุลใหม่ หากมีการรบกวนอย่างรุนแรงและยาวนานการปรับตัวเข้าสู่สมดุลใหม่อีกครั้งต้องใช้ระยะเวลาานาน หรืออาจจะสลายไปเลย

4.2.6 ราคาทรัพยากร (Resource Prices) ราคาทรัพยากร คือ คุณภาพ หมายถึง ทรัพยากรที่มีคุณภาพไม่ดี หรือเสื่อมโทรมเกิดจากมนุษย์ใช้ทรัพยากรโดยขาดความระมัดระวัง ทำให้เกิดการขาดแคลน มีการปนเปื้อนของมลพิษต่าง ๆ จนไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้

4.3 ปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม (Pollution) เป็นปัญหาที่เกิดจากการที่มนุษย์บริโภคทรัพยากรธรรมชาติในปริมาณที่สูงขึ้นทุกขณะ โดยผ่านกระบวนการผลิตทางอุตสาหกรรมเป็นระบบ ขณะเดียวกันทั้งมนุษย์และโรงงานอุตสาหกรรมต่างก็มีของเสียขับถ่ายออกสู่สิ่งแวดล้อมไม่ว่าจะในรูปของสารพิษหรือพลังงานในปริมาณที่อาจก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษนี้จะรุนแรงขึ้นตามจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น ทำให้เกิดปัญหา น้ำเสีย อากาศเป็นพิษ ดินเสีย เป็นต้น จากปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากมนุษย์ได้ก่อให้เกิดปัญหาสังคมหรือมลพิษทางสังคม ซึ่งเป็นปัญหาที่สืบเนื่องมาจากการใช้ทรัพยากร การที่ประชาชนเพิ่มขึ้นความต้องการใช้ที่ดินและทรัพยากรเพิ่มขึ้นตามไปด้วย เกิดปัญหาแย่งกันกินแย่งกันใช้ทรัพยากรที่มีอย่างจำกัด การที่สังคมเมืองดูดเอาทรัพยากรจากชนบทเข้ามาใช้อย่างเกินขนาด ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันและความขาดแคลนทรัพยากรในชนบท และปัญหาที่เกิดจากการทำลายโครงสร้าง ความสัมพันธ์อันดีระหว่างคนในสังคม อันก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สินของบุคคลในสังคมนั้น เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาชุมชนแออัด เป็นต้น เนื่องจากมนุษย์เป็นสัตว์สังคมมีความจำเป็นที่จะต้องอยู่ร่วมกันเป็นชุมชน เมื่อชุมชนมีขนาดใหญ่ขึ้นก็กลายเป็นเมือง เป็นมหานครที่มีประชากรอยู่หนาแน่น มีโครงสร้างที่ซับซ้อน กิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ที่มีการแข่งขัน และขาดการควบคุมจึงก่อให้เกิดปัญหาสังคมหรือมลพิษทางสังคมขึ้น ซึ่งสาเหตุหลัก ๆ ของมลพิษทางสังคม ได้แก่

4.3.1 ปริมาณประชากรที่เพิ่มอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่กำลังพัฒนาได้ก่อให้เกิดปัญหาความไม่สมดุลระหว่างทรัพยากรธรรมชาติกับมนุษย์ ซึ่งเป็นผลทำให้เกิดปัญหาความกดดันทางประชากร ได้แก่ ปัญหาการเมือง ปัญหาทางเศรษฐกิจ ปัญหาทางสังคม คนว่างงาน รายได้ต่ำ ไม่มีที่อยู่อาศัย ไม่มีการศึกษา และปัญหาอื่น ๆ อีกมากมาย

4.3.2 การขาดแคลนทรัพยากร ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัด เช่น ที่ดิน แร่ธาตุ เริ่มไม่เพียงพอที่จะสนองความต้องการของประชากรที่เพิ่มจำนวนขึ้นตลอดเวลา ในขณะที่ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดดังกล่าวยังเสื่อมสภาพลงเป็นลำดับ เช่น ดินเสื่อมคุณภาพ ป่าถูกทำลาย น้ำเสีย เป็นเหตุให้ประสิทธิภาพในการใช้ลดลงทรัพยากรที่เคยถือว่ามีอยู่อย่างไม่จำกัด เช่น ทรัพยากรน้ำเริ่มขาดแคลนและเป็นปัญหา ความขาดแคลนทรัพยากรดังกล่าวทำให้เกิดการเอารัดเอาเปรียบ แก่งแย่งกันในการดำรงชีวิตจนเมื่อปัญหามีความรุนแรงขึ้นมาก ๆ เป็นเหตุให้เกิดปัญหาด้านอาชญากรรมต่อไปได้

4.3.3 ความด้อยโอกาสทางการศึกษา ประชากรที่ขาดการศึกษาเป็นเหตุให้เสียโอกาสที่จะพัฒนาศักยภาพของตนเอง ขาดการพัฒนาสติปัญญาอันจะเป็นแนวทางในการแสวงหาและพัฒนาคุณภาพชีวิต รวมทั้งเป็นเหตุให้ขาดโอกาสที่จะได้รับการอบรมคุณธรรมและจริยธรรม ที่ทำให้เกิดความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ผลของการได้รับการศึกษาจะสร้างคุณธรรมในตัวบุคคล คุณธรรมทางการเมือง ทางวิชาชีพ และทางสังคม ซึ่งจะช่วยลดความคึกคะนองและความบ้าอำนาจ และการเอาเปรียบกันทางสังคมลงได้

5. การวัดระดับคุณภาพชีวิต

การวัดคุณภาพชีวิตเป็นการแสดงถึงสภาพความจำเป็นของประชาชนในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิต โดยเครื่องชี้วัดความจำเป็นพื้นฐานได้ถูกนำมาใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณา วัดระดับคุณภาพชีวิตเพื่อให้ประชาชนมีชีวิตที่ดีและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ประกอบด้วย 5 ด้านที่สำคัญ ได้แก่ (สาวิตรี เมืองมุงคุณ. 2551 : 4)

5.1 ด้านสุขภาพ (Health) เป็นการบำรุง ป้องกัน ส่งเสริมและดำรงไว้ซึ่งสภาพแห่ง ความสมบูรณ์ของร่างกายและจิตใจ เพื่อสามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิต และอยู่ในสังคมได้อย่างเป็น สุขโดยปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ อันเกิดจากการสร้างสุขภาวะที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสติปัญญา รวมถึงการมีภาวะโภชนาการที่ดี การรู้จักป้องกันดูแลสุขภาพที่ดีของตนเองมีการ ออกกำลังกายที่สม่ำเสมอและการพักผ่อนอย่างเพียงพอ

5.2 ด้านที่อยู่อาศัย (Habitat) คือ การมีที่อยู่อาศัยที่มั่นคง ขนาดพอเหมาะกับสมาชิก ในครอบครัว ได้รับบริการสาธารณูปโภคที่พอเพียง มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และอยู่ใน สิ่งแวดล้อมที่ดีไม่ได้มีความรู้สึกว่าได้รับผลกระทบจากมลภาวะต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในบริเวณที่อยู่อาศัยและ ในชีวิตประจำวัน

5.3 ด้านครอบครัว (Family) เป็นความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว ความสัมพันธ์ของครอบครัวกับเครือญาติ การเสริมสร้างความเข้าใจและความผูกพัน การใช้เวลาหรือ ทำกิจกรรมร่วมกัน ตลอดจนการแก้ไขปัญหาครอบครัวร่วมกัน โดยมุ่งเน้นในด้านความรัก ความเข้าใจ ความผูกพัน เอื้ออาทรกันและกัน และความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ของแต่ละคน การที่ชีวิตครอบครัว จะอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข มีความอบอุ่น มีความมั่นคงทางด้านจิตใจและผลดีทางด้านอื่น ๆ ก็ขึ้นอยู่กับสมาชิกภายในครอบครัว

5.4 ด้านการมีส่วนร่วม (Participation) คือ การเข้ามามีส่วนร่วมกันปรึกษาหารือกัน ในการตัดสินใจรับผิดชอบต่อนโยบายปฏิบัติ หรือนโยบายที่ได้กำหนดขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาและ อุปสรรคต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อตนเองและส่วนรวม เพื่อประโยชน์และความสุขของคนในชุมชน

5.5 ด้านรายได้ (Revenue) คือ การมีรายได้ที่เพียงพอสำหรับเป็นค่าใช้จ่ายในสิ่งที่ จำเป็นแก่การดำรงชีวิต นอกจากนี้จะต้องมีรายได้ที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตตามความเหมาะสมแล้วยัง ต้องมีรายได้บางส่วนที่เหลืออดออมไว้เพื่อสร้างฐานะเป็นปีกแผ่นให้ตนเองและเป็นค่าใช้จ่ายในยาม ฉุกเฉิน รวมถึงการรู้จักใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุด

จากการอธิบายมาแล้วข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า คุณภาพชีวิต (Quality of Life) หมายถึง ความพึงพอใจต่อการมีความเป็นอยู่ที่ดี มีสุขภาพกายดี มีสุขภาพจิตดี มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ อยู่ในครอบครัวที่อบอุ่น อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยประยุกต์จาก แนวคิดการวัดระดับคุณภาพชีวิตของ สาวิตรี เมืองมุงคุณ (2551 : 4 - 5) ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านสุขภาพ (Health) 2) ด้านที่อยู่อาศัย (Habitat) 3) ด้านครอบครัว (Family) 4) ด้านรายได้ (Revenue) และ 5) ด้านการมีส่วนร่วม (Participation)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

พจนี ยิ่งนอก (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษากระบวนการจัดทำบัญชีครัวเรือนของชุมชนบ้านรางอีเม้ย อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม พบว่า กระบวนการจัดทำบัญชีครัวเรือนเริ่มต้นจากการให้ความรู้ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมชาวบ้าน เพื่อเป็นการสร้างพื้นฐานให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิตไปสู่ความสมดุล การจัดทำบัญชีครัวเรือนของชุมชนรางอีเม้ย ส่งผลให้ชาวบ้านเกิดการวางแผนการใช้จ่ายในครัวเรือนและการใช้จ่ายลงทุนประกอบอาชีพ เป็นเกราะป้องกันไม่ให้เกิดการใช้จ่ายเกินดุล ป้องกันปัญหาหนี้สินที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต อีกทั้งการจดบันทึกบัญชีครัวเรือนเปรียบได้กับการเรียนรู้ของชาวบ้าน เพราะการปฏิบัติที่เห็นประโยชน์ที่แท้จริงทำให้เกิดการยอมรับ และเชื่อมั่นในหนทางที่นำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินให้ดีขึ้น สร้างวินัยการใช้จ่ายเงินให้เกิดขึ้นในครัวเรือนได้อย่างแท้จริง อีกทั้งเป็นการพัฒนาให้เห็นคุณค่าของเงินที่หามาได้และใช้สิ่งของต่าง ๆ ที่มีอยู่ได้อย่างคุ้มค่ามากยิ่งขึ้น

มุกิตา ชิงห์ (2554 : 52 - 53) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อเกษตรกรอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ในการทำบัญชีครัวเรือน พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อเกษตรกรในการทำบัญชีครัวเรือนประกอบด้วย 3 ปัจจัย ดังนี้ 1) ปัจจัยด้านบุคคล พบว่า ความจำเป็นของบัญชีครัวเรือนต่ออาชีพเกษตรกรรม ความเชื่อมั่นต่อประโยชน์จากการทำบัญชีครัวเรือน และการมีสมาชิกในครัวเรือนสนับสนุน มีผลต่อการทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรในระดับมาก 2) ปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจของครัวเรือน พบว่า แรงผลักดันที่ต้องการใช้ชีวิตอย่างพอเพียงตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง แรงผลักดันที่ต้องการให้ครัวเรือนมีเงินออมมากขึ้น แรงผลักดันที่ต้องการให้มีการใช้จ่ายอย่างรอบคอบ เหมาะสม และลดรายจ่ายที่ฟุ่มเฟือยได้ และแรงผลักดันที่ต้องการวางแผนเพิ่มรายได้และลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น มีผลต่อการทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกร และ 3) ปัจจัยด้านการสนับสนุนส่งเสริมจากรัฐ พบว่า การส่งเสริมให้ความรู้ความเข้าใจ และจัดฝึกอบรมในการทำบัญชีครัวเรือนให้แก่เกษตรกรจากธนาคารผู้ปล่อยกู้ ได้แก่การให้คำปรึกษาและคำแนะนำเมื่อเกิดปัญหาในการทำบัญชีครัวเรือนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีผลต่อการทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกร และเกษตรกรส่วนใหญ่ให้ข้อเสนอแนะในเรื่องของหน่วยงานของรัฐว่าควรเข้ามาช่วยสนับสนุนการจัดทำบัญชี นอกจากนี้ยังเห็นว่าควรมีการพัฒนาให้เข้าใจง่าย ควรมีการปลูกฝังชาวบ้านและเกษตรกรให้เห็นความสำคัญของการทำบัญชีครัวเรือน เพื่อสร้างลักษณะนิสัยการใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น ซึ่งเกษตรกรเห็นว่าการทำบัญชีครัวเรือนช่วยให้รับรู้เรื่องการใช้จ่ายที่ส่งผลต่อการลดหนี้ได้

สมัย เจริญหอม (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนและพัฒนากิจการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อพึ่งพาตนเองของประชาชนหมู่บ้านแย์ ตำบลพันนา อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร พบว่า ปัญหาและความต้องการในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชน มีสาเหตุมาจากปัจจัยหลัก 2 ประเด็น ได้แก่ 1) แบบฟอร์มบัญชีครัวเรือนซึ่งมีความหลากหลาย มีความซับซ้อนยุ่งยากแตกต่างกัน เพราะแบบฟอร์มบัญชีของแต่ละหน่วยงานจัดทำขึ้นตามวัตถุประสงค์ และความต้องการที่หน่วยงานนั้น ๆ กำหนดทิศทางไว้ และ 2) ปัญหาความยุ่งยากที่เกิดจากการบันทึกบัญชีของบุคคลในครัวเรือน ที่มีความรู้ ความคิด อายุ อาชีพ เพศ และสมรรถนะของคนแตกต่างกัน ตลอดจนความรู้สึกมุ่งมั่นต่างกันอีกด้วย และพัฒนากิจการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อพึ่งพาตนเอง พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีการจัดทำบัญชีต่อเนื่องสม่ำเสมอ รองลงมาคือทำบ้างไม่ทำบ้าง และไม่ทำเลยและนอกจากนี้

การทำบัญชีครัวเรือนยังทำให้สมาชิกในครัวเรือนมีการพูดคุย ปรึกษาหารือ ทำให้เกิดความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดี

ชนิดา โชติเสถียรกุล (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการรับรู้การจัดทำบัญชีครัวเรือนของผู้ปกครองนักศึกษา สาขาการบัญชี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ภาคพายัพ พบว่าการรับรู้การจัดทำบัญชีครัวเรือนส่วนใหญ่รับรู้จากสื่อทางโทรทัศน์ รองลงมาคือ เจ้าหน้าที่จาก (ธ.ก.ส.) และผู้ใหญ่บ้าน ประชากรที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความรู้พื้นฐานทางด้านบัญชีมาก่อน แต่ไม่มีประสบการณ์ในการบันทึกบัญชีครัวเรือน ผู้ที่เคยได้รับการอบรมบัญชีครัวเรือนส่วนใหญ่ได้รับความรู้จากพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร โดยมีความถี่ในการอบรมสูงสุดอยู่ที่ 1 - 2 ครั้ง และเข้าใจความหมาย วิธีบันทึก และสรุปยอดรวมของรายรับรายจ่ายได้ รูปแบบการบันทึกบัญชีสร้างแบบบันทึกด้วยตนเอง และรองลงมาคือใช้สมุดของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในการบันทึกส่วนใหญ่เป็นแบบรายวัน ด้านการตรวจสอบการทำบัญชีครัวเรือน พบว่าผู้ตรวจสอบบัญชี คือ หัวหน้ากลุ่มหมู่บ้าน เจ้าหน้าที่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร แต่ไม่มีความแน่นอนในจำนวนครั้งต่อเดือน และพบว่า ส่วนใหญ่เพิ่งจะจัดทำบัญชีครัวเรือนได้เพียง 3 เดือน และสาเหตุของการจัดทำบัญชีครัวเรือน พบว่า ส่วนใหญ่สมัครใจทำเอง รองลงมาคือเจ้าหน้าที่ (ธ.ก.ส.) แนะนำ ซึ่งให้ความเห็นว่าการจัดทำครัวเรือนมีประโยชน์สูงสุดในด้านทำให้สามารถแบ่งเงินรายได้ออกเป็นเงินออมและเงินใช้จ่ายประจำ ลดค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นได้ ลดการซื้อสินค้าฟุ่มเฟือยที่ไม่จำเป็นและมีเงินออมเพิ่มขึ้น

นวลจันทร์ สระทองทิว (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนและความต้องการในการพัฒนาการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชน ตำบลท่าเรือ อำเภอบ้านนาเดิม จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีหนี้สินมาจากการกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ รายได้ส่วนใหญ่มาจากการทำสวนยางพาราและปาล์มน้ำมัน การบริหารการเงินในครัวเรือนมีการแบ่งรายได้ตามความสำคัญและความจำเป็น ส่วนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงและผลการพัฒนาการจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยมีวิทยากรบรรยายให้ความรู้และทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยการทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง และการทำบัญชีครัวเรือนโดยเปรียบเทียบคะแนนก่อนฝึกอบรมและหลังฝึกอบรม พบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังการฝึกอบรมมากกว่าก่อนฝึกอบรม ผลการสอบถามเจตคติของประชาชนที่มีต่อการทำบัญชีครัวเรือนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่าประชาชนมีเจตคติต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงดีขึ้น ผลการประเมินการดำเนินการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการปรากฏว่าผู้เข้าร่วมฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการมีความรู้ความเข้าใจ และมั่นใจที่จะมีส่วนร่วมในการอบรมมากขึ้น และสามารถนำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมในครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

สุกัญญา ชัยวิชู (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชากรในอำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า 1) ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ คือ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน รายได้รวมของครัวเรือน รายจ่ายรวมของครัวเรือน และจำนวนเงินออม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชากร 2) ปัจจัยด้านสังคม คือ บุคคลมีอิทธิพลในการจัดทำบัญชีครัวเรือนมากที่สุด ซึ่งสิ่งที่พิจารณาเป็นอันดับแรกในการจัดทำบัญชีครัวเรือน คือ วัตถุประสงค์ในการออมเงิน แบบอย่างในการจัดทำบัญชีครัวเรือน และสื่อที่ได้รับทราบการจัดทำบัญชีครัวเรือน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม

การจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชากร 3) ปัจจัยด้านการส่งเสริมสนับสนุนการจัดทำบัญชีครัวเรือนสามารถจำแนกกลุ่มพฤติกรรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชากร 4) ปัจจัยด้านการรับรู้ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน สามารถจำแนกกลุ่มพฤติกรรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชากร และ 5) ปัจจัยด้านปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน สามารถจำแนกกลุ่มพฤติกรรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชากร

ฉัตรมณี กลางสวัสดิ์ (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านการเงินของประชาชนที่จัดทำบัญชีครัวเรือน กรณีศึกษาในเขตพื้นที่ ตำบลอ่างทอง อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า 1) พฤติกรรมการออมก่อนการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชน พบว่า ประชาชนที่มีเงินออมมีจำนวนน้อยกว่าประชาชนที่ไม่มีเงินออม และหลังจากการอบรมจัดทำบัญชีครัวเรือนประชาชนมีเงินออมเพิ่มขึ้น 2) พฤติกรรมการกู้ยืม พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีการกู้ยืมเงิน ซึ่งนิยมกู้ยืมกับกองทุนหมู่บ้านมากที่สุด รองลงมาคือกู้ยืมกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ซึ่งหลังการอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือน พบว่า ระดับการกู้ยืมเพิ่มขึ้นเท่าเดิมไม่เปลี่ยนแปลง และ 3) ประชาชนมีทัศนคติเห็นด้วยว่า การเรียนรู้การจัดทำบัญชีครัวเรือนมีประโยชน์ การสนับสนุนกันในชุมชน และการประชุมหารือในเรื่องการจัดทำบัญชีครัวเรือนทำให้เก็บออมได้มากขึ้นและทำให้ไม่กู้ยืมหรือกู้ยืมน้อยลง

สุพรรณณี ต้อนรับ (2551 : 43) ได้ศึกษาสภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรลูกค้ำธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พบว่า เกษตรกรมีทัศนคติเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าการทำบัญชีครัวเรือนมีความจำเป็น เพราะทำให้มีเงินออมมากขึ้น เมื่อรู้จักบันทึกรายรับรายจ่ายต่าง ๆ ก็จะทำให้ทราบถึงสถานะการเงินของครอบครัวว่ามีความสมดุลกันหรือไม่ และเมื่อมีรายได้มากแต่รายจ่ายน้อยก็จะทำให้เหลือเงินอีกส่วนหนึ่งที่จะเก็บไว้เป็นเงินออมของครัวเรือนต่อไป ทำให้วางแผนชำระหนี้ ธ.ก.ส. ได้ตรงตามเวลาที่กำหนดเมื่อถึงวาระที่จะต้องชำระหนี้ก็สามารถที่มีเงินที่จะนำไปชำระได้ครบถ้วนตามเวลาที่กำหนด เพราะได้แบ่งเงินส่วนหนึ่งเก็บออมไว้แล้ว ทำให้ทราบรายละเอียดรายได้รายจ่ายของครอบครัวในแต่ละเดือน การบันทึกรายการต่าง ๆ ลงในสมุดบัญชีครัวเรือน ทำให้เกษตรกรสามารถที่จะรับรู้ฐานะทางการเงินของครอบครัวในแต่ละเดือนว่ารายได้กับรายจ่ายสมดุลกันหรือไม่ อีกทั้งยังทำให้เกษตรกรมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เพราะมีการใช้จ่ายอย่างพอตัวทำให้ไม่ต้องไปกู้หนี้ยืมสินจากแหล่งต่าง ๆ มาช่วยครัวเรือน และยังเห็นว่าการทำบัญชีครัวเรือนทำให้มีการใช้จ่ายอย่างรอบคอบและไม่ฟุ่มเฟือย รู้จักตัดทอนรายจ่ายต่าง ๆ ที่ไม่จำเป็นและเป็นสิ่งของฟุ่มเฟือยออกไปได้

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Headey (2007 : 30 - 31) ได้ศึกษาบัญชีการเงินของครัวเรือนในฮิลดา กรณีประเมินผลการพัฒนาทางเศรษฐกิจและความยากจน พบว่า ครัวเรือนในฮิลดาจำนวนมากควรมีการปรับปรุงด้านบัญชีการเงิน ซึ่งบัญชีการเงินจะเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ค่าใช้จ่ายภายในครัวเรือนค่อย ๆ ดีขึ้น แต่อาจจะเป็นกระบวนการที่ล่าช้า แต่ต่อไปในอนาคตจะมีการตรวจสอบความก้าวหน้าของบัญชีการเงินอย่างต่อเนื่อง โดยบัญชีการเงินของครัวเรือนแบบใหม่ในฮิลดาจะเป็นการแนะนำและให้ทางเลือกสำหรับการปรับปรุงมาตรการทางการเงินของความยากจน ซึ่งจะช่วยให้แนวโน้มการประเมินความยากจนดีขึ้น และจะเป็นการสร้างมูลค่าให้แก่นักวิชาการและผู้กำหนดนโยบายที่ต้องการจะทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในประเทศออสเตรเลีย และยังเป็นพื้นฐานสำหรับการกำหนดนโยบายที่มีประสิทธิภาพ

Walker และ Carnegie (2007 : Abstract) ได้ศึกษาบัญชีครัวเรือนในประเทศออสเตรเลีย พบว่า บัญชีครัวเรือนเป็นเครื่องมือที่ช่วยยับยั้งและควบคุมค่าใช้จ่ายของผู้หญิง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในช่วงที่ประสบปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจ เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับการจัดทำงบประมาณและงบการเงิน จะพบว่าการจัดทำบัญชีครัวเรือนของออสเตรเลียจะให้ความสนใจเกี่ยวกับการบันทึกค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น ตามปกติ ซึ่งการจัดทำบัญชีครัวเรือนในประเทศออสเตรเลียได้ถูกจัดทำขึ้นโดยผู้หญิงและผู้ชายที่จดบันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน และยังได้เสนอแนะอีกว่าความรับผิดชอบทางการเงินจะถูก กำหนดโดยเพศและความรับผิดชอบจะแบ่งตามลำดับขั้นระหว่างคู่สมรส

Pendakur (2005 : Abstract) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงของรายได้ และความไม่เท่าเทียมระหว่างค่าใช้จ่ายของครอบครัวในประเทศแคนาดา โดยใช้ข้อมูลรายได้และข้อมูลค่าใช้จ่าย ของประเทศแคนาดาในการตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงของการกระจายรายได้และค่าใช้จ่าย ระหว่าง ปี 1978 - 1992 พบว่า ครอบครัวชาวแคนาดามีรายได้และค่าใช้จ่ายที่ไม่เท่าเทียมกัน ซึ่งความไม่เท่าเทียมกันของรายได้และค่าใช้จ่ายมีแนวโน้มที่จะปรับตัวสูงขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงของความไม่เท่าเทียมกันในค่าใช้จ่ายเกิดจากขนาดครอบครัวที่ต่างกัน ครอบครัวที่มีขนาดเล็กจะมีการเปลี่ยนแปลง ที่มากกว่า ส่งผลให้รายได้ของครอบครัวเกิดความไม่เท่าเทียมกัน ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างกันระหว่าง รายได้และค่าใช้จ่าย

Ferreira และคณะ (2002 : 32 - 33) ได้ศึกษาบัญชีสำหรับความแตกต่างในการกระจาย รายได้ของครัวเรือนทั่วประเทศ พบว่า ความแตกต่างในโครงสร้างด้านบัญชีมีเพียงเล็กน้อยจากกรณี ความแตกต่างระหว่างสหรัฐอเมริกาและบราซิล จากการศึกษาในบราซิลพบว่าความไม่เท่าเทียม ในการกระจายรายได้มีสาเหตุหลักมาจากความยากจน และการไม่ได้รับการศึกษา ซึ่งการกระจายรายได้ ของบราซิลจะได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้น หากมีนโยบายเหมือนสหรัฐอเมริกาหรือประเทศเม็กซิโก ซึ่งจะต้องมีการตรวจสอบกันต่อไป และเป็นไปได้ว่าผลการวิจัยนี้จะแสดงให้เห็นถึงผู้ที่ได้ถกเถียงกัน สำหรับประชาชนเกี่ยวกับนโยบายความไม่เท่าเทียมกันในด้านการศึกษา

Piorkowsky (2005 : Abstract) ได้ศึกษาบัญชีครัวเรือนในประเทศเยอรมนีซึ่งเป็น หลักฐานทางสถิติและการพัฒนาของระบบใหม่ พบว่า การบันทึกบัญชีครัวเรือนมีทั้งหมดร้อยละ 27 ของครัวเรือนเยอรมัน และพบว่าบริษัททำระบบบัญชีส่วนใหญ่จะมีการพัฒนาระบบขึ้นมาใช้สำหรับ แต่ละวัตถุประสงค์ และใช้เป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับระบบบัญชีครัวเรือน ซึ่งออกแบบมาเพื่อให้เป็น สมุดการเรียนแบบใหม่ โดยแผนภูมิการพัฒนาของตัวเลขรวมถึงระบบบัญชีต้นแบบอนุญาตจะให้ รายงานคู่ขนานระหว่างของดอยซ์มาร์คและยูโร ซึ่งเป็นระบบที่ออกแบบมาเพื่อใช้สำหรับให้คำแนะนำ สำหรับการจัดทำงบประมาณ และเป็นสมุดพกพาเงินสำหรับเด็ก

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนกับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร (Population) ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เกษตรกรในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 2,182 คน (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรจังหวัดมหาสารคาม. 2555)

2. กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เกษตรกรในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 330 คน โดยเปิดตาราง Krejcie และ Morgan (บุญชม ศรีสะอาด. 2554 : 42-43) และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยดำเนินการดังนี้

- 2.1 จำแนกเกษตรกรในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคามตามตำบล
- 2.2 กำหนดกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคามตามสัดส่วน
- 2.3 ทำการสุ่มตัวอย่างตามข้อ 2.2 โดยใช้วิธีการจับสลาก ดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของเกษตรกรในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม
จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามตำบล

ตำบล	จำนวนประชากร (ครัวเรือน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (ครัวเรือน)	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม (ครัวเรือน)
ตลาด	206	31	31
เขวา	298	45	45
ท่าตูม	107	16	16
แวงน่าง	198	30	30
โคกก่อ	163	25	25
ดอนหว่าน	98	15	15
แก้ง	147	22	22
แก้งเลิงจาน	189	29	29
ท่าสองคอน	257	38	38
ลาดพัฒนา	218	33	33
หนองปลิง	84	13	13
ห้วยแอง	72	11	11
หนองโน	64	10	10
บัวค้อ	81	12	12
รวม	2,182	330	330

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งได้สร้างตามความมุ่งหมายและกรอบแนวคิดที่กำหนดขึ้น โดยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน รายได้ต่อเดือนของครัวเรือน และค่าใช้จ่ายต่อเดือนของครัวเรือน

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการเกษตรในจังหวัดมหาสารคาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย ประเภทการเกษตร กรรมสิทธิ์การถือครองที่ดิน พื้นที่ถือครองทั้งหมด ขนาดของพื้นที่ทำการเกษตร และจำนวนการกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 15 ข้อ ครอบคลุมเนื้อหาประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการลดรายจ่าย จำนวน 5 ข้อ ด้านการเพิ่มรายได้ จำนวน 5 ข้อ และด้านการออม จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 21 ข้อ ครอบคลุมเนื้อหาคุณภาพชีวิต 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านสุขภาพ จำนวน 4 ข้อ ด้านที่อยู่อาศัย จำนวน 4 ข้อ ด้านครอบครัว จำนวน 5 ข้อ ด้านรายได้ จำนวน 4 ข้อ และด้านการมีส่วนร่วม จำนวน 4 ข้อ

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน และคุณภาพชีวิต เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. จัดทำแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดที่กำหนด โดยพิจารณาเนื้อหาให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิด ความมุ่งหมาย และสมมุติฐานในการวิจัย
3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาความเหมาะสม ความถูกต้องของการใช้ภาษาและครอบคลุมเนื้อหาของงานวิจัย เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แนะนำ
4. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แนะนำ แล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหาของกรวิจัย ซึ่งผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย
 - 4.1 รองศาสตราจารย์ ดร.ปพฤกษ์บาร์มี อุตสาหกรรมาณชิกิจ คณบดีคณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
 - 4.2 อาจารย์ ดร.ณัฐวุฒิ ต้นติเศรษฐ อาจารย์ประจำคณะกรรมการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
5. ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาอีกครั้ง
6. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ
 - 6.1 นำแบบสอบถามที่แก้ไขตามผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะไปทดลองใช้ (Try-Out) กับเกษตรกรในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 30 คนแรก
 - 6.2 การหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (Discriminant Power) โดยใช้เทคนิค Item-total Correlation ซึ่งประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.479 - 0.895 (ตาราง 52 ภาคผนวก ข) และคุณภาพชีวิต มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.654 - 0.890 (ตาราง 52 ภาคผนวก ข) ซึ่งสอดคล้องกับ Nunnally (1978) ได้เสนอว่า การทดสอบค่าอำนาจจำแนกเกินกว่า 0.40 เป็นค่าที่ยอมรับได้
 - 6.3 การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามเป็นรายด้าน โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา อยู่ระหว่าง 0.757 - 0.788 (ตาราง 52 ภาคผนวก ข) และคุณภาพชีวิต มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา อยู่ระหว่าง 0.715 - 0.865 (ตาราง 52 ภาคผนวก ข) ซึ่งสอดคล้องกับ Nunnally และ Bernstein (1994) ได้เสนอว่า ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือที่มีค่าเกินกว่า 0.70 เป็นค่าที่ยอมรับได้

7. นำผลที่ได้จากการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อีกครั้ง เพื่อปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ แล้วจัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนและวิธีการ ดังนี้

1. ดำเนินการจัดทำแบบสอบถามตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งตรวจสอบเอกสาร
2. กำหนดวันในการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม คือ ระหว่างวันที่ 25 พฤศจิกายน 2556 - 15 มกราคม 2557 แจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง โดยเก็บแบบสอบถามเกษตรกรในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 330 ชุด พร้อมทั้งรอเก็บกลับคืน โดยตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ก่อนเก็บคืนด้วย โดยมีกระบวนการในการเก็บข้อมูลดังนี้

- 2.1 ลงพื้นที่พบกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง โดยมีผู้ช่วยในการเก็บข้อมูล จำนวน 3 คน ทำหน้าที่แจกและรวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างให้ครบตามจำนวน

- 2.2 การเก็บข้อมูลมีลักษณะเป็นการแจกแบบสอบถามให้กับเกษตรกรตัวต่อตัว และให้เกษตรกรบันทึกข้อมูลลงในแบบสอบถามด้วยตัวเอง

3. เมื่อได้รับแบบสอบถามแล้วนำมาสำรวจความสมบูรณ์ของการกรอก และนำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของเนื้อหาแล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลต่อไป

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถาม ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม โดยใช้วิธีการประมวลผลทางหลักสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการเกษตรในจังหวัดมหาสารคาม โดยใช้วิธีการประมวลผลทางหลักสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 3 และ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนและคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม โดยใช้วิธีการประมวลผลทางหลักสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางควบคู่กับการบรรยายและสรุปผลการดำเนินการวิจัย โดยกำหนดการให้คะแนนคำตอบของแบบสอบถาม ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2554 : 121)

ระดับความคิดเห็นมากที่สุด	กำหนดให้	5 คะแนน
ระดับความคิดเห็นมาก	กำหนดให้	4 คะแนน
ระดับความคิดเห็นปานกลาง	กำหนดให้	3 คะแนน
ระดับความคิดเห็นน้อย	กำหนดให้	2 คะแนน
ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด	กำหนดให้	1 คะแนน

จากนั้นหาค่าเฉลี่ยของคำตอบแบบสอบถาม โดยใช้การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้

(บุญชม ศรีสะอาด. 2554 : 121)

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 5 และ 6 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน และคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามจำนวนสมาชิกในครัวเรือน รายได้ต่อเดือนของครัวเรือน ค่าใช้จ่ายต่อเดือนของครัวเรือน ประเภทการเกษตร และจำนวนการกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร โดยใช้การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่มีมากกว่า 2 กลุ่ม ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนหลายตัวแปร (MANOVA)

ตอนที่ 7 การทดสอบความสัมพันธ์และผลกระทบของประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน กับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม โดยใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ (Multiple Correlation Analysis) การวิเคราะห์ถดถอยอย่างง่าย (Simple Regression Analysis) และการวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)

1.3 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติที่ใช้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

2.1 การหาค่าจำแนกเป็นรายข้อ (Discriminant Power) โดยใช้เทคนิค

Item-total Correlation

2.2 การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา

(Alpha-Coefficient Method) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

3. การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (Multicollinearity Test) โดยใช้

Variance Inflation Factors (VIFs)

4. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมุติฐาน

4.1 F-test (ANOVA และ MANOVA)

4.2 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ (Multiple Correlation Analysis)

4.3 การวิเคราะห์ถดถอยอย่างง่าย (Simple Regression Analysis)

4.4 การวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน กับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้การนำเสนอข้อมูลเป็นที่เข้าใจตรงกันในการแปลความหมาย ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
F	แทน	ค่าสถิติทดสอบที่ใช้ในการพิจารณาในการแจกแจง แบบ F-distribution
SS	แทน	ผลรวมของคะแนนเบี่ยงเบนกำลังสอง (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยผลรวมของคะแนนส่วนเบี่ยงเบนกำลังสอง (Mean of Squares)
df	แทน	ระดับชั้นของความเป็นอิสระ (Degrees of Freedom)
p-value	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Significance)
VIFs	แทน	ค่าทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (Variance Inflation Factors)
R	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงพหุคูณ
Adj R ²	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ปรับปรุง
a	แทน	ค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (Constant)
HE	แทน	ค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยรวม
DE	แทน	ค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนด้านการลดรายจ่าย
IR	แทน	ค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนด้านการเพิ่มรายได้
SM	แทน	ค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนด้านการออม
QL	แทน	ค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตโดยรวม
HA	แทน	ค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ
HB	แทน	ค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตด้านที่อยู่อาศัย

FM	แทน	ค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตด้านครอบครัว
RV	แทน	ค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตด้านรายได้
PR	แทน	ค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตด้านการมีส่วนร่วม

ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการเกษตรในจังหวัดมหาสารคาม

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม

ตอนที่ 5 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม ที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน รายได้ต่อเดือนของครัวเรือน ค่าใช้จ่ายต่อเดือนของครัวเรือน ประเภทการเกษตร และจำนวนการกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรแตกต่างกัน

ตอนที่ 6 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม ที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน รายได้ต่อเดือนของครัวเรือน ค่าใช้จ่ายต่อเดือนของครัวเรือน ประเภทการเกษตร และจำนวนการกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรแตกต่างกัน

ตอนที่ 7 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ การวิเคราะห์ถดถอยอย่างง่าย การวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณ และการสร้างสมการพยากรณ์ของประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่มีต่อคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม ประกอบด้วย เพศ อายุ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน รายได้ต่อเดือนของครัวเรือน และค่าใช้จ่ายต่อเดือนของครัวเรือน แสดงดังตาราง 2

ตาราง 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับเกษตรกร	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	145	43.94
1.2 หญิง	185	56.06
รวม	330	100.00
2. อายุ		
2.1 น้อยกว่า 30 ปี	40	12.12
2.2 30 - 35 ปี	74	22.42
2.3 36 - 40 ปี	76	23.03
2.4 มากกว่า 40 ปี	140	42.43
รวม	330	100.00
3. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน		
3.1 2 คน	27	8.18
3.2 3 - 4 คน	149	45.15
3.3 5 - 6 คน	96	29.09
3.4 มากกว่า 6 คน	58	17.58
รวม	330	100.00
4. รายได้ต่อเดือนของครัวเรือน		
4.1 ต่ำกว่า 10,000 บาท	146	44.24
4.2 10,000 - 15,000 บาท	118	35.76
4.3 15,001 - 20,000 บาท	32	9.70
4.4 มากกว่า 20,000 บาท	34	10.30
รวม	330	100.00
5. ค่าใช้จ่ายต่อเดือนของครัวเรือน		
5.1 ต่ำกว่า 10,000 บาท	166	50.30
5.2 10,000 - 15,000 บาท	112	33.94
5.3 15,001 - 20,000 บาท	26	7.88
5.4 มากกว่า 20,000 บาท	26	7.88
รวม	330	100.00

จากตาราง 2 พบว่า เกษตรกร ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 56.06) อายุ มากกว่า 40 ปี (ร้อยละ 42.43) รองลงมา 36 - 40 ปี (ร้อยละ 23.03) จำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3 - 4 คน (ร้อยละ 45.15) รองลงมา 5 - 6 คน (ร้อยละ 29.09) รายได้ต่อเดือนของครัวเรือน ต่ำกว่า 10,000 บาท (ร้อยละ 44.24) รองลงมา 10,000 - 15,000 บาท (ร้อยละ 35.76) และค่าใช้จ่ายต่อเดือนของครัวเรือน ต่ำกว่า 10,000 บาท (ร้อยละ 50.30) รองลงมา 10,000 - 15,000 บาท (ร้อยละ 33.94)

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการเกษตรในจังหวัดมหาสารคาม ประกอบด้วย ประเภท การเกษตร กรรมสิทธิ์การถือครองที่ดิน พื้นที่ถือครองทั้งหมด ขนาดของพื้นที่ทำการเกษตรและจำนวน การกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร แสดงดังตาราง 3

ตาราง 3 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการเกษตรในจังหวัดมหาสารคาม

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการเกษตร	จำนวน	ร้อยละ
1. ประเภทการเกษตร		
1.1 ทำนา	219	66.36
1.2 ทำสวน	34	10.30
1.3 ทำไร่	26	7.88
1.4 อื่น ๆ เช่น เลี้ยงสัตว์	51	15.46
รวม	330	100.00
2. กรรมสิทธิ์การถือครองที่ดิน		
2.1 ตนเอง	285	86.36
2.2 เช่า	39	11.82
2.3 อื่น ๆ เช่น ของบิดา - มารดา	6	1.82
รวม	330	100.00
3. พื้นที่ถือครองทั้งหมด		
3.1 น้อยกว่า 5 ไร่	88	26.67
3.2 5 - 10 ไร่	118	35.76
3.3 11 - 15 ไร่	65	19.70
3.4 มากกว่า 15 ไร่	59	17.87
รวม	330	100.00
4. ขนาดของพื้นที่ทำการเกษตร		
4.1 น้อยกว่า 5 ไร่	91	27.57
4.2 5 - 10 ไร่	128	38.78
4.3 11 - 15 ไร่	63	19.10
4.4 มากกว่า 15 ไร่	48	14.55
รวม	330	100.00
5. จำนวนการกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร		
5.1 ต่ำกว่า 10,000 บาท	102	30.91
5.2 10,000 - 15,000 บาท	95	28.78
5.3 15,001 - 20,000 บาท	30	9.10
5.4 มากกว่า 20,000 บาท	103	31.21
รวม	330	100.00

จากตาราง 3 พบว่า การเกษตร ส่วนใหญ่ทำนา (ร้อยละ 66.36) รองลงมา อื่น ๆ เช่น เลี้ยงสัตว์ (ร้อยละ 15.46) กรรมสิทธิ์การถือครองที่ดิน เป็นของตนเอง (ร้อยละ 86.36) รองลงมา เช่า (ร้อยละ 11.82) พื้นที่ถือครองทั้งหมด 5 - 10 ไร่ (ร้อยละ 35.80) รองลงมา น้อยกว่า 5 ไร่ (ร้อยละ 26.70) ขนาดของพื้นที่ทำการเกษตร 5 - 10 ไร่ (ร้อยละ 38.80) รองลงมา น้อยกว่า 5 ไร่ (ร้อยละ 27.60) และจำนวนการกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร มากกว่า 20,000 บาท (ร้อยละ 31.20) รองลงมา ต่ำกว่า 10,000 บาท (ร้อยละ 30.90)

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม แสดงดังตาราง 4 - 7

ตาราง 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยรวมและเป็นรายด้านของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม

ประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านการลดรายจ่าย	3.43	0.68	ปานกลาง
2. ด้านการเพิ่มรายได้	3.44	0.65	ปานกลาง
3. ด้านการออม	3.61	0.65	มาก
โดยรวม	3.49	0.58	ปานกลาง

จากตาราง 4 พบว่า เกษตรกร มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.49$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านการออม ($\bar{X} = 3.61$) และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการเพิ่มรายได้ ($\bar{X} = 3.44$) และด้านการลดรายจ่าย ($\bar{X} = 3.43$)

ตาราง 5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการลดรายจ่ายเป็นรายข้อของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม

ประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการลดรายจ่าย	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. การจัดทำบัญชีครัวเรือนช่วยให้เกษตรกรคำนึงถึงการใช้จ่ายค่าไฟฟ้า ค่าน้ำประปา และค่าน้ำมันเชื้อเพลิงอย่างประหยัด เพื่อให้รายจ่ายของครอบครัวต่ำที่สุด	3.43	0.86	ปานกลาง
2. การจัดทำบัญชีครัวเรือนช่วยให้เกษตรกรใส่ใจกับการเลือกปลูกพืชผักสวนครัวไว้ในบริเวณบ้านและเลี้ยงสัตว์ประเภท เป็ด ไก่ หรือหมูไว้เพื่อบริโภคภายในครอบครัว	3.49	0.87	ปานกลาง

ตาราง 5 (ต่อ)

ประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการลดรายจ่าย	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
3. การจัดทำบัญชีครัวเรือนช่วยให้เกษตรกรให้ความสำคัญกับการทำปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยหมักธรรมชาติไว้ใช้เอง เพื่อลดต้นทุนจากการซื้อปุ๋ยเคมี และยังช่วยให้ได้ผลผลิตทางการเกษตรที่มีคุณภาพมากขึ้น	3.26	1.00	ปานกลาง
4. การจัดทำบัญชีครัวเรือนช่วยให้เกษตรกรทุ่มเทกับการคิดค้น และสามารถผลิตอุปกรณ์เครื่องมือทางการเกษตรขึ้นไว้ใช้เอง เพื่อลดค่าใช้จ่ายในครอบครัวให้น้อยลง	3.38	1.00	ปานกลาง
5. การจัดทำบัญชีครัวเรือนช่วยให้เกษตรกรไม่ดื่มของมึนเมา และไม่เล่นการพนัน เพื่อให้มีเงินเหลือไว้ใช้ในยามจำเป็น	3.61	0.99	มาก
โดยรวม	3.43	0.68	ปานกลาง

จากตาราง 5 พบว่า เกษตรกร มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการลดรายจ่าย อยู่ในระดับมาก 1 ข้อ คือ การจัดทำบัญชีครัวเรือนช่วยให้เกษตรกรไม่ดื่มของมึนเมาและไม่เล่นการพนันเพื่อให้มีเงินเหลือไว้ใช้ในยามจำเป็น ($\bar{X} = 3.61$) และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 4 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ การจัดทำบัญชีครัวเรือนช่วยให้เกษตรกรใส่ใจกับการเลือกปลูกพืชผักสวนครัวไว้ในบริเวณบ้าน และเลี้ยงสัตว์ประเภท เป็ด ไก่ หรือ หมูไว้เพื่อบริโภคภายในครัวเรือน ($\bar{X} = 3.49$) การจัดทำบัญชีครัวเรือนช่วยให้เกษตรกรคำนึงถึงการใช้จ่ายค่าไฟฟ้า ค่าน้ำประปา และค่าน้ำมันเชื้อเพลิงอย่างประหยัดเพื่อให้รายจ่ายของครัวเรือนต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.43$) และการจัดทำบัญชีครัวเรือนช่วยให้เกษตรกรทุ่มเทกับการคิดค้น และสามารถผลิตอุปกรณ์เครื่องมือทางการเกษตรขึ้นไว้ใช้เองเพื่อลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนให้น้อยลง ($\bar{X} = 3.38$)

ตาราง 6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการเพิ่มรายได้เป็นรายข้อของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม

ประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการเพิ่มรายได้	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. การจัดทำบัญชีครัวเรือนช่วยให้เกษตรกรมีอาชีพเสริมนอกเหนือจากอาชีพหลักที่ทำอยู่เป็นประจำ เพื่อให้ครอบครัวมีรายได้เพิ่มขึ้น	3.58	0.83	มาก
2. การจัดทำบัญชีครัวเรือนช่วยให้เกษตรกรให้ความสำคัญกับการเลือกใช้อุปกรณ์หรือเครื่องมือที่เหมาะสมกับการประกอบอาชีพ เพื่อให้เกิดความคุ้มค่ามากที่สุด	3.54	0.86	มาก

ตาราง 6 (ต่อ)

ประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการเพิ่มรายได้	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
3. การจัดทำบัญชีครัวเรือนช่วยให้เกษตรกรมุ่งเน้นในการทำการเกษตรแบบผสมผสาน เพื่อให้ได้ผลตอบแทนที่สูงขึ้น	3.51	0.87	มาก
4. การจัดทำบัญชีครัวเรือนช่วยให้เกษตรกรมีการจัดการกับที่ดินรกร้างว่างเปล่าให้เกิดประโยชน์สูงสุด เช่น มีการให้เช่าพื้นที่เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว	3.40	0.99	ปานกลาง
5. การจัดทำบัญชีครัวเรือนช่วยให้เกษตรกรมีการนำเศษสิ่งของเหลือใช้จากไร่นามาทำการผลิตเป็นพลังงานทดแทน เช่น ไบโอดีเซล แก๊สชีวภาพ เพื่อขายและใช้เองทำให้รายได้ของครอบครัวเพิ่มขึ้น	3.15	1.00	ปานกลาง
โดยรวม	3.44	0.65	ปานกลาง

จากตาราง 6 พบว่า เกษตรกร มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการเพิ่มรายได้ อยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การจัดทำบัญชีครัวเรือนช่วยให้เกษตรกรมีอาชีพเสริมนอกเหนือจากอาชีพหลักที่ทำอยู่เป็นประจำ เพื่อให้ครอบครัวมีรายได้เพิ่มขึ้น ($\bar{X} = 3.58$) การจัดทำบัญชีครัวเรือนช่วยให้เกษตรกรให้ความสำคัญกับการเลือกใช้อุปกรณ์หรือเครื่องมือที่เหมาะสมกับการประกอบอาชีพเพื่อให้เกิดความคุ้มค่ามากที่สุด ($\bar{X} = 3.54$) และการจัดทำบัญชีครัวเรือนช่วยให้เกษตรกรมุ่งเน้นในการทำการเกษตรแบบผสมผสาน เพื่อให้ได้ผลตอบแทนที่สูงขึ้น ($\bar{X} = 3.51$) และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ การจัดทำบัญชีครัวเรือนช่วยให้เกษตรกรมีการจัดการกับที่ดินรกร้างว่างเปล่าให้เกิดประโยชน์สูงสุด เช่น มีการให้เช่าพื้นที่เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว ($\bar{X} = 3.40$) และการจัดทำบัญชีครัวเรือนช่วยให้เกษตรกรมีการนำเศษสิ่งของเหลือใช้จากไร่นามาทำการผลิตเป็นพลังงานทดแทน เช่น ไบโอดีเซล แก๊สชีวภาพ เพื่อขายและใช้เองทำให้รายได้ของครอบครัวเพิ่มขึ้น ($\bar{X} = 3.15$)

ตาราง 7 ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการออมเป็นรายข้อ
ของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม

ประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการออม	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. การจัดทำบัญชีครัวเรือนช่วยให้เกษตรกรตระหนักถึงการวางแผนการใช้จ่ายเงินภายในครอบครัว เพื่อให้มีเงินออมเพิ่มมากขึ้น	3.56	0.82	มาก
2. การจัดทำบัญชีครัวเรือนช่วยให้เกษตรกรให้ความสำคัญกับการประหยัดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ภายในครัวเรือน เพื่อสร้างความมั่นคงให้กับครอบครัว	3.63	0.89	มาก
3. การจัดทำบัญชีครัวเรือนช่วยให้เกษตรกรเห็นความสำคัญของการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการครอบครัวทำให้การดำรงชีวิตเกิดความเป็นอยู่อย่างพอประมาณ	3.66	0.86	มาก
4. การจัดทำบัญชีครัวเรือนช่วยให้เกษตรกรมีการฝากเงินไว้กับธนาคาร หรือสถาบันการเงินต่าง ๆ เพื่อให้ครอบครัวมีเงินเก็บไว้ใช้ในอนาคต	3.60	0.88	มาก
5. การจัดทำบัญชีครัวเรือนช่วยให้เกษตรกรมุ่งมั่นในการเก็บออมเงินไว้ เพื่อเป็นทุนสำรองในครอบครัวและมีใช้ในยามจำเป็น	3.61	0.92	มาก
โดยรวม	3.61	0.65	มาก

จากตาราง 7 พบว่า เกษตรกร มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการออม อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ การจัดทำบัญชีครัวเรือนช่วยให้เกษตรกรเห็นความสำคัญของการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการครอบครัวทำให้การดำรงชีวิตเกิดความเป็นอยู่อย่างพอประมาณ ($\bar{X} = 3.66$) การจัดทำบัญชีครัวเรือนช่วยให้เกษตรกรให้ความสำคัญกับการประหยัดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ภายในครัวเรือนเพื่อสร้างความมั่นคงให้กับครอบครัว ($\bar{X} = 3.63$) และการจัดทำบัญชีครัวเรือนช่วยให้เกษตรกรมุ่งมั่นในการเก็บออมเงินไว้เพื่อเป็นทุนสำรองในครอบครัวและมีใช้ในยามจำเป็น ($\bar{X} = 3.61$)

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม
แสดงดังตาราง 8 - 13

ตาราง 8 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตโดยรวมและเป็นรายด้านของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม

คุณภาพชีวิต	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านสุขภาพ	3.47	0.62	ปานกลาง
2. ด้านที่อยู่อาศัย	3.72	0.68	มาก
3. ด้านครอบครัว	3.72	0.69	มาก
4. ด้านรายได้	3.33	0.62	ปานกลาง
5. ด้านการมีส่วนร่วม	3.72	0.69	มาก
โดยรวม	3.59	0.52	มาก

จากตาราง 8 พบว่า เกษตรกร มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านที่อยู่อาศัย ด้านครอบครัว และด้านการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 3.72$) และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 2 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านสุขภาพ ($\bar{X} = 3.47$) และด้านรายได้ ($\bar{X} = 3.33$)

ตาราง 9 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต ด้านสุขภาพเป็นรายข้อของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม

คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. เกษตรกรมีการตรวจสุขภาพร่างกายเป็นประจำทุกปี	3.40	0.95	ปานกลาง
2. เกษตรกรมีเครื่องนุ่งห่มและเครื่องแต่งกายที่สะอาดเหมาะสม และเพียงพอ	3.54	0.82	มาก
3. เกษตรกรรับประทานอาหารทุกมื้อตามหลักโภชนาการที่ถูกต้องอย่างเพียงพอ	3.52	0.82	มาก
4. เกษตรกรมีการออกกำลังกายเป็นประจำ เพื่อให้มีสุขภาพที่แข็งแรง	3.40	0.92	ปานกลาง
โดยรวม	3.47	0.62	ปานกลาง

จากตาราง 9 พบว่า เกษตรกร มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีคุณภาพชีวิต ด้านสุขภาพ อยู่ในระดับมาก จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ เกษตรกรมีเครื่องนุ่งห่มและเครื่องแต่งกายที่สะอาดเหมาะสม และเพียงพอ ($\bar{X} = 3.54$) และเกษตรกรรับประทานอาหารทุกมื้อตามหลักโภชนาการที่ถูกต้องอย่างเพียงพอ ($\bar{X} = 3.52$) และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ เกษตรกรมีการตรวจสุขภาพร่างกายเป็นประจำทุกปี และมีการออกกำลังกายเป็นประจำเพื่อให้มีสุขภาพที่แข็งแรง ($\bar{X} = 3.40$)

ตาราง 10 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต ด้านที่อยู่อาศัยเป็นรายชื่อของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม

คุณภาพชีวิต ด้านที่อยู่อาศัย	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. เกษตรกรมีที่พักอาศัยที่มีความมั่นคงแข็งแรง	3.76	0.87	มาก
2. เกษตรกรตระหนักถึงขนาดของที่พักอาศัยว่าต้องเหมาะสม กับจำนวนผู้พักอาศัย	3.64	0.89	มาก
3. เกษตรกรมีอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ในการอำนวยความสะดวก เช่น โทรทัศน์ พัดลม ตู้เย็น อย่างเพียงพอ	3.77	0.88	มาก
4. เกษตรกรมีระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน เช่น ไฟฟ้า ประปา เพียงพอกับการใช้งาน	3.69	0.85	มาก
โดยรวม	3.72	0.68	มาก

จากตาราง 10 พบว่า เกษตรกร มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีคุณภาพชีวิต ด้านที่อยู่อาศัย อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ เกษตรกรมีอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ในการอำนวยความสะดวก เช่น โทรทัศน์ พัดลม ตู้เย็น อย่างเพียงพอ ($\bar{X} = 3.77$) เกษตรกรมีที่พักอาศัยที่มีความมั่นคงแข็งแรง ($\bar{X} = 3.76$) และเกษตรกรมีระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน เช่น ไฟฟ้า ประปา เพียงพอกับการใช้งาน ($\bar{X} = 3.69$)

ตาราง 11 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต ด้านครอบครัวเป็นรายชื่อของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม

คุณภาพชีวิต ด้านครอบครัว	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. เกษตรกรและสมาชิกในครอบครัวมีความสัมพันธ์ที่ผูกพัน ใกล้ชิดกัน	3.85	0.91	มาก
2. เกษตรกรและสมาชิกในครอบครัวมีการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันเสมอ	3.59	0.85	มาก
3. เกษตรกรและสมาชิกในครอบครัวมีการปรึกษาหารือร่วมกัน เสมอเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น	3.59	0.89	มาก
4. เกษตรกรอบรมสั่งสอนลูกหลานให้เข้าใจถึงการดำรงชีวิต อย่างพอเพียง พอประมาณ และพออยู่พอกิน	3.81	0.90	มาก
5. เกษตรกรดูแลเอาใจใส่สมาชิกทุกคนในครอบครัว มีความผูกพัน และไว้วางใจซึ่งกันและกัน ทำให้ครอบครัวมีความสุข	3.79	0.97	มาก
โดยรวม	3.72	0.69	มาก

จากตาราง 11 พบว่า เกษตรกร มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีคุณภาพชีวิต ด้านครอบครัว อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ เกษตรกรและสมาชิกในครอบครัวมีความสัมพันธ์ที่ผูกพันใกล้ชิดกัน ($\bar{X} = 3.85$) เกษตรกรอบรมสั่งสอนลูกหลานให้เข้าใจถึงการดำรงชีวิตอย่างพอเพียง พอประมาณ และพออยู่พอกิน ($\bar{X} = 3.81$) และเกษตรกรดูแลเอาใจใส่สมาชิกทุกคนในครอบครัว มีความผูกพันและไว้วางใจซึ่งกันและกัน ทำให้ครอบครัวมีความสุข ($\bar{X} = 3.79$)

ตาราง 12 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต ด้านรายได้เป็นรายข้อของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม

คุณภาพชีวิต ด้านรายได้	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. เกษตรกรมีรายได้เหมาะสมกับงานที่ทำอยู่	3.36	0.73	ปานกลาง
2. เกษตรกรและสมาชิกในครอบครัวมีรายได้รวมกันมากกว่ารายจ่ายทั้งหมด และมีเงินออมไว้ใช้ในยามจำเป็นหรือฉุกเฉิน	3.26	0.86	ปานกลาง
3. เกษตรกรและสมาชิกในครอบครัวมีการวางแผนการใช้จ่ายอย่างประหยัด และหารายได้เสริมเพิ่มเติมทำให้มีเงินเหลือเก็บมากยิ่งขึ้น	3.38	0.81	ปานกลาง
4. เกษตรกรมีรายได้เพียงพอกับรายจ่าย และสามารถซื้อสิ่งของต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีพได้อย่างไม่มีปัญหา	3.34	0.81	ปานกลาง
โดยรวม	3.33	0.62	ปานกลาง

จากตาราง 12 พบว่า เกษตรกร มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีคุณภาพชีวิต ด้านรายได้ อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ เกษตรกรและสมาชิกในครอบครัวมีการวางแผนการใช้จ่ายอย่างประหยัด และหารายได้เสริมเพิ่มเติมทำให้มีเงินเหลือเก็บมากยิ่งขึ้น ($\bar{X} = 3.38$) เกษตรกรมีรายได้เหมาะสมกับงานที่ทำอยู่ ($\bar{X} = 3.36$) และเกษตรกรมีรายได้เพียงพอกับรายจ่าย และสามารถซื้อสิ่งของต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีพได้อย่างไม่มีปัญหา ($\bar{X} = 3.34$)

ตาราง 13 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต ด้านการมีส่วนร่วมเป็นรายข้อของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม

คุณภาพชีวิต ด้านการมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. เกษตรกรมีการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในบริเวณชุมชนที่พักอาศัยอยู่เสมอ	3.55	0.86	มาก
2. เกษตรกรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในชุมชนและลงมติเพื่อประโยชน์สูงสุดของชุมชน	3.57	0.89	มาก
3. เกษตรกรและสมาชิกในครอบครัวมีการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกครั้ง	4.03	0.97	มาก
4. เกษตรกรมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนที่อาศัยอยู่ เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น	3.73	0.92	มาก
โดยรวม	3.72	0.69	มาก

จากตาราง 13 พบว่า เกษตรกร มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีคุณภาพชีวิต ด้านการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ เกษตรกรและสมาชิกในครอบครัวมีการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกครั้ง ($\bar{X} = 4.03$) เกษตรกรมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนที่อาศัยอยู่เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ($\bar{X} = 3.73$) และเกษตรกรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในชุมชนและลงมติเพื่อประโยชน์สูงสุดของชุมชน ($\bar{X} = 3.57$)

ตอนที่ 5 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม ที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน รายได้ต่อเดือนของครัวเรือน ค่าใช้จ่ายต่อเดือนของครัวเรือน ประเภทการเกษตร และจำนวนการกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรแตกต่างกัน แสดงดังตาราง 14 - 23

5.1 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

ตาราง 14 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยรวมของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม ที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนแตกต่างกัน (ANOVA)

ประสิทธิภาพ การจัดทำบัญชีครัวเรือน	แหล่งของความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p-value
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	3	1.056	0.352	1.027	0.381
	ภายในกลุ่ม	326	111.754	0.343		
	รวม	329	112.810			

จากตาราง 14 พบว่า เกษตรกร ที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นด้วย เกี่ยวกับการมีประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยรวม ไม่แตกต่างกัน ($p>0.05$)

ตาราง 15 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนเป็นรายด้าน ของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม ที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนแตกต่างกัน (MANOVA)

สถิติทดสอบ	ประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน	Hypothesis df	Error df	F	p-value
Pillai's Trace	3 ด้าน	9.000	978.000	0.910	0.515
Wilks' Lambda	3 ด้าน	9.000	788.681	0.908	0.517
Hotelling's Trace	3 ด้าน	9.000	968.000	0.906	0.519
Roy's Largest Root	3 ด้าน	3.000	326.000	1.951	0.121

จากตาราง 15 พบว่า เกษตรกร ที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นด้วย เกี่ยวกับการมีประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนเป็นรายด้านทุกด้าน ได้แก่ ด้านการลดรายจ่าย ด้านการเพิ่มรายได้ และด้านการออม ไม่แตกต่างกัน ($p>0.05$)

5.2 รายได้ต่อเดือนของครัวเรือน

ตาราง 16 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยรวม ของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม ที่มีรายได้ต่อเดือนของครัวเรือนแตกต่างกัน (ANOVA)

ประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน	แหล่งของความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p-value
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	3	4.029	1.343	4.025	0.008*
	ภายในกลุ่ม	326	108.781	0.334		
	รวม	329	112.810			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 16 พบว่า เกษตรกร ที่มีรายได้ต่อเดือนของครัวเรือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นด้วย เกี่ยวกับการมีประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 จึงได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ พบว่า เกษตรกร ที่มีรายได้ต่อเดือนของครัวเรือน 15,001 - 20,000 บาท มีความคิดเห็นด้วย เกี่ยวกับการมีประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยรวม มากกว่า รายได้ต่อเดือนของครัวเรือน ต่ำกว่า 10,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 (ตาราง 47 ภาคผนวก ค)

ตาราง 17 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนเป็นรายด้าน
ของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม ที่มีรายได้ต่อเดือนของครัวเรือนแตกต่างกัน (MANOVA)

สถิติทดสอบ	ประสิทธิภาพ การจัดทำบัญชีครัวเรือน	Hypothesis df	Error df	F	p-value
Pillai's Trace	3 ด้าน	9.000	978.000	1.806	0.063
Wilks' Lambda	3 ด้าน	9.000	788.681	1.826	0.060
Hotelling's Trace	3 ด้าน	9.000	968.000	1.841	0.057
Roy's Largest Root	3 ด้าน	3.000	326.000	5.359	0.001*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 17 พบว่า เกษตรกร ที่มีรายได้ต่อเดือนของครัวเรือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็น
ด้วยเกี่ยวกับการมีประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนเป็นรายด้านทุกด้าน ได้แก่ ด้านการลดรายจ่าย
ด้านการเพิ่มรายได้ และด้านการออม ไม่แตกต่างกัน ($p>0.05$)

5.3 ค่าใช้จ่ายต่อเดือนของครัวเรือน

ตาราง 18 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยรวมของ
เกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม ที่มีค่าใช้จ่ายต่อเดือนของครัวเรือนแตกต่างกัน (ANOVA)

ประสิทธิภาพ การจัดทำบัญชีครัวเรือน	แหล่งของความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	p-value
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	3	3.514	1.171	3.494	0.016*
	ภายในกลุ่ม	326	109.297	0.335		
	รวม	329	112.810			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 18 พบว่า เกษตรกร ที่มีค่าใช้จ่ายต่อเดือนของครัวเรือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็น
ด้วยเกี่ยวกับการมีประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ 0.05 จึงได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ พบว่า เกษตรกร ที่มีค่าใช้จ่ายต่อเดือน
ของครัวเรือน 15,001 - 20,000 บาท มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีประสิทธิภาพการจัดทำบัญชี
ครัวเรือนโดยรวม มากกว่า ค่าใช้จ่ายต่อเดือนของครัวเรือน ต่ำกว่า 10,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตาราง 48 ภาคผนวก ค)

ตาราง 19 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนเป็นรายด้านของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม ที่มีค่าใช้จ่ายต่อเดือนของครัวเรือนแตกต่างกัน (MANOVA)

สถิติทดสอบ	ประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน	Hypothesis df	Error df	F	p-value
Pillai's Trace	3 ด้าน	9.000	978.000	1.612	0.107
Wilks' Lambda	3 ด้าน	9.000	788.681	1.616	0.107
Hotelling's Trace	3 ด้าน	9.000	968.000	1.616	0.106
Roy's Largest Root	3 ด้าน	3.000	326.000	3.716	0.012*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 19 พบว่า เกษตรกร ที่มีค่าใช้จ่ายต่อเดือนของครัวเรือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนเป็นรายด้านทุกด้าน ได้แก่ ด้านการลดรายจ่าย ด้านการเพิ่มรายได้ และด้านการออม ไม่แตกต่างกัน ($p > 0.05$)

5.4 ประเภทการเกษตร

ตาราง 20 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยรวมของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม ที่มีประเภทการเกษตรแตกต่างกัน (ANOVA)

ประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน	แหล่งของความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p-value
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	5	2.435	0.487	1.430	0.213
	ภายในกลุ่ม	324	110.375	0.341		
	รวม	329	112.810			

จากตาราง 20 พบว่า เกษตรกร ที่มีประเภทการเกษตรแตกต่างกัน มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยรวม ไม่แตกต่างกัน ($p > 0.05$)

ตาราง 21 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนเป็นรายด้าน
ของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม ที่มีประเภทการเกษตรแตกต่างกัน (MANOVA)

สถิติทดสอบ	ประสิทธิภาพ การจัดทำบัญชีครัวเรือน	Hypothesis df	Error df	F	p-value
Pillai's Trace	3 ด้าน	15.000	972.000	1.157	0.300
Wilks' Lambda	3 ด้าน	15.000	889.302	1.153	0.304
Hotelling's Trace	3 ด้าน	15.000	962.000	1.149	0.307
Roy's Largest Root	3 ด้าน	5.000	324.000	1.632	0.151

จากตาราง 21 พบว่า เกษตรกร ที่มีประเภทการเกษตรแตกต่างกัน มีความคิดเห็นด้วย
เกี่ยวกับการมีประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนเป็นรายด้านทุกด้าน ได้แก่ ด้านการลดรายจ่าย
ด้านการเพิ่มรายได้ และด้านการออม ไม่แตกต่างกัน ($p>0.05$)

5.5 จำนวนการกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

ตาราง 22 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยรวมของ
เกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม ที่มีจำนวนการกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและ
สหกรณ์การเกษตรแตกต่างกัน (ANOVA)

ประสิทธิภาพ การจัดทำบัญชีครัวเรือน	แหล่งของความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	p-value
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	3	1.407	0.469	1.372	0.251
	ภายในกลุ่ม	326	111.403	0.342		
	รวม	329	112.810			

จากตาราง 22 พบว่า เกษตรกร ที่มีจำนวนการกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตร
และสหกรณ์การเกษตรแตกต่างกัน มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีประสิทธิภาพการจัดทำบัญชี
ครัวเรือนโดยรวม ไม่แตกต่างกัน ($p>0.05$)

ตาราง 23 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนเป็นรายด้านของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม ที่มีจำนวนการกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรแตกต่างกัน (MANOVA)

สถิติทดสอบ	ประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน	Hypothesis df	Error df	F	p-value
Pillai's Trace	3 ด้าน	9.000	978.000	0.887	0.536
Wilks' Lambda	3 ด้าน	9.000	788.681	0.884	0.539
Hotelling's Trace	3 ด้าน	9.000	968.000	0.881	0.541
Roy's Largest Root	3 ด้าน	3.000	326.000	1.682	0.171

จากตาราง 23 พบว่า เกษตรกร ที่มีจำนวนการกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรแตกต่างกัน มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนเป็นรายด้านทุกด้าน ได้แก่ ด้านการลดรายจ่าย ด้านการเพิ่มรายได้ และด้านการออม ไม่แตกต่างกัน ($p > 0.05$)

ตอนที่ 6 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม ที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน รายได้ต่อเดือนของครัวเรือน ค่าใช้จ่ายต่อเดือนของครัวเรือน อาชีพสภาพการถือครองพื้นที่ และจำนวนการกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรแตกต่างกัน แสดงดังตาราง 24 - 33

6.1 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

ตาราง 24 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตโดยรวมของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม ที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนแตกต่างกัน (ANOVA)

คุณภาพชีวิต	แหล่งของความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p-value
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	3	0.416	0.139	0.511	0.675
	ภายในกลุ่ม	326	88.619	0.272		
	รวม	329	89.036			

จากตาราง 24 พบว่า เกษตรกร ที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีคุณภาพชีวิตโดยรวม ไม่แตกต่างกัน ($p > 0.05$)

ตาราง 25 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตเป็นรายด้านของเกษตรกร
ในจังหวัดมหาสารคาม ที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนแตกต่างกัน (MANOVA)

สถิติทดสอบ	คุณภาพชีวิต	Hypothesis df	Error df	F	p-value
Pillai's Trace	5 ด้าน	15.000	972.000	1.090	0.361
Wilks' Lambda	5 ด้าน	15.000	889.302	1.086	0.365
Hotelling's Trace	5 ด้าน	15.000	962.000	1.081	0.370
Roy's Largest Root	5 ด้าน	5.000	324.000	1.493	0.191

จากตาราง 25 พบว่า เกษตรกร ที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นด้วย
เกี่ยวกับการมีคุณภาพชีวิตเป็นรายด้านทุกด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านที่อยู่อาศัย ด้านครอบครัว
ด้านรายได้ และด้านการมีส่วนร่วม ไม่แตกต่างกัน ($p>0.05$)

6.2 รายได้ต่อเดือนของครัวเรือน

ตาราง 26 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตโดยรวมของเกษตรกร
ในจังหวัดมหาสารคาม ที่มีรายได้ต่อเดือนของครัวเรือนแตกต่างกัน (ANOVA)

คุณภาพชีวิต	แหล่งของความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p-value
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	3	3.408	1.136	4.325	0.005*
	ภายในกลุ่ม	326	85.628	0.263		
	รวม	329	89.036			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 26 พบว่า เกษตรกร ที่มีรายได้ต่อเดือนของครัวเรือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็น
ด้วยเกี่ยวกับการมีคุณภาพชีวิตโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงได้ทำ
การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ พบว่า เกษตรกร ที่มีรายได้ต่อเดือน
ของครัวเรือน 15,001 - 20,000 บาท มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีคุณภาพชีวิตโดยรวม มากกว่า
รายได้ต่อเดือนของครัวเรือน ต่ำกว่า 10,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตาราง 49
ภาคผนวก ค)

ตาราง 27 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตเป็นรายด้านของเกษตรกร
ในจังหวัดมหาสารคาม ที่มีรายได้ต่อเดือนของครัวเรือนแตกต่างกัน (MANOVA)

สถิติทดสอบ	คุณภาพชีวิต	Hypothesis df	Error df	F	p-value
Pillai's Trace	5 ด้าน	15.000	972.000	2.618	0.001*
Wilks' Lambda	5 ด้าน	15.000	889.302	2.656	0.001*
Hotelling's Trace	5 ด้าน	15.000	962.000	2.689	0.000*
Roy's Largest Root	5 ด้าน	5.000	324.000	6.288	0.000*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 27 พบว่า เกษตรกร ที่มีรายได้ต่อเดือนของครัวเรือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็น
ด้วยเกี่ยวกับการมีคุณภาพชีวิตเป็นรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบ Univariate ซึ่งผลการทดสอบ พบว่า เกษตรกร ที่มีรายได้ต่อเดือน
ของครัวเรือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีคุณภาพชีวิต ด้านที่อยู่อาศัย และด้านรายได้
แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.013 (ตาราง 50 ภาคผนวก ค) จึงได้ทำการเปรียบเทียบ
ความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ พบว่า เกษตรกร ที่มีรายได้ต่อเดือน
ของครัวเรือน 15,001 - 20,000 บาท มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีคุณภาพชีวิต ด้านที่อยู่อาศัย
มากกว่า รายได้ต่อเดือนของครัวเรือน ต่ำกว่า 10,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.013
(ตาราง 51 ภาคผนวก ค)

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ พบว่า เกษตรกร ที่มีรายได้ต่อเดือน
ของครัวเรือน 10,000 - 15,000 บาท 15,001 - 20,000 บาท และมากกว่า 20,000 บาท มีความคิดเห็น
ด้วยเกี่ยวกับการมีคุณภาพชีวิต ด้านรายได้ มากกว่า รายได้ต่อเดือนของครัวเรือน ต่ำกว่า 10,000 บาท
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.013 (ตาราง 52 ภาคผนวก ค)

6.3 ค่าใช้จ่ายต่อเดือนของครัวเรือน

ตาราง 28 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตโดยรวมของเกษตรกร
ในจังหวัดมหาสารคาม ที่มีค่าใช้จ่ายต่อเดือนของครัวเรือนแตกต่างกัน (ANOVA)

คุณภาพชีวิต	แหล่งของความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	p-value
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	3	1.588	0.529	1.974	0.118
	ภายในกลุ่ม	326	87.448	0.268		
	รวม	329	89.036			

จากตาราง 28 พบว่า เกษตรกร ที่มีค่าใช้จ่ายต่อเดือนของครัวเรือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีคุณภาพชีวิตโดยรวม ไม่แตกต่างกัน ($p>0.05$)

ตาราง 29 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตเป็นรายด้านของเกษตรกร ในจังหวัดมหาสารคาม ที่มีค่าใช้จ่ายต่อเดือนของครัวเรือนแตกต่างกัน (MANOVA)

สถิติทดสอบ	คุณภาพชีวิต	Hypothesis df	Error df	F	p-value
Pillai's Trace	5 ด้าน	15.000	972.000	1.312	0.187
Wilks' Lambda	5 ด้าน	15.000	889.302	1.316	0.185
Hotelling's Trace	5 ด้าน	15.000	962.000	1.318	0.183
Roy's Largest Root	5 ด้าน	5.000	324.000	2.947	0.013*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 29 พบว่า เกษตรกร ที่มีค่าใช้จ่ายต่อเดือนของครัวเรือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีคุณภาพชีวิตเป็นรายด้านทุกด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านที่อยู่อาศัย ด้านครอบครัว ด้านรายได้ และด้านการมีส่วนร่วม ไม่แตกต่างกัน ($p>0.05$)

6.4 ประเภทการเกษตร

ตาราง 30 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตโดยรวมของเกษตรกร ในจังหวัดมหาสารคาม ที่มีประเภทการเกษตรแตกต่างกัน (ANOVA)

คุณภาพชีวิต	แหล่งของความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p-value
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	5	1.365	0.273	1.009	0.412
	ภายในกลุ่ม	324	87.670	0.271		
	รวม	329	89.036			

จากตาราง 30 พบว่า เกษตรกร ที่มีประเภทการเกษตรแตกต่างกัน มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีคุณภาพชีวิตโดยรวม ไม่แตกต่างกัน ($p>0.05$)

ตาราง 31 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตเป็นรายด้านของเกษตรกร
ในจังหวัดมหาสารคาม ที่มีประเภทการเกษตรแตกต่างกัน (MANOVA)

สถิติทดสอบ	คุณภาพชีวิต	Hypothesis df	Error df	F	p-value
Pillai's Trace	5 ด้าน	25.000	1.620E3	1.164	0.262
Wilks' Lambda	5 ด้าน	25.000	1.190E3	1.165	0.262
Hotelling's Trace	5 ด้าน	25.000	1.592E3	1.164	0.262
Roy's Largest Root	5 ด้าน	5.000	324.000	3.021	0.011*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 31 พบว่า เกษตรกร ที่มีประเภทการเกษตรแตกต่างกัน มีความคิดเห็นด้วย
เกี่ยวกับการมีคุณภาพชีวิตเป็นรายด้านทุกด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านที่อยู่อาศัย ด้านครอบครัว
ด้านรายได้ และด้านการมีส่วนร่วม ไม่แตกต่างกัน ($p>0.05$)

6.5 จำนวนการกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

ตาราง 32 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตโดยรวมของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม
ที่มีจำนวนการกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรแตกต่างกัน (ANOVA)

คุณภาพชีวิต	แหล่งของความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	p-value
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	3	3.896	1.299	4.972	0.002*
	ภายในกลุ่ม	326	85.140	0.261		
	รวม	329	89.036			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 32 พบว่า เกษตรกร ที่มีจำนวนการกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์
การเกษตรแตกต่างกัน มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีคุณภาพชีวิตโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ พบว่า เกษตรกร ที่มีจำนวนการกู้ยืมเงิน
จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร มากกว่า 20,000 บาท มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับ
การมีคุณภาพชีวิตโดยรวม มากกว่า จำนวนการกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์
การเกษตร ต่ำกว่า 10,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตาราง 53 ภาคผนวก ค)

ตาราง 33 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตเป็นรายด้านของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม ที่มีจำนวนการกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรแตกต่างกัน (MANOVA)

สถิติทดสอบ	คุณภาพชีวิต	Hypothesis df	Error df	F	p-value
Pillai's Trace	5 ด้าน	15.000	972.000	3.228	0.000*
Wilks' Lambda	5 ด้าน	15.000	889.302	3.335	0.000*
Hotelling's Trace	5 ด้าน	15.000	962.000	3.433	0.000*
Roy's Largest Root	5 ด้าน	5.000	324.000	9.318	0.000*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 33 พบว่า เกษตรกร ที่มีจำนวนการกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรแตกต่างกัน มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีคุณภาพชีวิตเป็นรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบ Univariate ซึ่งผลการทดสอบ พบว่า เกษตรกร ที่มีจำนวนการกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรแตกต่างกัน มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีคุณภาพชีวิต ด้านที่อยู่อาศัย ด้านครอบครัว และด้านการมีส่วนร่วมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.013 (ตาราง 54 ภาคผนวก ค) จึงได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ พบว่า เกษตรกร ที่มีจำนวนการกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร มากกว่า 20,000 บาท มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีคุณภาพชีวิต ด้านที่อยู่อาศัย มากกว่า จำนวนการกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ต่ำกว่า 10,000 บาท และ 10,000 - 15,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.013 (ตาราง 55 ภาคผนวก ค)

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ พบว่า เกษตรกร ที่มีจำนวนการกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร มากกว่า 20,000 บาท มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีคุณภาพชีวิต ด้านครอบครัว มากกว่า จำนวนการกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ต่ำกว่า 10,000 บาท และ 10,000 - 15,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.013 (ตาราง 56 ภาคผนวก ค)

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ พบว่า เกษตรกร ที่มีจำนวนการกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร มากกว่า 20,000 บาท มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีคุณภาพชีวิต ด้านการมีส่วนร่วม มากกว่า จำนวนการกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ต่ำกว่า 10,000 บาท และ 10,000 - 15,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.013 (ตาราง 57 ภาคผนวก ค)

ตอนที่ 7 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ การวิเคราะห์ถดถอยอย่างง่าย การวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณ และการสร้างสมการพยากรณ์ของประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่มีต่อคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ การวิเคราะห์ถดถอยอย่างง่าย การวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณ และการสร้างสมการพยากรณ์ตามที่ได้ตั้งสมมุติฐาน ดังนี้

H_1 : ประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการลดรายจ่าย มีความสัมพันธ์และผลกระทบกับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม

H_2 : ประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการเพิ่มรายได้ มีความสัมพันธ์และผลกระทบกับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม

H_3 : ประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการออม มีความสัมพันธ์และผลกระทบกับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม

ตาราง 34 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนกับคุณภาพชีวิตโดยรวมของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม

ตัวแปร	QL	DE	IR	SM	VIFs
\bar{X}	3.59	3.43	3.44	3.61	
S.D	0.52	0.68	0.65	0.65	
QL		0.433*	0.479*	0.554*	
DE			0.731*	0.600*	2.289
IR				0.642*	2.493
SM					1.815

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 34 พบว่า ตัวแปรอิสระแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กันซึ่งอาจเกิดเป็นปัญหา Multicollinearity ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบ Multicollinearity โดยใช้ค่า VIFs ปรากฏว่าค่า VIFs ของตัวแปรอิสระประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน มีค่าตั้งแต่ 1.815 - 2.493 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่า ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันแต่ไม่มีนัยสำคัญ (Black. 2006 : 585)

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนในแต่ละด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามคุณภาพชีวิตโดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.433 - 0.554 จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณและสร้างสมการพยากรณ์คุณภาพชีวิตโดยรวม (QL) ได้ดังนี้

$$QL = 1.801 + 0.049 DE + 0.136 IR + 0.321 SM$$

ซึ่งสมการที่ได้นี้สามารถพยากรณ์ค่าคุณภาพชีวิตโดยรวม (QL) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 54.669$; $p = 0.000$) และค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ปรับปรุง ($Adj R^2$)

เท่ากับ 0.329 (ตาราง 39) เมื่อนำไปทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนแต่ละด้านกับตัวแปรตามคุณภาพชีวิตโดยรวม (QL) ปรากฏผลดังตาราง 35

ตาราง 35 การทดสอบความสัมพันธ์ของสัมประสิทธิ์ถดถอยกับคุณภาพชีวิตโดยรวมของเกษตรกร
ในจังหวัดมหาสารคาม

ประสิทธิภาพ การจัดทำบัญชีครัวเรือน	คุณภาพชีวิตโดยรวม		t	p-value
	สัมประสิทธิ์ถดถอย	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐาน		
ค่าคงที่ (a)	1.801	0.144	12.535	0.000*
ด้านการลดรายจ่าย (DE)	0.049	0.052	0.935	0.350
ด้านการเพิ่มรายได้ (IR)	0.136	0.056	2.409	0.017*
ด้านการออม (SM)	0.321	0.048	6.664	0.000*

$F = 54.669$ $p = 0.000$ $AdjR^2 = 0.329$

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 35 พบว่า ประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการเพิ่มรายได้ (IR) และด้านการออม (SM) มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพชีวิตโดยรวม (QL) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมุติฐานที่ 2 และ 3 สำหรับประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนด้านการลดรายจ่าย (DE) ไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตโดยรวม (QL)

เมื่อนำประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการเพิ่มรายได้ (IR) และด้านการออม (SM) ไปสร้างสมการพยากรณ์ของคุณภาพชีวิตโดยรวม (QL) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ปรับปรุง ($Adj R^2$) เท่ากับ 0.329 (ตาราง 63 ภาคผนวก ง) โดยได้สมการพยากรณ์ ดังนี้

$$QL = 1.825 + 0.166 IR + 0.332 SM$$

ตาราง 36 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนกับคุณภาพชีวิต
ด้านสุขภาพของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม

ตัวแปร	HA	DE	IR	SM	VIFs
\bar{X}	3.47	3.43	3.44	3.61	
S.D	0.62	0.68	0.65	0.65	
HA		0.407*	0.433*	0.429*	
DE			0.731*	0.600*	2.289
IR				0.642*	2.493
SM					1.815

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 36 พบว่า ตัวแปรอิสระแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กันซึ่งอาจเกิดเป็นปัญหา Multicollinearity ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบ Multicollinearity โดยใช้ค่า VIFs ปรากฏว่า ค่า VIFs ของตัวแปรอิสระประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน มีค่าตั้งแต่ 1.815 - 2.493 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่า ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันแต่ไม่มีนัยสำคัญ (Black. 2006 : 585)

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนในแต่ละด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.407 - 0.433 จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณและสร้างสมการพยากรณ์คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ (HA) ได้ดังนี้

$$HA = 1.659 + 0.118 DE + 0.182 IR + 0.215 SM$$

ซึ่งสมการที่ได้นี้สามารถพยากรณ์ค่าคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ (HA) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 33.103$; $p = 0.000$) และค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ปรับปรุง ($Adj R^2$) เท่ากับ 0.226 (ตาราง 41) เมื่อนำไปทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนแต่ละด้านกับตัวแปรตามคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ (HA) ปรากฏผลดังตาราง 37

ตาราง 37 การทดสอบความสัมพันธ์ของสัมประสิทธิ์ถดถอยกับคุณภาพชีวิต ด้านสุขภาพของเกษตรกร ในจังหวัดมหาสารคาม

ประสิทธิภาพ การจัดทำบัญชีครัวเรือน	คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ		t	p-value
	สัมประสิทธิ์ถดถอย	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐาน		
ค่าคงที่ (a)	1.659	0.185	8.980	0.000*
ด้านการลดรายจ่าย (DE)	0.118	0.067	1.770	0.078
ด้านการเพิ่มรายได้ (IR)	0.182	0.073	2.510	0.013*
ด้านการออม (SM)	0.215	0.062	3.480	0.001*

$F = 33.103$ $p = 0.000$ $AdjR^2 = 0.226$

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 37 พบว่า ประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการเพิ่มรายได้ (IR) และด้านการออม (SM) มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ (HA) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ 2 และ 3 สำหรับประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการลดรายจ่าย (DE) ไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ (HA)

เมื่อนำประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการเพิ่มรายได้ (IR) และด้านการออม (SM) ไปสร้างสมการพยากรณ์ของคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ (HA) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ปรับปรุง ($Adj R^2$) เท่ากับ 0.221 (ตาราง 64 ภาคผนวก ง) โดยได้สมการพยากรณ์ ดังนี้

$$HA = 1.717 + 0.254 IR + 0.243 SM$$

ตาราง 38 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนกับคุณภาพชีวิต
ด้านที่อยู่อาศัยของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม

ตัวแปร	HB	DE	IR	SM	VIFs
\bar{X}	3.72	3.43	3.44	3.61	
S.D	0.68	0.68	0.65	0.65	
HB		0.379*	0.335*	0.441*	
DE			0.731*	0.600*	2.289
IR				0.642*	2.493
SM					1.815

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 38 พบว่า ตัวแปรอิสระแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กันซึ่งอาจเกิดเป็นปัญหา Multicollinearity ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบ Multicollinearity โดยใช้ค่า VIFs ปรากฏว่า ค่า VIFs ของตัวแปรอิสระประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน มีค่าตั้งแต่ 1.815 - 2.493 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่า ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันแต่ไม่มีนัยสำคัญ (Black. 2006 : 585)

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนในแต่ละด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามคุณภาพชีวิตด้านที่อยู่อาศัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.335 - 0.441 จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณและสร้างสมการพยากรณ์คุณภาพชีวิตด้านที่อยู่อาศัย (HB) ได้ดังนี้

$$HB = 1.853 + 0.193 DE - 0.026 IR + 0.357 SM$$

ซึ่งสมการที่ได้นี้สามารถพยากรณ์ค่าคุณภาพชีวิตด้านที่อยู่อาศัย (HB) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 29.728$; $p = 0.000$) และค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ปรับปรุง ($Adj R^2$) เท่ากับ 0.208 (ตาราง 43) เมื่อนำไปทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนแต่ละด้านกับตัวแปรตามคุณภาพชีวิตด้านที่อยู่อาศัย (HB) ปรากฏผลดังตาราง 39

ตาราง 39 การทดสอบความสัมพันธ์ของสัมประสิทธิ์ถดถอยกับคุณภาพชีวิต ด้านที่อยู่อาศัย
ของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม

ประสิทธิภาพ การจัดทำบัญชีครัวเรือน	คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ		t	p-value
	สัมประสิทธิ์ถดถอย	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐาน		
ค่าคงที่ (a)	1.853	0.207	8.968	0.000*
ด้านการลดรายจ่าย (DE)	0.193	0.075	2.583	0.010*
ด้านการเพิ่มรายได้ (IR)	-0.026	0.081	-0.316	0.752
ด้านการออม (SM)	0.357	0.069	5.161	0.000*

F = 29.728 p = 0.000 AdjR² = 0.208

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 39 พบว่า ประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการลดรายจ่าย (DE) และด้านการออม (SM) มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพชีวิตด้านที่อยู่อาศัย (HB) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมุติฐานที่ 1 และ 3 สำหรับประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนด้านการเพิ่มรายได้ (IR) ไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตด้านที่อยู่อาศัย (HB)

เมื่อนำประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการลดรายจ่าย (DE) และด้านการออม (SM) ไปสร้างสมการพยากรณ์ของคุณภาพชีวิตด้านที่อยู่อาศัย (HB) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ปรับปรุง (Adj R²) เท่ากับ 0.210 (ตาราง 65 ภาคผนวก ง) โดยได้สมการพยากรณ์ ดังนี้

$$HB = 1.840 + 0.180 DE + 0.349 SM$$

ตาราง 40 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนกับคุณภาพชีวิต
ด้านครอบครัวของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม

ตัวแปร	FM	DE	IR	SM	VIFs
\bar{X}	3.72	3.43	3.44	3.61	
S.D	0.69	0.68	0.65	0.65	
FM		0.332*	0.414*	0.470*	
DE			0.731*	0.600*	2.289
IR				0.642*	2.493
SM					1.815

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 40 พบว่า ตัวแปรอิสระแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กันซึ่งอาจเกิดเป็นปัญหา Multicollinearity ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบ Multicollinearity โดยใช้ค่า VIFs ปรากฏว่า

ค่า VIFs ของตัวแปรอิสระประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน มีค่าตั้งแต่ 1.815 - 2.493 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่า ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันแต่ไม่มีนัยสำคัญ (Black. 2006 : 585)

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนในแต่ละด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามคุณภาพชีวิตด้านครอบครัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.332 - 0.470 จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณและสร้างสมการพยากรณ์คุณภาพชีวิตด้านครอบครัว (FM) ได้ดังนี้

$$FM = 1.725 - 0.038 DE + 0.224 IR + 0.376 SM$$

ซึ่งสมการที่ได้นี้สามารถพยากรณ์ค่าคุณภาพชีวิตด้านครอบครัว (FM) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 34.871$; $p = 0.000$) และค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ปรับปรุง ($Adj R^2$) เท่ากับ 0.236 (ตาราง 45) เมื่อนำไปทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนแต่ละด้านกับตัวแปรตามคุณภาพชีวิตด้านครอบครัว (FM) ปรากฏผลดังตาราง 41

ตาราง 41 การทดสอบความสัมพันธ์ของสัมประสิทธิ์ถดถอยกับคุณภาพชีวิต ด้านครอบครัว ของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม

ประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน	คุณภาพชีวิตด้านครอบครัว		t	p-value
	สัมประสิทธิ์ถดถอย	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐาน		
ค่าคงที่ (a)	1.725	0.205	8.427	0.000*
ด้านการลดรายจ่าย (DE)	-0.038	0.074	-0.510	0.610
ด้านการเพิ่มรายได้ (IR)	0.224	0.080	2.792	0.006*
ด้านการออม (SM)	0.376	0.069	5.484	0.000*

$F = 34.871$ $p = 0.000$ $AdjR^2 = 0.236$

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 41 พบว่า ประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการเพิ่มรายได้ (IR) และด้านการออม (SM) มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพชีวิตด้านครอบครัว (FM) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมุติฐานที่ 2 และ 3 สำหรับประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการลดรายจ่าย (DE) ไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตด้านครอบครัว (FM)

เมื่อนำประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการเพิ่มรายได้ (IR) และด้านการออม (SM) ไปสร้างสมการพยากรณ์ของคุณภาพชีวิตด้านครอบครัว (FM) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ปรับปรุง ($Adj R^2$) เท่ากับ 0.238 (ตาราง 66 ภาคผนวก ง) โดยได้สมการพยากรณ์ ดังนี้

$$FM = 1.707 + 0.201 IR + 0.368 SM$$

ตาราง 42 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนกับคุณภาพชีวิต
ด้านรายได้ของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม

ตัวแปร	RV	DE	IR	SM	VIFs
\bar{X}	3.33	3.43	3.44	3.61	
S.D	0.62	0.68	0.65	0.65	
RV		0.315*	0.347*	0.375*	
DE			0.731*	0.600*	2.289
IR				0.642*	2.493
SM					1.815

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 42 พบว่า ตัวแปรอิสระแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กันซึ่งอาจเกิดเป็นปัญหา Multicollinearity ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบ Multicollinearity โดยใช้ค่า VIFs ปรากฏว่า ค่า VIFs ของตัวแปรอิสระประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน มีค่าตั้งแต่ 1.815 - 2.493 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่า ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันแต่ไม่มีนัยสำคัญ (Black. 2006 : 585)

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนในแต่ละด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามคุณภาพชีวิตด้านรายได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.315 - 0.375 จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณและสร้างสมการพยากรณ์คุณภาพชีวิตด้านรายได้ (RV) ได้ดังนี้

$$RV = 1.828 + 0.058 DE + 0.137 IR + 0.233 SM$$

ซึ่งสมการที่ได้นี้สามารถพยากรณ์ค่าคุณภาพชีวิตด้านรายได้ (RV) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 20.910$; $p = 0.000$) และค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ปรับปรุง ($Adj R^2$) เท่ากับ 0.154 (ตาราง 47) เมื่อนำไปทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนแต่ละด้านกับตัวแปรตามคุณภาพชีวิตด้านรายได้ (RV) ปรากฏผลดังตาราง 43

ตาราง 43 การทดสอบความสัมพันธ์ของสัมประสิทธิ์ถดถอยกับคุณภาพชีวิต ด้านรายได้ของเกษตรกร
ในจังหวัดมหาสารคาม

ประสิทธิภาพ การจัดทำบัญชีครัวเรือน	คุณภาพชีวิตด้านรายได้		t	p-value
	สัมประสิทธิ์ถดถอย	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐาน		
ค่าคงที่ (a)	1.828	0.194	9.423	0.000*
ด้านการลดรายจ่าย (DE)	0.058	0.070	0.821	0.412
ด้านการเพิ่มรายได้ (IR)	0.137	0.076	1.795	0.074
ด้านการออม (SM)	0.233	0.065	3.580	0.000*

F = 20.910 p = 0.000 AdjR² = 0.154

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 43 พบว่า ประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการออม (SM) มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพชีวิตด้านรายได้ (RV) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมุติฐานที่ 3 สำหรับประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการลดรายจ่าย (DE) และด้านการเพิ่มรายได้ (IR) ไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตด้านรายได้ (RV)

เมื่อนำประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการออม (SM) ไปสร้างสมการพยากรณ์ของคุณภาพชีวิตด้านรายได้ (RV) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ปรับปรุง (Adj R²) เท่ากับ 0.138 (ตาราง 67 ภาคผนวก ง) โดยได้สมการพยากรณ์ ดังนี้

$$RV = 2.048 + 0.357 SM$$

ตาราง 44 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนกับคุณภาพชีวิต
ด้านการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม

ตัวแปร	PR	DE	IR	SM	VIFs
\bar{X}	3.72	3.43	3.44	3.61	
S.D	0.69	0.68	0.65	0.65	
PR		0.265*	0.347*	0.446*	
RE			0.731*	0.600*	2.289
IR				0.642*	2.493
SM					1.815

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 44 พบว่า ตัวแปรอิสระแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กันซึ่งอาจเกิดเป็นปัญหา Multicollinearity ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบ Multicollinearity โดยใช้ค่า VIFs ปรากฏว่า

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนกับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม มีประเด็นสำคัญในการนำเสนอผลตามลำดับ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม
3. เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนกับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม
4. เพื่อทดสอบผลกระทบของประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่มีต่อคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม
5. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคามที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน รายได้ต่อเดือนของครัวเรือน ค่าใช้จ่ายต่อเดือนของครัวเรือน ประเภทการเกษตร และจำนวนการกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรแตกต่างกัน
6. เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม ที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน รายได้ต่อเดือนของครัวเรือน ค่าใช้จ่ายต่อเดือนของครัวเรือน ประเภทการเกษตร และจำนวนการกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรแตกต่างกัน

สรุปผล

การวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนกับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. เกษตรกร ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ มากกว่า 40 ปี จำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3 - 4 คน รายได้ต่อเดือนของครัวเรือน ต่ำกว่า 10,000 บาท ค่าใช้จ่ายต่อเดือนของครัวเรือน ต่ำกว่า 10,000 บาท การเกษตร ส่วนใหญ่ทำนา กรรมสิทธิ์การถือครองที่ดิน เป็นของตนเอง พื้นที่ถือครองทั้งหมด 5 - 10 ไร่ ขนาดของพื้นที่ทำการเกษตร 5 - 10 ไร่ และจำนวนการกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร มากกว่า 20,000 บาท
2. เกษตรกร มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการออม เช่น

การจัดทำบัญชีครัวเรือนช่วยให้เกษตรกรเห็นความสำคัญของการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้ในครอบครัวทำให้การดำรงชีวิตเกิดความเป็นอยู่อย่างพอประมาณ การจัดทำบัญชีครัวเรือนช่วยให้เกษตรกรให้ความสำคัญกับการประหยัดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ภายในครัวเรือนเพื่อสร้างความมั่นคงให้กับครอบครัว และการจัดทำบัญชีครัวเรือนช่วยให้เกษตรกรมุ่งมั่นในการเก็บออมเงินไว้เพื่อเป็นทุนสำรองในครอบครัวและมีใช้ในยามจำเป็น เป็นต้น และอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการลดรายจ่าย เช่น การจัดทำบัญชีครัวเรือนช่วยให้เกษตรกรไม่ดื่มของมึนเมาและไม่เล่นการพนันเพื่อให้มีเงินเหลือไว้ใช้ในยามจำเป็น การจัดทำบัญชีครัวเรือนช่วยให้เกษตรกรใส่ใจกับการเลือกปลูกพืชผักสวนครัวไว้ในบริเวณบ้านและเลี้ยงสัตว์ประเภท เป็ด ไก่ หรือหมู ไข่เพื่อบริโภคภายในครัวเรือน การจัดทำบัญชีครัวเรือนช่วยให้เกษตรกรคำนึงถึงการใช้จ่ายค่าไฟฟ้า ค่าน้ำประปา และค่าน้ำมันเชื้อเพลิงอย่างประหยัดเพื่อให้รายจ่ายของครัวเรือนต่ำที่สุด เป็นต้น และด้านการเพิ่มรายได้ เช่น การจัดทำบัญชีครัวเรือนช่วยให้เกษตรกรมีอาชีพเสริมนอกเหนือจากอาชีพหลักที่ทำอยู่เป็นประจำเพื่อให้ครอบครัวมีรายได้เพิ่มขึ้น การจัดทำบัญชีครัวเรือนช่วยให้เกษตรกรให้ความสำคัญกับการเลือกใช้อุปกรณ์หรือเครื่องมือที่เหมาะสมกับการประกอบอาชีพเพื่อให้เกิดความคุ้มค่ามากที่สุด และการจัดทำบัญชีครัวเรือนช่วยให้เกษตรกรมุ่งเน้นในการทำการเกษตรแบบผสมผสาน เพื่อให้ได้ผลตอบแทนที่สูงขึ้น เป็นต้น

3. เกษตรกร มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีคุณภาพชีวิตโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านที่อยู่อาศัย เช่น เกษตรกรมีอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ในการอำนวยความสะดวก เช่น โทรทัศน์ พัดลม ตู้เย็น อย่างเพียงพอ เกษตรกรมีที่พักอาศัยที่มีความมั่นคงแข็งแรง และเกษตรกรมีระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน เช่น ไฟฟ้า ประปา เพียงพอกับการใช้งาน เป็นต้น ด้านครอบครัว เช่น เกษตรกรและสมาชิกในครอบครัวมีความสัมพันธ์ที่ผูกพันใกล้ชิดกัน เกษตรกรอบรมสั่งสอนลูกหลานให้เข้าใจถึงการดำรงชีวิตอย่างพอเพียง พอประมาณ และพออยู่พอกิน และเกษตรกรดูแลเอาใจใส่สมาชิกทุกคนในครอบครัว มีความผูกพันและไว้วางใจซึ่งกันและกันทำให้ครอบครัวมีความสุข เป็นต้น และด้านการมีส่วนร่วม เช่น เกษตรกรและสมาชิกในครอบครัวมีการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกครั้ง เกษตรกรมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนที่อาศัยอยู่เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และเกษตรกรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในชุมชนและลงมติเพื่อประโยชน์สูงสุดของชุมชน เป็นต้น และอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านสุขภาพ เช่น เกษตรกร มีเครื่องนุ่งห่ม และเครื่องแต่งกายที่สะอาดเหมาะสมและเพียงพอ เกษตรกรรับประทานอาหารทุกมื้อตามหลักโภชนาการที่ถูกต้องอย่างเพียงพอ และเกษตรกรมีการตรวจสุขภาพร่างกายเป็นประจำทุกปีและมีการออกกำลังกายเป็นประจำเพื่อให้มีสุขภาพที่แข็งแรง เป็นต้น และด้านรายได้ เช่น เกษตรกรและสมาชิกในครอบครัวมีการวางแผนการใช้จ่ายอย่างประหยัดและหารายได้เสริมเพิ่มเติมทำให้มีเงินเหลือเก็บมากยิ่งขึ้น เกษตรกรมีรายได้เหมาะสมกับงานที่ทำอยู่ และเกษตรกรมีรายได้เพียงพอกับรายจ่าย และสามารถซื้อสิ่งของต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีพได้อย่างไม่มีปัญหา เป็นต้น

4. เกษตรกร ที่มีรายได้ต่อเดือนของครัวเรือน 15,001 - 20,000 บาท มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยรวม มากกว่า รายได้ต่อเดือนของครัวเรือนต่ำกว่า 10,000 บาท

5. เกษตรกร ที่มีค่าใช้จ่ายต่อเดือนของครัวเรือน 15,001 - 20,000 บาท มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยรวม มากกว่า ค่าใช้จ่ายต่อเดือนของครัวเรือน ต่ำกว่า 10,000 บาท

6. เกษตรกร ที่มีรายได้ต่อเดือนของครัวเรือน 15,001 - 20,000 บาท มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีคุณภาพชีวิตโดยรวม มากกว่า รายได้ต่อเดือนของครัวเรือน ต่ำกว่า 10,000 บาท

เกษตรกร ที่มีรายได้ต่อเดือนของครัวเรือน 15,001 - 20,000 บาท มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีคุณภาพชีวิต ด้านที่อยู่อาศัย มากกว่า รายได้ต่อเดือนของครัวเรือน ต่ำกว่า 10,000 บาท
เกษตรกรที่มีรายได้ต่อเดือนของครัวเรือน ตั้งแต่ 10,000 บาท - มากกว่า 20,000 บาท มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีคุณภาพชีวิต ด้านรายได้ มากกว่า รายได้ต่อเดือนของครัวเรือน ต่ำกว่า 10,000 บาท

7. เกษตรกร ที่มีจำนวนการกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร มากกว่า 20,000 บาท มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีคุณภาพชีวิตโดยรวม มากกว่า จำนวนการกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ต่ำกว่า 10,000 บาท

เกษตรกร ที่มีจำนวนการกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร มากกว่า 20,000 บาท มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีคุณภาพชีวิต ด้านที่อยู่อาศัย ด้านครอบครัว และด้านการมีส่วนร่วม มากกว่า จำนวนการกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ต่ำกว่า 10,000 บาท และ 10,000 - 15,000 บาท

8. ประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนมีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพชีวิตโดยรวม (QL) และตัวแปรที่สามารถพยากรณ์คุณภาพชีวิตโดยรวม ได้แก่ ด้านการเพิ่มรายได้ (IR) และด้านการออม (SM) ซึ่งสามารถสร้างสมการพยากรณ์คุณภาพชีวิตโดยรวม ได้ดังนี้

$$QL = 1.825 + 0.166 IR + 0.332 SM$$

เมื่อพิจารณาสมการพยากรณ์คุณภาพชีวิตเป็นรายด้าน พบว่า

1. ด้านสุขภาพ

$$HA = 1.717 + 0.254 IR + 0.243 SM$$

2. ด้านที่อยู่อาศัย

$$HB = 1.840 + 0.180 DE + 0.349 SM$$

3. ด้านครอบครัว

$$FM = 1.707 + 0.201 IR + 0.368 SM$$

4. ด้านรายได้

$$RV = 2.048 + 0.357 SM$$

5. ด้านการมีส่วนร่วม

$$PR = 2.017 + 0.472 SM$$

อภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนกับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. เกษตรกร มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนด้านการออม อยู่ในระดับมาก เนื่องจากการจัดทำบัญชีครัวเรือนเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้เกษตรกร

รู้จักบริหารจัดการด้านการเงิน รู้จักวางแผนการใช้จ่ายเงินภายในครัวเรือน ทำให้เกษตรกรเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้จ่ายเงิน มีการควบคุมการใช้จ่ายมากขึ้น และมีการออมเงินไว้ใช้บริโภค เมื่อรายได้ตกต่ำหรือขาดรายได้ ทำให้เกษตรกรมีเงินเหลือเก็บไว้ใช้ในอนาคตในยามจำเป็นหรือฉุกเฉิน เป็นการสร้างความมั่นคงในชีวิตให้กับเกษตรกร สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพรรณิ (2551 : 43) พบว่า การทำบัญชีครัวเรือนมีความจำเป็น เพราะทำให้มีเงินออมมากขึ้น เมื่อรู้จักบันทึกรายรับรายจ่ายต่าง ๆ ก็จะทำให้ทราบถึงสถานะการเงินของครอบครัวว่ามีความสมดุลกันหรือไม่ และเมื่อมีรายได้มากแต่รายจ่ายน้อย ก็จะทำให้เหลือเงินอีกส่วนหนึ่งที่จะเก็บไว้เป็นเงินออมของครัวเรือนต่อไป เมื่อถึงวาระที่จะต้องชำระหนี้ ก็สามารถที่จะมีเงินที่จะนำไปชำระได้ครบถ้วนตามเวลาที่กำหนดเพราะได้แบ่งเงินส่วนหนึ่งเก็บออมไว้แล้ว ทำให้ทราบรายละเอียดรายจ่ายของครอบครัวในแต่ละเดือน การบันทึกการต่าง ๆ ลงในสมุดบัญชีครัวเรือน ทำให้เกษตรกรสามารถที่จะรับรู้ฐานะทางการเงินของครอบครัวในแต่ละเดือนว่ารายได้ออกกับรายจ่ายสมดุลกันหรือไม่ อีกทั้งยังทำให้เกษตรกรมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เพราะมีการใช้จ่ายอย่างพอตัวทำให้ไม่ต้องไปกู้หนี้ยืมสินจากแหล่งต่าง ๆ และยังเห็นว่าการทำบัญชีครัวเรือนทำให้มีการใช้จ่ายอย่างรอบคอบและไม่ฟุ่มเฟือย รู้จักตัดทอนรายจ่ายต่าง ๆ ที่ไม่จำเป็นและสิ่งของฟุ่มเฟือยออกไปได้

2. เกษตรกร มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยรวม ด้านการลดรายจ่าย และด้านการเพิ่มรายได้ อยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากรายได้หลักส่วนใหญ่ของเกษตรกรมาจากภาคเกษตรกรรมและการรอเก็บเกี่ยวผลผลิตตามฤดูกาลซึ่งต้องใช้เวลาทำให้รายได้ของเกษตรกรมีความไม่แน่นอน อีกทั้งเกษตรกรยังประสบกับปัญหาเศรษฐกิจที่ผันผวนส่งผลกระทบต่อรายได้ทำให้มีรายได้ไม่เพียงพอแต่เกษตรกรกลับมีภาระค่าใช้จ่ายที่ต้องจ่ายทุกวัน และเกษตรกรส่วนใหญ่ซื้ออาหารเพื่อบริโภคในครัวเรือน ในขณะเดียวกันสินค้าต่าง ๆ ก็มีราคาแพงขึ้น ประกอบกับทางเลือกในการประกอบอาชีพเสริมอื่น ๆ มีน้อย และรายได้เสริมจากการทำเกษตรแบบผสมผสานมีปริมาณผลผลิตน้อยจึงไม่สามารถสร้างรายได้อย่างจริงจัง ทำให้เกษตรกรประสบปัญหาทางการเงิน เกษตรกรไม่สามารถวางแผนการลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ มุทิตา ชิงห์ (2554 : 52) พบว่า ปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจของครัวเรือนมีผลต่อการทำบัญชีครัวเรือน โดยแรงผลักดันที่ต้องการใช้ชีวิตอย่างพอเพียงตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง แรงผลักดันที่ต้องการให้ครัวเรือนมีเงินออมมากขึ้น แรงผลักดันที่ต้องการให้มีการใช้จ่ายอย่างรอบคอบเหมาะสม และลดรายจ่ายที่ฟุ่มเฟือยได้ และแรงผลักดันที่ต้องการวางแผนเพิ่มรายได้และลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น มีผลต่อการทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกร สอดคล้องกับงานวิจัยของ วาริพิน มงคลสมัย (2551 : บทคัดย่อ) พบว่า การบันทึกบัญชีมีความยืดหยุ่นตามลักษณะรายได้ของครอบครัว และตามทัศนคติต่อการบันทึกบัญชีรายรับรายจ่าย โดยบางครอบครัวบันทึกบัญชีทุกวัน และบางครอบครัวบันทึกบัญชีเป็นรายสัปดาห์ เนื่องจากการมีรายได้น้อยและมีผู้ไม่ได้ประกอบอาชีพซึ่งทำให้ขาดรายได้ภายในครัวเรือน และทำให้มีรายได้น้อยไม่เพียงพอกับภาระค่าใช้จ่ายภายในครัวเรือน

3. เกษตรกร มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีคุณภาพชีวิตโดยรวม ด้านที่อยู่อาศัย ด้านครอบครัว และด้านการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก เนื่องจากการมีคุณภาพชีวิตที่ดีประกอบด้วยความต้องการขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่แล้วยังต้องทำให้ตนเองมีความสุขทั้งร่างกายและจิตใจอีกด้วย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการมีบ้านอยู่อาศัยที่มีความมั่นคงแข็งแรง การมีครอบครัวที่สุขสบายไม่ต้องไปทำงานไกลบ้าน มีการช่วยเหลือรับผิดชอบต่อกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว และได้อยู่กับใกล้ ๆ กับญาติ

พี่น้องทำให้ไปมาหาสู่กันสะดวก ตลอดจนการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และมีการรวมกลุ่มร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ส่งผลทางบวกต่อคุณภาพชีวิตทำให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีสอดคล้องกับงานวิจัยของ แสงระวี แก้วเมืองฝาง (2552 : 163 - 164) พบว่า คราวเรือนที่มีสมาชิกในครอบครัวจะรู้สึกอบอุ่นในชีวิต ไม่รู้สึกโดดเดี่ยวและเกิดความสัมพันธ์ที่ดีในหมู่เครือญาติและขยายไปสู่ชุมชน ทำให้สามารถเข้ากับเพื่อนบ้านได้ดีทั้งยังเกิดความร่วมมือกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ตลอดจนให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนซึ่งกันและกัน เกิดความรู้สึกพึงพอใจในการช่วยเหลือที่ได้รับจากบุคคลอื่นทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี

4. เกษตรกร มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีคุณภาพชีวิต ด้านสุขภาพ และด้านรายได้ อยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากปัญหาวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่ประเทศไทยกำลังเผชิญอยู่ในขณะนี้ส่งผลกระทบต่อเกษตรกร ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกพืชทางการเกษตรชนิดเดียวกันทำให้ผลผลิตทางการเกษตรล้นตลาด ราคาตกต่ำ เกษตรกรมีการใช้ปุ๋ยเคมีเพื่อเป็นการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรจึงทำให้ต้นทุนในการผลิตสูง เกษตรกรบางรายมีรายได้จากการรับจ้างเป็นรายวันและรายเดือนทำให้เกษตรกรมีรายได้ที่ไม่แน่นอน ไม่มีความมั่นคงในรายได้ รายได้ไม่เพียงพอกับภาระค่าใช้จ่ายภายในครัวเรือน ปัญหาหนี้สินก็ตามมาทำให้เกษตรกรปรับตัวไม่ทันคุณภาพชีวิตจึงไม่ดีเท่าที่ควร เมื่อเกษตรกรมีรายได้ไม่เพียงพอทำให้มีการกินอาหารที่ไม่ถูกสุขลักษณะไม่ปลอดภัยต่อสุขภาพ เมื่อมีอาการเจ็บป่วยเล็กน้อยก็ใช้ยาที่มีอยู่ในบ้านโดยไม่ไปพบแพทย์ ขาดการดูแลสุขภาพร่างกายส่งผลกระทบต่อสุขภาพของเกษตรกรซึ่งปัจจัยเหล่านี้มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของเกษตรกร สอดคล้องกับงานวิจัยของ กุสุมา โกศล (2555 : 172) พบว่า คุณภาพชีวิตด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ เกษตรกรขายผลผลิตได้ในราคาที่สม่ำเสมอตลอดปีและมีรายได้มากกว่ารายจ่ายซึ่งการขายผลผลิตของเกษตรกรส่วนใหญ่จะได้ราคาสูงต่ำแตกต่างกันแล้วแต่ช่วงเวลาซึ่งจะส่งผลให้รายได้ที่ได้รับมากน้อยต่างกันด้วยทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัจจัยด้านความต้องการของตลาด ราคาน้ำมันและสภาพภูมิอากาศที่ทำให้ได้ผลผลิตมากน้อยต่างกันด้วย ส่วนคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพอนามัย เกษตรกรส่วนใหญ่มุ่งแต่ทำงาน ทำให้การพักผ่อนนอนหลับแตกต่างจากบุคคลอื่น ซึ่งถือเป็นความเคยชินของเกษตรกรรวมทั้งหากเจ็บป่วยเล็กน้อย ๆ น้อย ๆ เกษตรกรก็จะซื้อยามาทานเองมากกว่าไปพบแพทย์ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของเกษตรกร สอดคล้องกับงานวิจัยของ เศรษฐโชค ศรีละพันธ์ (2553 : 94 - 95) พบว่า ด้านสุขภาพดี ประชาชนส่วนใหญ่มีสภาพปัญหาการกินอาหารที่ไม่ถูกสุขลักษณะ บริโภคอาหาร สุข ๆ ดิบ ๆ ซึ่งทำให้ไม่ปลอดภัยต่อสุขภาพ และคนที่มียาอายุ 35 ปีขึ้นไป ได้รับการตรวจสุขภาพประจำปีน้อยไม่สม่ำเสมอ เมื่อมีอาการเจ็บป่วยจึงไปโรงพยาบาลหรือสถานีนอนามัยเพื่อรักษาพยาบาล หรือทำการตรวจร่างกายเฉพาะกรณีที่น่าสงสัย และเมื่อมีอาการเจ็บป่วยเล็กน้อย มีการใช้ยาที่มีอยู่ในบ้าน โดยไม่ทราบระยะเวลาที่ยาหมดอายุ ส่วนด้านรายได้ก้าวหน้า ประชาชนส่วนใหญ่มีสภาพปัญหาในครัวเรือน เนื่องจากการมีรายได้น้อยไม่เพียงพอกับภาระค่าใช้จ่ายภายในครัวเรือน และมีผู้ไม่ได้ประกอบอาชีพซึ่งทำให้ขาดรายได้ภายในครัวเรือนส่งผลให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตไม่ดีเท่าที่ควร

5. เกษตรกร ที่มีรายได้ต่อเดือนของครัวเรือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีประสิทธิผลการจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยรวมแตกต่างกัน เนื่องจากรายได้ของเกษตรกรมาจากการขายผลผลิตทางการเกษตร เกษตรกรที่มีขนาดของพื้นที่ไม่เท่ากันมีผลผลิตในปริมาณที่แตกต่างกันเป็นผลให้รายได้ต่อเดือนต่างกัน ส่งผลให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับจัดทำบัญชีครัวเรือนต่างกันออกไป เช่น เกษตรกรที่มีรายได้จำนวนมากอาจคิดว่ารายได้ของตนเพิ่มขึ้นและจะเพิ่มขึ้นทุกปี หากมีการจัดบันทึกบัญชี

รายรับและรายจ่ายอยู่เสมอเป็นประจำทุกวัน จะส่งผลให้มีการวางแผนทางการเงินภายในครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เป็นผลให้เกษตรกรมีความคิดเห็นแตกต่าง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกัญญา ชัยวิชู (2553 : บทคัดย่อ) พบว่า รายได้รวมของครัวเรือน รายจ่ายรวมของครัวเรือน และจำนวนเงินออมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดทำบัญชีครัวเรือน เนื่องจากเป็นปัจจัยที่ทำให้ประชากรตัดสินใจจัดทำบัญชีครัวเรือน

6. เกษตรกร ที่มีค่าใช้จ่ายต่อเดือนของครัวเรือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยรวมแตกต่างกัน เนื่องจากเกษตรกรมีสมาชิกในครัวเรือน และมีภาระหนี้สินแตกต่างกัน เป็นผลให้ค่าใช้จ่ายต่อเดือนที่ต่างกันด้วย ส่งผลให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือนต่างกันออกไป เกษตรกรที่มีภาระค่าใช้จ่ายจำนวนมากจะมีการจดบันทึกบัญชีเป็นประจำทุกวันและต่อเนื่อง เนื่องจากเห็นว่ากรจัดทำบัญชีครัวเรือนทำให้รู้ถึงสาเหตุของค่าใช้จ่ายที่ไม่เพียงพอ สามารถลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นลงได้และช่วยลดภาระหนี้สินได้จากการที่เกษตรกรมีค่าใช้จ่ายลดน้อยลง เกิดการระมัดระวังในการใช้จ่ายมากขึ้น ส่งผลให้เกษตรกรสามารถวางแผนทางการเงินในอนาคตได้ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกัญญา ชัยวิชู (2553 : บทคัดย่อ) พบว่า รายได้รวมของครัวเรือน รายจ่ายรวมของครัวเรือน และจำนวนเงินออมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดทำบัญชีครัวเรือน เนื่องจากเป็นปัจจัยที่ทำให้ประชากรตัดสินใจจัดทำบัญชีครัวเรือน

7. เกษตรกร ที่มีรายได้ต่อเดือนของครัวเรือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีคุณภาพชีวิตโดยรวม ด้านที่อยู่อาศัย และด้านรายได้แตกต่างกัน เนื่องจากกิจกรรมการเกษตรต้องอาศัยปัจจัยการผลิตและทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ซึ่งสิ่งเหล่านี้แต่ละครัวเรือนมีความแตกต่างกันทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ เกษตรกรที่สามารถสร้างผลผลิตทางการเกษตรได้ในปริมาณมากสามารถนำผลผลิตไปขายสร้างรายได้ให้กับครัวเรือนเพิ่มมากขึ้น ส่วนเกษตรกรที่สร้างผลผลิตทางการเกษตรได้น้อยจะมีโอกาสเพิ่มพูนรายได้ให้กับครัวเรือนได้น้อย เป็นผลให้เกษตรกรที่มีรายได้สูงมีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีกว่า มีที่อยู่อาศัยที่มีความมั่นคงแข็งแรง สามารถซื้อสิ่งอำนวยความสะดวกและปัจจัยต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตได้สะดวกกว่า มีรายได้ที่เพียงพอและมีความมั่นคงในชีวิตกว่าเกษตรกรที่มีรายได้ต่ำ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อติเทพ มโนการ (2556 : บทคัดย่อ) พบว่า รายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกันมีผลต่อคุณภาพชีวิต เนื่องจากการมีรายได้ต่อเดือนที่เพียงพอกับการดูแลครอบครัวและค่าใช้จ่ายในเรื่องส่วนตัวมีผลโดยตรงต่อความเป็นอยู่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรี หล้าแหล่ง (2556 : 61) พบว่าเกษตรกรชาวสวนปาล์มน้ำมันในพื้นที่ภาคใต้ที่มีรายได้สูงจะรับรู้ถึงคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าเกษตรกรที่มีรายได้ต่ำ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีสุตา มีชำนาญ (2553 : 90) พบว่า ประชาชนที่มีรายได้เหลือเก็บมีคุณภาพชีวิตดีกว่าประชาชนที่มีรายได้พอใช้และเป็นหนี้ และประชาชนที่มีรายได้พอใช้มีคุณภาพชีวิตดีกว่าประชาชนที่มีรายได้เป็นหนี้ เนื่องจากประชาชนที่เป็นหนี้วิตกกังวลเกี่ยวกับการหาเงินเพื่อใช้จ่ายในชีวิตประจำวันและการแบ่งเงินส่วนหนึ่งไปใช้หนี้ จึงอาจทำให้ไม่สามารถหาสิ่งอำนวยความสะดวก หรือซื้อสิ่งของที่ต้องการได้เหมือนกับผู้ที่ไม่มีเงินพอใช้และเหลือเก็บ

8. เกษตรกร ที่มีจำนวนการกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรแตกต่างกัน มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีคุณภาพชีวิตโดยรวม ด้านที่อยู่อาศัย ด้านครอบครัว และด้านการมีส่วนร่วมแตกต่างกัน เนื่องจากค่าครองชีพที่สูงขึ้นและสภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน ทำให้เกษตรกรมีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่ายและปัญหาราคาสินค้าผลผลิตที่ไม่ได้ตามเป้าหมาย

เป็นผลให้เกษตรกรต้องกู้ยืมเงินเพื่อนำมาใช้จ่ายในการผลิตและการบริโภคในครัวเรือน เช่น การศึกษาของบุตร การซื้อสินค้าเพื่ออำนวยความสะดวก การลงทุนประกอบอาชีพ รวมทั้งสาเหตุอื่น ๆ ส่งผลให้เกษตรกรที่มีการกู้ยืมเงินในจำนวนมากจะมีภาระหนี้สินที่เพิ่มสูงขึ้นมากกว่าเกษตรกรที่มีการกู้ยืมเงินในจำนวนน้อย เกษตรกรที่มีภาระหนี้สินที่เพิ่มขึ้นต้องทำงานหนักมากขึ้นเพื่อให้มีเงินมาจ่ายชำระหนี้ และเกษตรกรต้องเพิ่มจำนวนผลผลิตมากขึ้นเพื่อให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้น ทำให้ไม่มีเวลาอยู่กับครอบครัว รวมถึงการมีส่วนร่วมในชุมชนน้อยลง เป็นผลให้เกษตรกรที่มีการกู้ยืมเงินในจำนวนที่แตกต่างกันย่อมมีคุณภาพชีวิตต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐกาญจน์ สาสิงห์ (2548 : บทคัดย่อ) พบว่า ภาระหนี้เป็นตัวแปรสำคัญที่มีผลกระทบต่อระดับความสุข โดยการมีหนี้ที่ไม่เป็นภาระหรือเป็นภาระพอสมควรจะไม่มีผลกระทบต่อระดับความสุข แต่การมีหนี้ที่เป็นภาระหนักถึงหนักมากส่งผลในเชิงลบต่อระดับความสุข สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริภาพ สุคันธา (2552 : 31) พบว่า ปัญหาภาระหนี้สินของเกษตรกรในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจที่ทำให้เกษตรกรต้องสร้างภาระหนี้อย่างต่อเนื่องเพื่อนำมาชำระหนี้สินที่ก่อขึ้น ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของเกษตรกรต้องให้สมาชิกไปทำงานภายนอกชุมชนโดยเฉพาะในชุมชนเมืองมีมากขึ้น เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ นอกจากนี้ภาระหนี้จากการลงทุนเพื่อการเกษตรยังส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่แย่งลง นอกจากนี้เกษตรกรยังเกิดความเครียดเนื่องจากต้องหาแหล่งเงินทุนเพื่อปลดภาระหนี้สิน และภาระของครอบครัวที่ต้องแบกรับ และอาจจะเกิดเป็นปัญหาสังคมตามมาในภายหลัง

9. ประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการลดรายจ่าย มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพชีวิต ด้านที่อยู่อาศัย เนื่องจากการลดรายจ่ายเป็นวิธีการหนึ่งที่สำคัญซึ่งเป็นผลมาจากการจัดทำบัญชีครัวเรือน ทำให้ทราบข้อมูลสถานการณ์ทางการเงินของครอบครัวทำให้รับรู้ถึงรายรับและรายจ่ายว่ามีอะไรบ้าง และรายจ่ายใดเป็นรายจ่ายที่ฟุ่มเฟือยที่ไม่จำเป็นหรือเป็นรายจ่ายที่สามารถประหยัดได้ โดยนำข้อมูลจากการจดบันทึกบัญชีครัวเรือนมาพิจารณาซึ่งจะนำไปสู่แนวทางการลดรายจ่าย ถ้าเกิดรายได้ไม่พอกับรายจ่ายต้องปรับรายจ่ายให้ลดลงเพื่อไม่ให้ครอบครัวเดือดร้อน ทำให้เกิดการปรับพฤติกรรมการใช้จ่าย และช่วยลดภาระหนี้สินได้ส่วนหนึ่งจากการที่มีรายจ่ายลดน้อยลงทำให้มีเงินใช้หนี้ได้อย่างครบถ้วนและตามระยะเวลาที่กำหนด ถือได้ว่าการจัดทำบัญชีครัวเรือนช่วยให้มีการวางแผนทางการเงินภายในครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีที่อยู่อาศัยมีความสะดวกสบาย สามารถซื้อสิ่งของอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ได้มากขึ้น จากการมีรายจ่ายลดลงทำให้มีเงินออมเพิ่มมากขึ้นเป็นผลให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ วาริพัฒน์ มงคลสมัย (2552 : บทคัดย่อ) พบว่า การแยกค่าใช้จ่ายที่จำเป็นและค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นออกจากกันจะทำให้ได้รู้การใช้จ่ายในบัญชีครัวเรือนที่ชัดเจนรู้ว่ารายจ่ายของครอบครัวส่วนมากมาจากรายจ่ายที่ไม่จำเป็น ทำให้ต้องเริ่มประหยัดค่าใช้จ่ายมากขึ้นและกระตุ้นให้สมาชิกในครอบครัวประหยัดครอบครัวก็จะมีพอกินพอใช้ในแต่ละเดือน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุคนธ์ เหลืองอิงคะสุต (2551 : 64) พบว่า ประชาชนเห็นด้วยในเรื่องของการจัดทำบัญชีครัวเรือน ช่วยให้สมาชิกในครัวเรือนสามารถวางแผนการใช้จ่ายภายในครัวเรือนได้อย่างเหมาะสม ทราบสาเหตุของปัญหาการรายรับไม่เพียงพอกับรายจ่าย ช่วยในการบริหารจัดการครอบครัว ลดค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือยลง ลด เลิก อบายมุขต่าง ๆ ช่วยในการลดรายจ่ายของครัวเรือน มีการเก็บออมเพิ่มขึ้น มีความจำเป็นในการวางแผนชีวิตในครัวเรือน สามารถพึ่งพาตนเองได้มากขึ้น มีความเป็นอยู่แบบพอเพียง สามารถจัดทำแผนชีวิตได้อย่างเหมาะสมประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สามารถดำเนินชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข

10. ประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการเพิ่มรายได้ มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพชีวิตโดยรวม ด้านสุขภาพ และด้านครอบครัว เนื่องจากการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่องทำให้ทราบถึงรายรับรายจ่ายที่แท้จริงว่าได้มาจากแหล่งใดบ้าง ทำให้ทราบถึงสาเหตุหารายรับที่ไม่เพียงพอกับรายจ่ายนำไปสู่แนวทางการหาวิธีเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว เช่น เกษตรกรมีการใช้ที่ดินทำการเกษตรอย่างเต็มที่เพื่อเพิ่มผลผลิต เกษตรกรมีการทำการเกษตรที่เน้นปลูกเพื่อกินเองก่อนโดยนำเอาผลผลิตที่ได้มาบริโภคส่วนผลผลิตที่เหลือจากการบริโภคหรือผลผลิตเพื่อขายจะเป็นรายได้สำหรับใช้สอยในครัวเรือน ทำให้ครอบครัวมีรายได้เพิ่มมากขึ้นมีการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์โดยการทำอาชีพเสริม และมีการส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัวเข้าร่วมกิจกรรมด้านอาชีพ รู้จักแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่าและเข้าร่วมกิจกรรมการสร้างมูลค่าของชุมชน ส่งผลให้ครอบครัวมีรายได้เพิ่มมากขึ้น การมีรายได้เพิ่มขึ้นเป็นผลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เมื่อเกิดการเจ็บป่วยก็มีเงินไปจ่ายค่ารักษาพยาบาล และสามารถซื้ออาหารรับประทานได้ถูกต้องตามหลักโภชนาการ ทำให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ รพีพร คำชุ่ม (2550 : บทคัดย่อ) พบว่าการจัดทำบัญชีครัวเรือนแสดงให้เห็นถึงรายรับรายจ่ายของครอบครัวในแต่ละเดือนว่าเพิ่มขึ้นหรือลดได้มากน้อยเพียงใด ทำให้ฐานะทางการเงินของครอบครัวเพียงพอต่อรายรับและรายจ่ายในชีวิตประจำวัน เกิดการวางแผนการเพาะปลูกผลผลิตทางการเกษตรว่าสินค้าเกษตรชนิดใดสามารถสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัวมากที่สุด เพื่อเปรียบเทียบกับการลงทุนในแต่ละปีและนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบการเพาะปลูกผลผลิตทางการเกษตรในฤดูกาลต่อไป เกษตรกรสามารถประเมินผลการลงทุนในแต่ละฤดูกาลว่าผลผลิตทางการเกษตรมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นหรือลดลงอย่างไร ทำให้เกิดการวางแผนการใช้เงินอย่างมีวินัยและเป็นระบบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พจณี ยี่งนอก (2554 : บทคัดย่อ) พบว่าการจัดทำบัญชีครัวเรือนส่งผลให้ชาวบ้านเกิดการวางแผนการใช้จ่ายในครัวเรือนและการใช้จ่ายลงทุนประกอบอาชีพ เป็นเกราะป้องกันไม่ให้เกิดการใช้จ่ายเกินดุล ป้องกันปัญหาหนี้สินที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตอีกทั้งการจัดบันทึกบัญชีครัวเรือนเปรียบได้กับการเรียนรู้ของชาวบ้าน เพราะการปฏิบัติที่เห็นประโยชน์ที่แท้จริงทำให้เกิดการยอมรับและเชื่อมั่นในหนทางที่นำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินให้ดีขึ้น สร้างวินัยการใช้จ่ายเงินให้เกิดขึ้นในครัวเรือนได้อย่างแท้จริง อีกทั้งเป็นการพัฒนาให้เห็นคุณค่าของเงินที่หามาได้และใช้สิ่งของต่าง ๆ ที่มีอยู่ได้อย่างคุ้มค่ามากยิ่งขึ้น

11. ประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการออม มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพชีวิตโดยรวม ด้านสุขภาพ ด้านที่อยู่อาศัย ด้านครอบครัว ด้านรายได้ และด้านการมีส่วนร่วม เนื่องจากการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่ดีมีประสิทธิภาพทำให้ทราบถึงยอดคงเหลือของเงินที่เป็นปัจจุบัน สามารถวางแผนการใช้จ่ายเงินที่ยังคงเหลืออยู่ได้อย่างรอบคอบ ระมัดระวังเพื่อที่จะได้ไม่ใช้จ่ายเกินกว่ารายได้ เกิดการควบคุมพฤติกรรมในการใช้จ่ายโดยลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นลงทำให้มีเงินออมเพิ่มขึ้น ทุกคนในครอบครัวรู้ถึงแหล่งที่มาของรายรับและการใช้ไปของค่าใช้จ่ายในแต่ละวันทำให้สามารถนำข้อมูลการใช้จ่ายมาวางแผนบริหารการเงินในอนาคตได้ ทำให้การบริหารการเงินในครัวเรือนมีระเบียบ รู้จักบริหารการเงินในครอบครัวให้มีความพอดีเหลือไว้พอใช้และไว้เก็บออม เป็นผลให้ภาระหนี้สินภายในครัวเรือนลดลง ส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีในทุกด้านอีกทั้งข้อมูลที่ได้จากการบันทึกบัญชียังเป็นการเรียนรู้และการสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาชุมชนซึ่งจะช่วยปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปสู่แนวทางการออมเพิ่มมากขึ้น และเป็นการสร้างความสามัคคีในชุมชน ก่อเกิดชุมชนที่มีความเข้มแข็งสามารถรับมือกับภาวะเศรษฐกิจที่ไม่มีความแน่นอนได้ สอดคล้องกับงานวิจัย

ของ สุพรรณณี ต้อนรับ (2551 : 43) พบว่า การทำบัญชีครัวเรือนมีความจำเป็นเพราะทำให้มีเงินออมมากขึ้นเมื่อรู้จักบันทึกรายรับรายจ่ายต่าง ๆ ก็จะทำให้ทราบถึงสถานะการเงินของครอบครัวว่ามีความสมดุลกันหรือไม่ และเมื่อมีรายได้มากแต่รายจ่ายน้อยก็จะทำให้เหลือเงินอีกส่วนหนึ่งที่จะเก็บไว้เป็นเงินออมของครัวเรือนต่อไป เมื่อถึงวาระที่จะต้องชำระหนี้ก็สามารถที่จะมีเงินที่จะนำไปชำระได้ครบถ้วนตามเวลาที่กำหนดเพราะได้แบ่งเงินส่วนหนึ่งเก็บออมไว้แล้วทำให้ทราบรายละเอียดยรายได้รายจ่ายของครอบครัวในแต่ละเดือน การบันทึกรายการต่าง ๆ ลงในสมุดบัญชีครัวเรือนทำให้เกษตรกรสามารถที่จะรับรู้ฐานะทางการเงินของครอบครัวในแต่ละเดือนว่ารายได้กับรายจ่ายสมดุลกันหรือไม่ อีกทั้งยังทำให้เกษตรกรมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เพราะมีการใช้จ่ายอย่างพอตัวทำให้ไม่ต้องไปกู้หนี้ยืมสินจากแหล่งต่าง ๆ และยังเห็นว่าการทำบัญชีครัวเรือนทำให้มีการใช้จ่ายอย่างรอบคอบและไม่ฟุ่มเฟือย รู้จักตัดทอนรายจ่ายต่าง ๆ ที่ไม่จำเป็นและสิ่งของฟุ่มเฟือยออกไปได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 เกษตรกรควรให้ความสำคัญกับการออม โดยมีการจดบันทึกข้อมูลรายรับและรายจ่ายลงในสมุดบัญชีครัวเรือนทุกวัน เพื่อให้ได้ข้อมูลด้านการเงินของครอบครัวที่เป็นจริง และสามารถสรุปได้ว่าในแต่ละเดือนครอบครัวมีรายรับเท่าไร รายจ่ายเท่าไร เพื่อเป็นการวางแผนการออมของครอบครัวให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 เกษตรกรควรให้ความสำคัญกับการวางแผนการใช้จ่ายภายในครัวเรือน และควบคุมพฤติกรรมในการใช้จ่ายโดยลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นลง ทำให้เกษตรกรมีเงินออมเพิ่มมากขึ้นและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

1.3 เกษตรกรควรตระหนักถึงการเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว เพื่อให้ครอบครัวมีรายได้เพียงพอต่อการใช้จ่ายและเป็นการสร้างความมั่นคงให้กับครอบครัวทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี

1.4 เกษตรกรควรให้ความสำคัญกับการวางแผนการออมและบริหารเงินออมของครอบครัวให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งจะช่วยให้สถานการณ์ทางการเงินของครอบครัวดีขึ้น ทำให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้นไป

1.5 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญต่อครัวเรือนเกษตรกรที่มีรายได้น้อย และมีค่าใช้จ่ายสูง เพราะเกษตรกรกลุ่มนี้มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนในระดับน้อย จึงเห็นควรว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้ามาให้ความรู้ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน และส่งเสริมให้เกษตรกรมีการทำบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาผลกระทบของประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนและคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในจังหวัดอื่น ๆ เพื่อให้ทราบถึงความคิดเห็นของเกษตรกรแล้วนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และเปรียบเทียบ เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ในการส่งเสริมให้เกษตรกรมีการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพิ่มมากขึ้น และสามารถนำข้อมูลจากการวิจัยไปประยุกต์ใช้ได้ตรงตามเป้าหมายยิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาผลกระทบหรือปัจจัยด้านอื่น ๆ เช่น การเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน ประสบการณ์ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน เป็นต้น ที่อาจเป็นตัวผลักดันทำให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีและเพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำบัญชีครัวเรือนต่อไป

2.3 ควรมีการศึกษาผลกระทบหรือปัจจัยด้านอื่น ๆ เช่น การเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน ประสบการณ์ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีครัวเรือน เป็นต้น ที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกร เพื่อให้ได้ข้อมูลและความคิดเห็นที่สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2.4 ควรมีการศึกษาผลกระทบของสาเหตุปัญหาในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกร โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการลดรายจ่าย และด้านการเพิ่มรายได้ เพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้กับเกษตรกรในช่วงการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจในปัจจุบัน

2.5 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรจะศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเกษตรกรในจังหวัดอื่น ๆ เพิ่มเติม เพื่อเปรียบเทียบว่ามีความคิดเห็นแตกต่างจากเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคามหรือไม่อย่างไร และเพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่ละเอียดและเกิดประโยชน์สูงสุด

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมการพัฒนาชุมชน. คู่มือปฏิบัติการเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนเพื่อยกระดับรายได้ครัวเรือน.
กรุงเทพฯ : สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน, 2549.
- กรมตรวจบัญชีสหกรณ์. บัญชีกับเศรษฐกิจพอเพียงนำไปสู่ชีวิตการสร้างวิถีเศรษฐกิจพอเพียงโครงการ
เสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีแก่เกษตรกร. กรุงเทพฯ : กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2550.
- กุลวดี สอนกลิ่น. ความหมายของเกษตร. 2553. <<http://www.l3nr.org/posts/403148>>
5 กรกฎาคม 2557.
- กุสุมา โกศล. คุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางในยุคเศรษฐกิจถดถอย : ศึกษากรณี
จังหวัดสุราษฎร์ธานีและนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ รศ.ม. กรุงเทพฯ :
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2555.
- จตุพล สุภิสงห์. ความสำคัญของการเกษตรไทย. 2555.
<http://blogspot.com/2012/01/blog-post_15.html> 5 กรกฎาคม 2557.
- จำเริญ ยืนยงสวัสดิ์. ประวัติการกสิกรรม. 2550.
<<http://www.natres.psu.ac.th/Department/PlantScience/index.htm>>
6 กรกฎาคม 2557.
- ฉัตรมณี กลางสวัสดิ์. การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านการเงินของประชาชนที่จัดทำบัญชีครัวเรือน
กรณีศึกษาในเขตพื้นที่ ตำบลอ่างทอง อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร. สารนิพนธ์ บธ.ม.
พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2552.
- ฉวีวรรณ เรืองทัย. การศึกษาคุณภาพชีวิตของแรงงานอพยพในจังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์
สศ.ม. สมุทรปราการ : มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, 2541.
- ชนิตา โชติเสถียรกุล. การศึกษาสภาพปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนของผู้ปกครองนักศึกษา
สาขาการบัญชี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ภาคพายัพ เชียงใหม่.
รายงานการวิจัย เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา, 2553.
- ชุมพลภัทร์ คงธนจารุณันต์. การดำเนินชีวิตและคุณภาพชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ของเกษตรกรในหมู่บ้านหนองมะจับ ตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่.
วิทยานิพนธ์ วศ.ม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2551.
- ชูศักดิ์ คงคานนท์. ภูมิศาสตร์ประเทศไทย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2555.
- ณัฐกาญจน์ สาสิงห์. ภาวะหนี้กับความอยู่ดีมีสุขของประชากรในจังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์
วส.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2548.
- ทิพวัลย์ วรรณโชติมาเวช. คุณภาพชีวิตผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. อุดรธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, 2546.
- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. “บัญชีครัวเรือนกับเกษตรกรไทย,” จุลสารรายเดือน.
347 : 4 – 11, 2548.
- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรจังหวัดมหาสารคาม. โครงการพักหนี้ด้วยบัญชีครัวเรือน.
ม.ป.ป. <<http://webhost.cpd.go.th/maharakham/DebtReductionPrograms.html>>
30 สิงหาคม 2556.

- ธนาการเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรจังหวัดมหาสารคาม. รายงานจำนวนลูกค้าที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้. มหาสารคาม : ธนาการเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรจังหวัดมหาสารคาม, 2555.
- นภาพร ลิขิตวงศ์ขจร. “บัญชีครัวเรือน เครื่องมือสู่เศรษฐกิจพอเพียง,” วารสารศูนย์วิชาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 3 : 25 – 26, 2550.
- นวลจันทร์ สระทองทิว. พัฒนาการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน ตำบลท่าเรือ อำเภอบ้านนาเดิม จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. สุราษฎร์ธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, 2553.
- บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2554.
- ปัทมา คุ่มศรี. ความหมายของเกษตร. 2553. <<http://www.l3nr.org/posts/418311>> 5 กรกฎาคม 2557.
- พจนี ยิ่งนอก. กระบวนการจัดทำบัญชีครัวเรือนของชุมชนบ้านรางอีเม้ย อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ บธ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2554.
- พิเชษฐ์ ตั้งสงค์ไพบูรณ์. ความต้องการของชุมชนที่มีต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนในพื้นที่ อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ บข.ม. นนทบุรี : วิทยาลัยราชพฤกษ์, 2555.
- พัชรี หล้าแหล่ง. การศึกษาคุณภาพชีวิตและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนปาล์มน้ำมันในพื้นที่ภาคใต้. รายงานผลการวิจัย เชียงราย : มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 2556.
- ภัทรณรินทร์ นิลวดีพิศพัชร. การจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อการเพิ่มยอดเงินออมในอนาคต. 2554. <<http://kmcdd.ecgates.com/kmblog>> 20 กุมภาพันธ์ 2557.
- ภัทรา เรื่องสินภิญญา. พฤติกรรมการบันทึกบัญชีรายได้และรายจ่ายส่วนบุคคลของนักศึกษาและบุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์ บข.ม. เพชรบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, 2552.
- มุกิตา ชิงห์. ปัจจัยที่มีผลต่อเกษตรกรอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ในการทำบัญชีครัวเรือน. สารนิพนธ์ บข.ม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2554.
- รพีพร คำชุ่ม. ความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีครัวเรือน : กรณีศึกษาเกษตรกรในเขตอำเภอเมือง จังหวัดน่าน. สารนิพนธ์ บข.ม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2550.
- วาริพิน มงคลสมัย. การจัดการความรู้ทางบัญชีเพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในการผลิตผลิตภัณฑ์ลำไยอบแห้งสีทองของกลุ่มเกษตรกรบ้านเหมืองแก้ว ตำบลมะเขือแจ้ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์ บข.ม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, 2551.
- ศรีสุดา มีชานาญ. คุณภาพชีวิตของประชาชนในอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. นครปฐม : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, 2553.
- ศรีเมือง พลังฤทธิ์. คุณภาพชีวิตประชากร. รายงานการวิจัย กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2552.
- เศรษฐโชค ศรีละพันธ์. รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ. สารนิพนธ์ รศ.ม. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2553.

- สุกัญญา ชัยวิฑู. ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชากรในอำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ, 2553.
- สุคนธ์ เหลืองอิงคะสุต. ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริกับกรบบันทึกบัญชีครัวเรือนของประชาชนในเขตพื้นที่ ตำบลหนองไผ่ อำเภอมือง จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. อุดรธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, 2551.
- สุพรรณณี ต่อนรับ. การทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดเชียงใหม่. สารนิพนธ์ วศ.ม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2551.
- สุภาคย์ อินทองคง. การศึกษาคือการพัฒนาชีวิต กรณีการออม เศรษฐกิจพอเพียงและการทำบัญชีครัวเรือน. 2550. < <http://www.thaingo.org/writer/view.php> > 6 สิงหาคม 2556.
- สมัย เจริญหอม. การพัฒนาการจัดทำบัญชีครัวเรือน เพื่อการพึ่งพาตนเองของประชาชนหมู่บ้านแอ ตำบลพันนา อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2554.
- สาวิตรี เมืองมุงคุณ. คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเนินสูง อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี. สารนิพนธ์ รศ.ม. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2551.
- สิรภพ สุคันธา. ปัญหาภาระหนี้สินเกษตรกร กรณีศึกษาหมู่บ้านหนองหล่ม ตำบลบ้านหลวง อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่. รายงานวิจัย ศ.บ เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2552.
- แสงระวี แก้วเมืองฝาง. รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในจังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. เชียงราย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 2552.
- สำนักงานจังหวัดมหาสารคาม. แผนพัฒนาจังหวัดมหาสารคาม (พ.ศ. 2557 - 2560). มหาสารคาม : สำนักงานจังหวัดมหาสารคาม กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด, 2557.
- สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 5. รายงานประจำปี 2554. มหาสารคาม : สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 5 กรมพัฒนาที่ดิน, 2554.
- สำนักงานพาณิชย์จังหวัดมหาสารคาม. ข้อมูลการตลาดจังหวัดมหาสารคาม. มหาสารคาม : สำนักงานพาณิชย์จังหวัดมหาสารคาม, 2553.
- สำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม. ข้อมูลการเกษตรกรรม. 2557. <<http://www.maharakham.doae.go.th>> 21 พฤษภาคม 2557.
- องค์การอนามัยโลก. “The Development of The World Health Organization Quality of Life Assessment Instrument In. J Orley, & Kuyken (Eds.)” Quality of Life Assessment : International Perspectives. pp.41-75. New York : Springer-Verlag., 1994. ตำบลวารี อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย. สารนิพนธ์ วศ.ม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 2551.
- อนรรักษ์ ปิ่นทอง. ปัญหาสิ่งแวดล้อม. 2550. <<http://reg.ksu.ac.th/teacher/anurak/Home1.htm>> 15 มกราคม 2556.

- Black, K. Business Statistic for Contemporary Decision Making. 4thed.
U.S.A. : John Wiley & Son, 2006.
- Chira, C. ทำบัญชีครัวเรือนวิธีง่าย ๆ ในการวางแผนการเงินและแก้ไขปัญหาหนี้สิน. 2551.
<<http://www.lasiaproperty.net/index.php?mo=14&newsid=114989>>
19 กรกฎาคม 2556.
- Evans, J. What to Include in a Household Budget. 2009.
<<https://suite.io/jenny-evans/1nnr2k1>> 7 กรกฎาคม 2557.
- Ferrans, C. and M. Power. Quality of life. Chicago : Rand Mc Nally & Company,
1992.
- Ferreira, H.G. and others. “Beyond Oaxaca - Blinder : Accounting for Differences
in Household Income Distributions Across Countries,”
Policy Research Working Paper Series. 2828. : 32 – 33 ; February, 2002.
- Headey, B. “Hilda’s Household Financial Accounts : Their Value for Developing
Improved Assessments of Economic Well – Being and Poverty,”
Australian Economic Review. 38 : 30 -31 ; July, 2007.
- Hunter, S. “Adult Day Care : Promotinh Quality of Life for the Flderly,”
Journal of Gerontological Nursing. 18 : 17 - 20, 1992.
- Meeberg, J.A. “Quality of Life : A Concept and Analysis,” Journal of Advanced
Nursing. 18 : 32, 1992.
- Nunnally, J.C. and I.H. Bernstein. Psychometric Theory. New York : McGraw Hill,
1994.
- Nunnally, J.C. Psychometric Theory. 2nded. New York : McGraw Hill, 1978.
- Orem, E. Nursing Concepts of Rractise. 3rded. New York : Mc Graw Hill Book
Company, 2001.
- Pendakur, K. “Changes in Canadian Family Income and Family Consumption
Inequality Between 1978 and 1992,” Review of Income and Wealth.
44(2) : 259-283, 2005.
- Phillip, E. “Household Budget & Managing Debt,” Academy of Financial Literacy.
11, 2010.
- Piorkowsky, M.B. “Household Accounting in Germany – Some Statistical
Evidence and The Development of New Systems,”
Accounting, Auditing & Accountability Journal. 13 : 518 - 534, 2000.
- Sheldon, W. “The Helping to End Man’ Hopeless Existence,” British Medical Journal.
8 : 321, 2000.
- Walker, S.P. and G.D. Carnegie. “Household Accounting in Australia : Prescription
and Practice from the 1820s to the 1960s,” Accounting, Auditing &
Accountability Journal. 20 : 210 – 236, 2007.

- Wallace, W.H. Household Accounting. New York : The Palmer Series Commercial Text Book, 2014.
- Whelan, S. How to Set up a Household Budget. 2008.
<<https://suite.io/susan-whelan/j872tr>> 7 กรกฎาคม 2557.
- Zhan, L. “Quality of Life : Conceptual and Measurement Issues,”
Journal of Advanced Nursing. 17 : 793 – 800 ; July, 1992.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนกับคุณภาพชีวิต
ของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม

คำชี้แจง

แบบสอบถามชุดนี้ เป็นแบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนกับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม เพื่อประกอบการศึกษาระดับปริญญาโทของผู้วิจัย หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคามผู้วิจัยใคร่ขอความอนุเคราะห์และขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากท่าน โปรดให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถามให้ครบทุกคำถาม

แบบสอบถามข้อมูลชุดนี้ แบ่งออกเป็น 4 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม	จำนวน 5 ข้อ
ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการเกษตรในจังหวัดมหาสารคาม	จำนวน 5 ข้อ
ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน	จำนวน 15 ข้อ
ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต	จำนวน 21 ข้อ

การตอบแบบสอบถามนี้ ข้อมูลที่ท่านตอบแบบสอบถามนี้จะถูกเก็บเป็นความลับ ไม่มีการใช้ข้อมูลใด ๆ ที่เปิดเผยข้อมูลของท่านในรายงาน การนำเสนอผลการวิจัยจะเสนอในภาพรวมเท่านั้น และคำตอบของท่านมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย กรุณาตอบให้ครบถ้วนสมบูรณ์ทุกข้อ ทุกตอน เพื่อให้การวิจัยนี้มีความเที่ยงตรงและเกิดประโยชน์อย่างแท้จริง โปรดตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง

หากท่านมีปัญหาหรือข้อสงสัยประการใดเกี่ยวกับแบบสอบถามชุดนี้ โปรดติดต่อ
ข้าพเจ้า นางสาวพรรณผกา แสงสุด หมายเลขโทรศัพท์ 089 - 4177171 และ E-mail :
panpaka.s@hotmail.co.th ผู้วิจัยใคร่ขอขอบพระคุณที่ท่านกรุณาสละเวลาในการให้ข้อมูล
ตอบแบบสอบถาม ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

(นางสาวพรรณผกา แสงสุด)

นิสิตปริญญาโท หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต

คณะกรรมการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

1. เพศ

() ชาย

() หญิง

2. อายุ

() น้อยกว่า 30 ปี

() 30 - 35 ปี

() 36 - 40 ปี

() มากกว่า 40 ปี

3. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

() 2 คน

() 3 - 4 คน

() 5 - 6 คน

() มากกว่า 6 คน

4. รายได้ต่อเดือนของครัวเรือน

() ต่ำกว่า 10,000 บาท

() 10,000 - 15,000 บาท

() 15,001 - 20,000 บาท

() มากกว่า 20,000 บาท

5. ค่าใช้จ่ายต่อเดือนของครัวเรือน

() ต่ำกว่า 10,000 บาท

() 10,000 - 15,000 บาท

() 15,001 - 20,000 บาท

() มากกว่า 20,000 บาท

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการเกษตรในจังหวัดมหาสารคาม

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

1. ประเภทการเกษตร

- () ทำนา () ทำสวน
() ทำไร่ () อื่นๆ (โปรดระบุ).....

2. กรรมสิทธิ์การถือครองที่ดิน

- () ตนเอง () เช่า
() อื่นๆ (โปรดระบุ).....

3. พื้นที่ถือครองทั้งหมด

- () น้อยกว่า 5 ไร่ () 5 - 10 ไร่
() 11 - 15 ไร่ () มากกว่า 15 ไร่

4. ขนาดของพื้นที่ทำการเกษตร

- () น้อยกว่า 5 ไร่ () 5 - 10 ไร่
() 11 - 15 ไร่ () มากกว่า 15 ไร่

5. จำนวนการกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส)

- () ต่ำกว่า 10,000 บาท () 10,000 - 15,000 บาท
() 15,001 - 20,000 บาท () มากกว่า 20,000 บาท

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรในจังหวัด

มหาสารคาม

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นที่สอดคล้องกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการลดรายจ่าย					
1. การจัดทำบัญชีครัวเรือน ช่วยให้คุณคำนึงถึงการใช้จ่ายค่าไฟฟ้า ค่าน้ำประปา และค่าน้ำมันเชื้อเพลิงอย่างประหยัด เพื่อให้รายจ่ายของครอบครัวต่ำที่สุด					
2. การจัดทำบัญชีครัวเรือน ช่วยให้คุณใส่ใจกับการเลือกปลูกพืชผักสวนครัวไว้ในบริเวณบ้านและเลี้ยงสัตว์ประเภท เป็ด ไก่ หรือหมู ไว้เพื่อบริโภคภายในครอบครัว					
3. การจัดทำบัญชีครัวเรือน ช่วยให้คุณให้ความสำคัญกับการทำปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยหมักธรรมชาติไว้ใช้เอง เพื่อลดต้นทุนจากการซื้อปุ๋ยเคมีและยังช่วยให้ได้ผลผลิตทางการเกษตรที่มีคุณภาพมากขึ้น					
4. การจัดทำบัญชีครัวเรือน ช่วยให้คุณทุ่มเทกับการคิดค้นและสามารถผลิตอุปกรณ์เครื่องมือทางการเกษตรขึ้นไว้ใช้เอง เพื่อลดค่าใช้จ่ายในครอบครัวให้น้อยลง					
5. การจัดทำบัญชีครัวเรือน ช่วยให้คุณไม่ดื่มของมึนเมาและไม่เล่นการพนัน เพื่อให้มีเงินเหลือไว้ใช้ในยามจำเป็น					
ด้านการเพิ่มรายได้					
6. การจัดทำบัญชีครัวเรือน ช่วยให้คุณมีอาชีพเสริมนอกเหนือจากอาชีพหลักที่ทำอยู่เป็นประจำ เพื่อให้ครอบครัวมีรายได้เพิ่มขึ้น					
7. การจัดทำบัญชีครัวเรือน ช่วยให้คุณให้ความสำคัญกับการเลือกใช้อุปกรณ์หรือเครื่องมือที่เหมาะสมกับการประกอบอาชีพ เพื่อให้เกิดความคุ้มค่ามากที่สุด					
8. การจัดทำบัญชีครัวเรือน ช่วยให้คุณมุ่งมั่นในการทำเกษตรแบบผสมผสาน เพื่อให้ได้ผลตอบแทนที่สูงขึ้น					
9. การจัดทำบัญชีครัวเรือน ช่วยให้คุณมีการจัดการกับที่ดินรกร้างว่างเปล่าให้เกิดประโยชน์สูงสุด เช่น มีการให้เช่าพื้นที่ เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว					

ตอนที่ 3 (ต่อ)

ประสิทธิผลการจัดทำบัญชีครัวเรือน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
10. การจัดทำบัญชีครัวเรือน ช่วยให้คุณมีการนำเศษสิ่งของเหลือใช้จากไร่นามาทำการผลิตเป็นพลังงานทดแทน เช่น ไบโอดีเซล แก๊สชีวภาพ เพื่อขายและใช้เองทำให้รายได้ของครอบครัวเพิ่มขึ้น					
ด้านการออม					
11. การจัดทำบัญชีครัวเรือน ช่วยให้คุณตระหนักถึงการวางแผนการใช้จ่ายเงินภายในครอบครัว เพื่อให้มีเงินออมเพิ่มมากขึ้น					
12. การจัดทำบัญชีครัวเรือน ช่วยให้คุณให้ความสำคัญกับการประหยัดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ภายในครอบครัว เพื่อสร้างความมั่นคงให้กับครอบครัว					
13. การจัดทำบัญชีครัวเรือน ช่วยให้คุณเห็นความสำคัญของการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในครอบครัว ทำให้การดำรงชีวิตเกิดความเป็นอยู่อย่างพอประมาณ					
14. การจัดทำบัญชีครัวเรือน ช่วยให้คุณมีการฝากเงินไว้กับธนาคาร หรือสถาบันการเงินต่าง ๆ เพื่อให้ครอบครัวมีเงินเก็บไว้ใช้ในอนาคต					
15. การจัดทำบัญชีครัวเรือน ช่วยให้คุณมุ่งมั่นในการเก็บออมเงินไว้ เพื่อเป็นทุนสำรองในครอบครัวและมีใช้ในยามจำเป็น					

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นที่สอดคล้องกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

คุณภาพชีวิต	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านสุขภาพ					
1. ท่านมีการตรวจสุขภาพร่างกายเป็นประจำทุกปี					
2. ท่านมีเครื่องนุ่งห่มและเครื่องแต่งกายที่สะอาด เหมาะสม และเพียงพอ					
3. ท่านรับประทานอาหารทุกมื้อตามหลักโภชนาการ ที่ถูกต้องอย่างเพียงพอ					
4. ท่านมีการออกกำลังกายเป็นประจำ เพื่อให้มีสุขภาพที่แข็งแรง					
ด้านที่อยู่อาศัย					
5. ท่านมีที่พักอาศัยที่มีความมั่นคงแข็งแรง					
6. ท่านตระหนักถึงขนาดของที่พักอาศัยว่าต้องเหมาะสมกับจำนวนผู้พักอาศัย					
7. ท่านมีอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ในการอำนวยความสะดวก เช่น โทรทัศน์ พัดลม ตู้เย็น อย่างเพียงพอ					
8. ท่านมีระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน เช่น ไฟฟ้า ประปา เพียงพอกับการใช้งาน					
ด้านครอบครัว					
9. ท่านและสมาชิกในครอบครัวมีความสัมพันธ์ที่ผูกพันใกล้ชิดกัน					
10. ท่านและสมาชิกในครอบครัวมีการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันเสมอ					
11. ท่านและสมาชิกในครอบครัวมีการปรึกษาหารือร่วมกันเสมอเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น					
12. ท่านอบรมสั่งสอนลูกหลานให้เข้าใจถึงการดำรงชีวิตอย่างพอเพียง พอประมาณ และพออยู่พอกิน					
13. ท่านดูแลเอาใจใส่สมาชิกทุกคนในครอบครัว มีความผูกพันและไว้วางใจซึ่งกันและกัน ทำให้ครอบครัวมีความสุข					

ตอนที่ 4 (ต่อ)

คุณภาพชีวิต	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านรายได้					
14. ท่านมีรายได้เหมาะสมกับงานที่ทำอยู่					
15. ท่านและสมาชิกในครอบครัวมีรายได้รวมกันมากกว่ารายจ่ายทั้งหมด และมีเงินออมไว้ใช้ในยามจำเป็นหรือฉุกเฉิน					
16. ท่านและสมาชิกในครอบครัวมีการวางแผนการใช้จ่ายอย่างประหยัด และหารายได้เสริมเพิ่มเติมทำให้มีเงินเหลือเก็บมากยิ่งขึ้น					
17. ท่านมีรายได้เพียงพอกับรายจ่าย และสามารถซื้อสิ่งของต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีพได้อย่างไม่มีปัญหา					
ด้านการมีส่วนร่วม					
18. ท่านมีการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในบริเวณชุมชนที่พักอาศัยอยู่เสมอ					
19. ท่านมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในชุมชนและลงมติ เพื่อประโยชน์สูงสุดของชุมชน					
20. ท่านและสมาชิกในครอบครัวมีการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกครั้ง					
21. ท่านมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่ เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น					

ภาคผนวก ข
คุณภาพเครื่องมือ

ตาราง 46 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก(r)	ค่าความเชื่อมั่น
1. ประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน		
1.1 ด้านการลดรายจ่าย		0.757
1.	0.812	
2.	0.712	
3.	0.795	
4.	0.810	
5.	0.479	
1.2 ด้านการเพิ่มรายได้		0.775
1.	0.801	
2.	0.734	
3.	0.895	
4.	0.632	
5.	0.608	
1.3 ด้านการออม		0.788
1.	0.863	
2.	0.624	
3.	0.752	
4.	0.688	
5.	0.760	
2. คุณภาพชีวิต		
2.1 ด้านสุขภาพ		0.796
1.	0.794	
2.	0.755	
3.	0.786	
4.	0.821	
2.2 ด้านที่อยู่อาศัย		0.812
1.	0.822	
2.	0.776	
3.	0.731	
4.	0.878	

ตาราง 46 (ต่อ)

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก(r)	ค่าความเชื่อมั่น
2.3 ด้านครอบครัว		0.865
1.	0.872	
2.	0.779	
3.	0.685	
4.	0.803	
5.	0.879	
2.4 ด้านรายได้		0.715
1.	0.725	
2.	0.755	
3.	0.654	
4.	0.815	
2.5 ด้านการมีส่วนร่วม		0.810
1.	0.655	
2.	0.771	
3.	0.863	
4.	0.890	

ภาคผนวก ค
การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่

ตาราง 47 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยรวมของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม ที่มีรายได้ต่อเดือนของครัวเรือนแตกต่างกัน

รายได้ต่อเดือน ของครัวเรือน		ต่ำกว่า 10,000 บาท	10,000 - 15,000 บาท	มากกว่า 20,000 บาท	15,001 - 20,00 บาท
	\bar{X}	3.39	3.53	3.62	3.72
ต่ำกว่า 10,000 บาท	3.39	-	0.263	0.210	0.034*
10,000 - 15,000 บาท	3.53		-	0.882	0.432
มากกว่า 20,000 บาท	3.62			-	0.921
15,001 - 20,000 บาท	3.72				-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 48 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยรวมของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม ที่มีค่าใช้จ่ายต่อเดือนของครัวเรือนแตกต่างกัน

ค่าใช้จ่ายต่อเดือน ของครัวเรือน		ต่ำกว่า 10,000 บาท	10,000 - 15,000 บาท	มากกว่า 20,000 บาท	15,001 - 20,00 บาท
	\bar{X}	3.42	3.53	3.54	3.79
ต่ำกว่า 10,000 บาท	3.42	-	0.452	0.785	0.026*
10,000 - 15,000 บาท	3.53		-	1.000	0.238
มากกว่า 20,000 บาท	3.54			-	0.495
15,001 - 20,000 บาท	3.79				-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 49 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตโดยรวม ของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม ที่มีรายได้ต่อเดือนของครัวเรือนแตกต่างกัน

รายได้ต่อเดือน ของครัวเรือน		ต่ำกว่า 10,000 บาท	10,000 - 15,000 บาท	มากกว่า 20,000 บาท	15,001 - 20,00 บาท
	\bar{X}	3.51	3.58	3.71	3.84
ต่ำกว่า 10,000 บาท	3.51	-	0.738	0.243	0.014*
10,000 - 15,000 บาท	3.58		-	0.646	0.098
มากกว่า 20,000 บาท	3.71			-	0.792
15,001 - 20,000 บาท	3.84				-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 50 การเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตเป็นรายด้าน
ของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม ที่มีรายได้ต่อเดือนของครัวเรือนแตกต่างกัน

Univariate Tests						
Dependent Variable		SS	df	MS	F	p-value
ด้านสุขภาพ	Contrast	2.310	3	0.770	2.001	0.114
	Error	125.417	326	0.385		
ด้านที่อยู่อาศัย	Contrast	5.755	3	1.918	4.163	0.006*
	Error	150.221	326	0.461		
ด้านครอบครัว	Contrast	2.908	3	0.969	2.026	0.110
	Error	155.953	326	0.478		
ด้านรายได้	Contrast	9.575	3	3.192	8.734	0.000*
	Error	119.127	326	0.365		
ด้านการมีส่วนร่วม	Contrast	2.712	3	0.904	1.889	0.131
	Error	155.994	326	0.479		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.013

ตาราง 51 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต ด้านที่อยู่อาศัย
ของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม ที่มีรายได้ต่อเดือนของครัวเรือนแตกต่างกัน

รายได้ต่อเดือน ของครัวเรือน		ต่ำกว่า 10,000 บาท	10,000 - 15,000 บาท	มากกว่า 20,000 บาท	15,001 - 20,00 บาท
	\bar{X}	3.61	3.71	3.88	4.03
ต่ำกว่า 10,000 บาท	3.61	-	0.255	0.036	0.002*
10,000 - 15,000 บาท	3.71		-	0.184	0.017
มากกว่า 20,000 บาท	3.88			-	0.372
15,001 - 20,000 บาท	4.03				-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.013

ตาราง 52 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต ด้านรายได้
ของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม ที่มีรายได้ต่อเดือนของครัวเรือนแตกต่างกัน

รายได้ต่อเดือน ของครัวเรือน		ต่ำกว่า 10,000 บาท	10,000 - 15,000 บาท	มากกว่า 20,000 บาท	15,001 - 20,00 บาท
	\bar{X}	3.16	3.40	3.51	3.68
ต่ำกว่า 10,000 บาท	3.16	-	0.002*	0.003*	0.000*
10,000 - 15,000 บาท	3.40		-	0.332	0.018
มากกว่า 20,000 บาท	3.51			-	0.247
15,001 - 20,000 บาท	3.68				-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.013

ตาราง 53 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตโดยรวมของเกษตรกร
ในจังหวัดมหาสารคาม ที่มีจำนวนการกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์
การเกษตรแตกต่างกัน

จำนวนการกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อ การเกษตรและสหกรณ์การเกษตร		ต่ำกว่า 10,000 บาท	10,000 - 15,000 บาท	15,001 - 20,000 บาท	มากกว่า 20,000 บาท
	\bar{X}	3.47	3.54	3.69	3.73
ต่ำกว่า 10,000 บาท	3.47	-	0.839	0.227	0.006*
10,000 - 15,000 บาท	3.54		-	0.554	0.087
15,001 - 20,000 บาท	3.69			-	0.993
มากกว่า 20,000 บาท	3.73				-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 54 การเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตเป็นรายด้าน
ของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม ที่มีจำนวนการกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตร
และสหกรณ์การเกษตรแตกต่างกัน

Univariate Tests						
Dependent Variable		SS	df	MS	F	p-value
ด้านสุขภาพ	Contrast	2.330	3	0.777	2.019	0.111
	Error	125.397	326	0.385		
ด้านที่อยู่อาศัย	Contrast	8.635	3	2.878	6.368	0.000*
	Error	147.342	326	0.452		
ด้านครอบครัว	Contrast	11.298	3	3.766	8.320	0.000*
	Error	147.563	326	0.453		
ด้านรายได้	Contrast	1.517	3	0.506	1.296	0.276
	Error	127.184	326	0.390		
ด้านการมีส่วนร่วม	Contrast	8.561	3	2.854	6.196	0.000*
	Error	150.144	326	.461		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.013

ตาราง 55 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต ด้านที่อยู่อาศัย
ของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม ที่มีจำนวนการกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตร
และสหกรณ์การเกษตรแตกต่างกัน

จำนวนการกู้ยืมเงินจากธนาคาร เพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร		ต่ำกว่า 10,000 บาท	10,000 - 15,000 บาท	15,001 - 20,000 บาท	มากกว่า 20,000 บาท
	\bar{X}	3.55	3.63	3.83	3.93
ต่ำกว่า 10,000 บาท	3.55	-	0.403	0.046	0.000*
10,000 - 15,000 บาท	3.63		-	0.158	0.002*
15,001 - 20,000 บาท	3.83			-	0.469
มากกว่า 20,000 บาท	3.93				-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.013

ตาราง 56 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต ด้านครอบครัว
ของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม ที่มีจำนวนการกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตร
และสหกรณ์การเกษตรแตกต่างกัน

จำนวนการกู้ยืมเงินจากธนาคาร เพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร		10,000 - 15,000 บาท	ต่ำกว่า 10,000 บาท	15,001 - 20,000 บาท	มากกว่า 20,000 บาท
	\bar{X}	3.57	3.58	3.87	3.97
10,000 - 15,000 บาท	3.57	-	0.971	0.037	0.000*
ต่ำกว่า 10,000 บาท	3.58		-	0.036	0.000*
15,001 - 20,000 บาท	3.87			-	0.468
มากกว่า 20,000 บาท	3.97				-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.013

ตาราง 57 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต ด้านการมีส่วนร่วม
ของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม ที่มีจำนวนการกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตร
และสหกรณ์การเกษตรแตกต่างกัน

จำนวนการกู้ยืมเงินจากธนาคาร เพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร		ต่ำกว่า 10,000 บาท	10,000 - 15,000 บาท	15,001 - 20,000 บาท	มากกว่า 20,000 บาท
	\bar{X}	3.56	3.63	3.77	3.94
ต่ำกว่า 10,000 บาท	3.56	-	0.420	0.130	0.000*
10,000 - 15,000 บาท	3.63		-	0.341	0.002*
15,001 - 20,000 บาท	3.77			-	0.224
มากกว่า 20,000 บาท	3.94				-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.013

ภาคผนวก ง
การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ตาราง 58 การทดสอบความสัมพันธ์ของสัมประสิทธิ์ถดถอยกับคุณภาพชีวิตโดยรวมของเกษตรกร
ในจังหวัดมหาสารคาม

ประสิทธิภาพ การจัดทำบัญชีครัวเรือน	คุณภาพชีวิตโดยรวม		t	p-value
	สัมประสิทธิ์ถดถอย	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน		
ค่าคงที่ (a)	1.825	0.141	12.913	0.000*
ด้านการเพิ่มรายได้	0.166	0.047	3.554	0.000*
ด้านการออม	0.332	0.047	7.124	0.000*

F = 81.598 p = 0.000 Adj R² = 0.329

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 59 การทดสอบความสัมพันธ์ของสัมประสิทธิ์ถดถอยกับคุณภาพชีวิต ด้านสุขภาพของเกษตรกร
ในจังหวัดมหาสารคาม

ประสิทธิภาพ การจัดทำบัญชีครัวเรือน	คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ		t	p-value
	สัมประสิทธิ์ถดถอย	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน		
ค่าคงที่ (a)	1.717	0.182	9.419	0.000*
ด้านการเพิ่มรายได้	0.254	0.060	4.232	0.000*
ด้านการออม	0.243	0.060	4.038	0.000*

F = 47.778 p = 0.000 Adj R² = 0.221

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 60 การทดสอบความสัมพันธ์ของสัมประสิทธิ์ถดถอยกับคุณภาพชีวิต ด้านที่อยู่อาศัย
ของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม

ประสิทธิภาพ การจัดทำบัญชีครัวเรือน	คุณภาพชีวิตด้านที่อยู่อาศัย		t	p-value
	สัมประสิทธิ์ถดถอย	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน		
ค่าคงที่ (a)	1.840	0.202	9.099	0.000*
ด้านการลดรายจ่าย	0.180	0.062	2.915	0.004*
ด้านการออม	0.349	0.064	5.443	0.000*

F = 44.665 p = 0.000 Adj R² = 0.210

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 61 การทดสอบความสัมพันธ์ของสัมประสิทธิ์ถดถอยกับคุณภาพชีวิต ด้านครอบครัว
ของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม

ประสิทธิภาพ การจัดทำบัญชีครัวเรือน	คุณภาพชีวิตด้านครอบครัว		t	p-value
	สัมประสิทธิ์ถดถอย	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน		
ค่าคงที่ (a)	1.707	0.201	8.483	0.000*
ด้านการเพิ่มรายได้	0.201	0.066	3.034	0.003*
ด้านการออม	0.368	0.066	5.538	0.000*

F = 52.294 p = 0.000 Adj R² = 0.238

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 62 การทดสอบความสัมพันธ์ของสัมประสิทธิ์ถดถอยกับคุณภาพชีวิต ด้านรายได้ของเกษตรกร
ในจังหวัดมหาสารคาม

ประสิทธิภาพ การจัดทำบัญชีครัวเรือน	คุณภาพชีวิตด้านรายได้		t	p-value
	สัมประสิทธิ์ถดถอย	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน		
ค่าคงที่ (a)	2.048	0.179	11.437	0.000*
ด้านการออม	0.357	0.049	7.320	0.000*

F = 53.582 p = 0.000 Adj R² = 0.138

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 63 การทดสอบความสัมพันธ์ของสัมประสิทธิ์ถดถอยกับคุณภาพชีวิต ด้านการมีส่วนร่วม
ของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม

ประสิทธิภาพ การจัดทำบัญชีครัวเรือน	คุณภาพชีวิตด้านการมีส่วนร่วม		t	p-value
	สัมประสิทธิ์ถดถอย	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน		
ค่าคงที่ (a)	2.017	0.192	10.511	0.000*
ด้านการออม	0.472	0.052	9.034	0.000*

F = 81.622 p = 0.000 Adj R² = 0.197

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ภาคผนวก จ
หนังสือขอความอนุเคราะห์

ที่ ศธ 0530.10/ ๗๔๖

คณะกรรมการบัญชีและการจัดการ
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย
จังหวัดมหาสารคาม
44150

14 ตุลาคม 2556

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์กรอกแบบสอบถาม

เรียน เกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม

ด้วย นางสาวพรรณผกา แสงสุด นิสิตระดับปริญญาโท คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนกับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการจัดทำวิทยานิพนธ์หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต (บข.ม.) และในการศึกษาครั้งนี้ได้เน้นให้นิสิตศึกษาข้อมูลด้วยตนเอง ดังนั้นเพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์ คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขออนุญาตให้ นางสาวพรรณผกา แสงสุด ได้ศึกษาและเก็บรวบรวมในรายละเอียดตามแบบสอบถามที่แนบมาพร้อมนี้

คณะกรรมการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในการให้ข้อมูลในครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ธีระพล ศิริบุษซา)

รองคณบดีฝ่ายพัฒนานิสิตและอาคารสถานที่
รักษาการแทน คณบดีคณะกรรมการบัญชีและการจัดการ
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการบัญชีและการจัดการ งานบัณฑิตศึกษา
โทรศัพท์ (043) 754333 ต่อ 3410

ค่า VIFs ของตัวแปรอิสระประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน มีค่าตั้งแต่ 1.815 - 2.493 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่า ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันแต่ไม่มีนัยสำคัญ (Black. 2006 : 585)

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนในแต่ละด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามคุณภาพชีวิตด้านการมีส่วนร่วม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.265 - 0.446 จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณและสร้างสมการพยากรณ์คุณภาพชีวิตด้านการมีส่วนร่วม (PR) ได้ดังนี้

$$PR = 1.940 - 0.088 DE + 0.162 IR + 0.423 SM$$

ซึ่งสมการที่ได้นี้สามารถพยากรณ์ค่าคุณภาพชีวิตด้านการมีส่วนร่วม (PR) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 28.659$; $p = 0.000$) และค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ปรับปรุง ($Adj R^2$) เท่ากับ 0.201 (ตาราง 49) เมื่อนำไปทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนแต่ละด้านกับตัวแปรตามคุณภาพชีวิตด้านการมีส่วนร่วม (PR) ปรากฏผลดังตาราง 45

ตาราง 45 การทดสอบความสัมพันธ์ของสัมประสิทธิ์ถดถอยกับคุณภาพชีวิต ด้านการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม

ประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน	คุณภาพชีวิตด้านการมีส่วนร่วม		t	p-value
	สัมประสิทธิ์ถดถอย	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐาน		
ค่าคงที่ (a)	1.940	0.209	9.275	0.000*
ด้านการลดรายจ่าย (DE)	-0.088	0.076	-1.164	0.245
ด้านการเพิ่มรายได้ (IR)	0.162	0.082	1.970	0.052
ด้านการออม (SM)	0.423	0.070	6.027	0.000*

$F = 28.659$ $p = 0.000$ $AdjR^2 = 0.201$

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 45 พบว่า ประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการออม (SM) มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพชีวิตด้านการมีส่วนร่วม (PR) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ 3 สำหรับประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการลดรายจ่าย (DE) และด้านการเพิ่มรายได้ (IR) ไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตด้านการมีส่วนร่วม (PR)

เมื่อนำประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านการออม (SM) ไปสร้างสมการพยากรณ์ของคุณภาพชีวิตด้านการมีส่วนร่วม (PR) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ปรับปรุง ($Adj R^2$) เท่ากับ 0.197 (ตาราง 68 ภาคผนวก ง) โดยได้สมการพยากรณ์ ดังนี้

$$PR = 2.017 + 0.472 SM$$

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวพรรณผกา แสงสุด
วันเกิด	วันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2533
สถานที่เกิด	อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 425/3 - 4 หมู่ 1 ตำบลนิคม อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ 31150
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	-
สถานที่ทำงาน	-
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2548	มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์
พ.ศ. 2551	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์
พ.ศ. 2555	ปริญญาบัญชีบัณฑิต (บช.บ.) สาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
พ.ศ. 2557	ปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต (บช.ม.) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

